Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Rozvoj Systému Sociálních Služeb

Komparativní analýza praxe v oblasti požární ochrany a řešení krizových situací v zařízeních pobytových sociálních služeb komunitního a ústavního charakteru v ČR

v rámci projektu Rozvoj systému sociálních služeb

Registrační číslo: CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739

Název programu: Operační program Zaměstnanost

OBSAH

Základní informace 4
1. Úvod 5
2. Manažerské shrnutí 8
3. Úvod do problematiky požární ochrany a teoretické vymezení 13
3.1 Legislativní rámec 13
3.2 Požární ochrana 15
3.3 Požární ochrana a sociální služby 23
4. Výsledky šetření 33
4.1 Dotazníkové šetření mezi poskytovateli sociálních služeb 33
4.2 Výzkumný soubor 34
4.3 Výsledky dotazníkového šetření 38
5. Provedení porovnání se situací v zahraničí 74
5.1 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Nový Zéland 75
5.1.1 Legislativní rámec 75
5.1.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení 79
5.1.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče 84
5.2 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Německo 89
5.2.1 Legislativní rámec 89
5.2.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení 92
5.2.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče 108
5.3 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Polsko 117
5.3.1 Legislativní rámec 117
5.3.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení 120
5.3.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče 130

5.4 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Dánsko 137
5.4.1 Legislativní rámec 137
5.4.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení 141
5.4.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče 152
5.5 Komparativní analýza a vyhodnocení oblasti požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb ve vybraných zemích – vyhodnocení 155
6. Shrnutí a Doporučení 169
6.1 Doporučená opatření 170
Seznam zkratek 178
Použité zdroje a literatura 179
Seznamy tabulek, grafů a obrázků 190
Přílohy 193

ZÁKLADNÍ INFORMACE

Název projektu: Komparativní analýza praxe v oblasti požární ochrany a řešení krizových situací v zařízeních pobytových sociálních služeb komunitního a ústavního charakteru v ČR (v rámci projektu Rozvoj systému sociálních služeb, registrační číslo CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739, realizovaného v rámci Operačního program Zaměstnanost)

Objednatel:

Název: **Česká republika – Ministerstvo práce a sociálních věcí**

Adresa: Na Poříčním právu 1/376
128 01 Praha 2

Kontaktní osoba: Bc. Otakar Kalenda
Ing. Alena Dlapová

Zpracovatel:

Název: **Moore Advisory CZ s.r.o.**

Adresa: Karolinská 661/4
186 00 Praha 8

Kontaktní osoba: Ing. Radovan Hauk
Ing. Petr Štětka

Datum vyhotovení: 29. 12. 2022

1. ÚVOD

Tento dokument je výstupem z realizace veřejné zakázky s názvem **Komparativní analýza praxe v oblasti požární ochrany a řešení krizových situací v zařízeních pobytových sociálních služeb komunitního a ústavního charakteru v ČR** (dále též „Analýza“ nebo „veřejná zakázka“). Tato veřejná zakázka je realizována v rámci projektu Rozvoj systému sociálních služeb, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropského sociálního fondu (dále též „ESF“) prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost. Zadavatelem této veřejné zakázky je Česká republika – Ministerstvo práce a sociálních vědí (dále též „Zadavatel“ nebo „MPSV“) a dodavatelem je společnost Moore Advisory CZ s.r.o. (dále též „Zpracovatel“), a to na základě smlouvy uzavřené dne 9. 6. 2022.

Cílem veřejné zakázky je provedení podrobné analýzy současného stavu a zmapování rizik v oblasti požární ochrany, popř. stanovených postupů pro řešení krizových situací, v objektech, kde se poskytují pobytové sociální služby, a to na základě podnětů vzešlých z dříve realizované veřejné zakázky s názvem „Analýza podmínek ochrany zdraví a bezpečnosti pracovníků při poskytování sociálních služeb“ a rovněž s ohledem na nové trendy v poskytování sociální péče a nové trendy v oblasti požární ochrany. Na základě uskutečněné analýzy bude provedeno zhodnocení požadavků požární ochrany v objektech, kde jsou poskytovány pobytové sociální služby ve vztahu ke konkrétním podmínkám staveb (domovy pro seniory (dále též „DS“), chráněné bydlení (dále též „CHB“), domovy se zvláštním režimem (dále též „DZR“) a domovy pro osoby se zdravotním postižením (dále též „DOZP“)), včetně komparace v rozlišení na komunitní formu služby a ústavní formu služby, a na základě toho rovněž bude zpracován návrh možných opatření ke zlepšení stávajícího stavu zabezpečení požární ochrany v těchto objektech, a to v kontextu „*Metodického doporučení pro řešení oblasti požární ochrany a řešení krizových situací v zařízeních pobytových*

sociálních služeb“ (dále též „Metodika")[1]. Analýza se zaměřuje a obsahuje následující oblasti:

1. Zmapování současného stavu a rizik v oblasti požární ochrany u objektů, kde jsou poskytované sociální služby

- Bude zmapován stav současných zařízení („screening terénu“) – skutečné stavebně technické provedení z hlediska požární bezpečnosti, a to na základě **provedení dotazníkového šetření** u poskytovatelů výše uvedených pobytových sociálních služeb.
- Na základě provedeného dotazníkového šetření budou identifikovány potenciálně problémové oblasti a navržena sledovaná kritéria, která jak negativně, ale i kladně ovlivňují požární bezpečnost v objektech, vč. komparace v rozlišení na komunitní formu služby a ústavní formu služby.

2. Zhodnocení požadavků požární ochrany ve vybraných objektech ve vztahu ke konkrétním podmínkám staveb (DS, CHB, DZR, DOZP), vč. komparace v rozlišení na komunitní formu služby a ústavní formu služby

- Vyhodnocení výsledků s ohledem na variabilitu a stáří objektů, vč. komparace v rozlišení na komunitní formu služby a ústavní formu služby.
- Posouzení souladu s kapitolou 6.2 výše uvedené „Metodiky“ (Minimální stavebně technické požadavky pro stávající objekty).

3. Provedení porovnání se situací v zahraničí – jaká jsou legislativní opatření, nároky na požární zabezpečení pro objekty pobytových sociálních služeb

- Provedení komparativní analýzy ve čtyřech státech, a to následujících: Dánsko, Nový Zéland, Polsko, Německo.

[1] Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Doporu%C4%8Den%C3%BD+postup+%C4%8D.+3_2021_Po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD+bezpe%C4%8Dnost+v+pobytov%C3%BDch+za%C5%99%C3%ADzen%C3%ADch+soci%C3%A1ln%C3%AD+p%C3%A9%C4%8De_+metodika.pdf/392f91be-e465-9f78-3700-a2678d96eba9

- Komparativní analýza zahraničních zdrojů bude provedena na základě metody desk research (tj. analýzy dostupných materiálů a zdrojů).
- Zaměření analýzy: porovnání technických požadavků na předmětná zařízení z hlediska požární bezpečnosti staveb, porovnání požadavků na provozovatele zařízení – provádění evakuace, školení personálu apod.

4. Návrh možných opatření (doporučení) ke zlepšení stávajícího stavu zabezpečení požární ochrany v těchto objektech

- Na základě zmapování a zhodnocení současného stavu u poskytovatelů sociálních služeb (prostřednictvím dotazníkového šetření) a na základě porovnání situace v zahraničí (s ohledem na možnou přenositelnost opatření/požadavků do českého prostředí) budou formulovány:
  - Podněty pro případnou revizi výše uvedené „Metodiky“.
  - Případné podněty pro návrh na změnu legislativy.

Vedle manažerského shrnutí je obsahem tohoto dokumentu kapitola s úvodem do problematiky požární ochrany, dále kapitola s výsledky a vyhodnocením dotazníkového šetření, kapitola pojednávající a porovnávající se situací v zahraničí a v neposlední řadě kapitola s doporučeními.

2. MANAŽERSKÉ SHRNUTÍ

V rámci realizace veřejné zakázky Zpracovatel zmapoval současný stav v oblasti požární ochrany u poskytovatelů vybraných druhů sociálních služeb definovaných v §§ 48 až 51 zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (dále jen „zákon o sociálních službách“). Konkrétně se jedná o pobytové služby sociální péče, a to:

- domovy pro osoby se zdravotním postižením (DOZP),
- domovy pro seniory (DS),
- domovy se zvláštním režimem (DZR),
- chráněné bydlení (CHB).

Předmětem plnění veřejné zakázky pak bylo zpracování následujících, na sebe navazujících aktivit:

- Zmapování současného stavu a rizik v oblasti požární ochrany u objektů, kde jsou poskytované sociální služby.
- Zhodnocení požadavků požární ochrany ve vybraných objektech ve vztahu ke konkrétním podmínkám staveb (DS, CHB, DZR, DOZP), včetně komparace v rozlišení na komunitní formu a ústavní formu služby.
- Provedení porovnání se situací v zahraničí – jaká jsou legislativní opatření, nároky na požární zabezpečení pro objekty pobytových sociálních služeb.
- Návrh možných opatření (doporučení) ke zlepšení stávajícího stavu zabezpečení požární ochrany v těchto objektech.

V případě **zmapování současného stavu a rizik v oblasti požární ochrany u objektů, kde jsou poskytovány sociální služby**, provedl Zpracovatel dotazníkové šetření mezi poskytovateli výše uvedených druhů sociálních služeb.

V rámci tohoto dotazníkového šetření bylo osloveno celkem 782 poskytovatelů sociálních služeb, přičemž dotazník vyplnilo celkem 153 poskytovatelů, což činí 19,6% podíl z celkového počtu oslovených. Dotazníkové šetření probíhalo od 20.

8. 2022 do 4. 10. 2022, a to v online formě prostřednictvím platformy Survio, která splňuje veškeré požadavky na zajištění ochrany osobních údajů respondentů a na kybernetickou bezpečnost a za využití metodiky CAWI. (tj. Computer Assisted Web Interviewing).

Z celkového počtu 153 poskytovatelů 59 z nich, tj. **38,6 %, poskytuje více jak dva druhy pobytových sociálních služeb**. Nejčastěji poskytovatelé poskytovali službu domov pro seniory, a to v 72,5 % případech, dále domov se zvláštním režimem ve 38,6 % případech, následovaném domovy pro osoby se zdravotním postižením v 34,6 % případech. Nejmenší podíl připadal na chráněné bydlení, a to 21, 6 %. Celkem 100 poskytovatelů (tj. 65,4 % z celkového počtu zapojených do dotazníkového šetření) pak poskytuje pobytové služby výhradně v ústavní formě. Zbylí poskytovatelé pak buď výhradně ve formě komunitní, či kombinují obě formy.

Asi nejzásadnějším poznatkem z dotazníkového šetření je skutečnost, že **49 % poskytovatelů, kteří službu poskytují ve vícepodlažních budovách, nemá k dispozici výtah, který by splňoval podmínky pro evakuační výtah**.

Významným zjištěním je rovněž skutečnost, že **u 35 poskytovatelů** (tj. 22,9 % z celkového počtu zapojených do dotazníkového šetření) **proběhla kontrola ze strany HZS naposledy v roce 2013 a dříve**. **U 5 poskytovatelů** (3,3 % z celkového počtu zapojených do dotazníkového šetření) **k této kontrole nedošlo nikdy**.

Dále **pouze 33 poskytovatelů** (tj. 21,6 % z celkového počtu zapojených do dotazníkového šetření) uvedlo, že **bylo u nich provedeno nezávislé posouzení stavu požární ochrany**. U značné většiny (81,8 % z poskytovatelů, kteří mají nezávislé posouzení vypracováno) pak toto posouzení proběhlo v letech 2020 až 2022.

Dalším významným zjištěním je skutečnost, že **21,6 % poskytovatelů nebylo v době realizace dotazníkového šetření seznámeno s Metodickým doporučením pro řešení oblasti požární ochrany a řešení krizových situací v zařízeních pobytových sociálních služeb**.

Metodika je přitom **výborným a jasně srozumitelným nástrojem pro orientaci**, pochopení a zvládnutí všech opatření pro zajištění požární bezpečnosti.

V souvislosti s novelou zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, dopadne na poskytovatele pobytových sociálních služeb povinnost instalovat elektronickou požární signalizaci (EPS). Z provedeného šetření vyplývá, že **44,2 % poskytovatelů, kterých se tato povinnost bude týkat[2], EPS doposud nainstalováno nemá**.

V případě **porovnání se situací v zahraničí** analyzoval Zpracovatel zejména legislativní opatření, nároky na požární zabezpečení pro objekty pobytových sociálních služeb, a to ve vybraných státech: Dánsko, Nový Zéland, Polsko a Německo. Analýza byla provedena za pomoci metody desk research.

Na základě provedené komparativní analýzy v zahraničí lze uvést, že oblast požární ochrany je nejvhodněji legislativně zpracována v Dánsku, Polsku a Německu. Vedle toho je však nutné dodat, že legislativní **nastavení v oblasti požární ochrany je v České republice na velmi dobré úrovni**, je ovšem nezbytné průběžně reagovat a přijímat adekvátní opatření a současně zpracovávat související legislativu (vč. provádění nezbytných kontrol ze strany povinných orgánů a edukace v této oblasti).

Významněji se pak v zahraničí odlišuje **oblast školení zaměstnanců.** Vyjma Polska (v porovnání s Českou republikou), je ve všech sledovaných zemích povinnost proškolit zaměstnance při nástupu do zaměstnání. Následná periodicita je však různá. Na Novém Zélandu je tato frekvence stanovena na jedenkrát za 6 měsíců a v Německu minimálně jedenkrát do roka. S ohledem na skutečnost, že značná část požárů v pobytových sociálních službách v ČR je zapříčiněna nedbalostí, je **kratší frekvence opakování školení příkladem dobré praxe**.

Zpracovatel na základě provedených analytických prací konstatuje, že Metodika jednak vyhovuje legislativním požadavkům v oblasti požární ochrany a jednak

[2] Zpracovatel pro účely této analýzy definoval z výzkumného souboru poskytovatelů ty, kteří poskytují sociální službu v jedné budově a současně mají 50 a více uživatelů a pouze ty poskytovatele, kteří poskytují sociální službu v ústavní formě.

obsahuje jasný a srozumitelný návod pro zajištění požární ochrany v pobytových službách sociální péče. Z provedených analytických prací a zejména pak z provedeného dotazníkového šetření Zpracovatel zjistil, že **postupy popsané v Metodice nejsou v praxi v mnoha případech poskytovateli uplatňovány**. V návaznosti na toto zjištění doporučuje **zvýšit dozor nad subjekty poskytující pobytové služby sociální péče**, a to formou důslednějšího provádění kontrol ze strany HZS. Tyto kontroly by se měly zaměřit zejména na to, zda vypracované požárně bezpečnostní řešení odpovídá skutečnosti (pokud je pro objekt vypracováno), dále pak na stanovený rozsah dokumentace PO, zda je zajištěna OZO v PO, zda zejména pak, zda jsou zjištěné závady identifikované OZO PO odstraňovány v předepsaných termínech, k čemuž v praxi ne vždy důsledně dochází. V návaznosti na kontrolní činnost lze doporučit s**ystematické vyhodnocování získaných dat z tohoto dohledu**.

Dále Zpracovatel doporučuje **zajištění finančních prostředků** na optimalizaci protipožárních opatření v budovách, ve kterých jsou pobytové služby sociální péče poskytovány, a to prostřednictvím dotačního titulu se zaměřením právě na investice v oblasti požární ochrany.

Dále Zpracovatel odporučuje **zkrátit frekvenci povinného školení zaměstnanců** poskytovatelů sociálních služeb v oblasti požární ochrany. Zpracovatel při svém doporučení vychází ze skutečnosti, že příčinou značné části požárů v pobytových sociálních službách bývá nedbalost. Zpracovatel doporučuje zkrátit frekvenci školení na cca 6 až 12 měsíců u řadových zaměstnanců (ze současných 2 let) a jednou do roka u vedoucích pracovníků (ze současných 3 let).

V případě školení zaměstnanců Zpracovatel doporučuje, aby byla **školení požární ochrany do nejvíce návodná a obsahovala praktické ukázky**. Mezi tyto ukázky patří např. používání hasícího přístroje, hasící deky a dalších prostředků PO a v neposlední **řadě zejména pak nácviky evakuace, a to včetně uživatelů**. Doplnění školení, resp. **akcentování praktických nácviků** doporučuje Zpracovatel zejména u poskytovatelů, kterých se nebude týkat zavedení EPS, specificky pak **u poskytovatelů poskytujících sociální služby**

v komunitní formě. V případě sociálních **služeb poskytovaných v komunitní** formě rovněž Zpracovatel doporučuje **vybavení těchto služeb hasícími dekami** (vedle dalších prostředků požární ochrany). Obecně pak Zpracovatel doporučuje **Metodiku doplnit o problematiku požární ochrany v pobytových sociálních službách poskytovaných v komunitní formě**, a to s ohledem na specifika, která se s poskytováním těchto služeb pojí (např. jejich poskytování v bytových domech v běžné zástavbě).

V případě školení Zpracovatel dále doporučuje zaměřit se vedle řadových a vedoucích pracovníků rovněž na ředitele (statutární orgány) poskytovatelů sociálních služeb v oblasti požární ochrany se zaměřením na stanovenou legislativu, sankce za její nedodržování, trestně právní dopady apod.

Dále Zpracovatel doporučuje **doplnění Metodiky o problematiku instalace fotovoltaických panelů** a problematiku **zacházení s přístroji** (zejména pak dopravními prostředky, ale i invalidními vozíky) **poháněných lithiovými bateriemi**, a to s ohledem na specifika, se kterými se pojí požáry těchto zmiňovaných zařízení. Jejich instalace, resp. provoz pak zvyšují požární zatížení objektu. V této souvislosti Zpracovatel rovněž doporučuje **zvýšení míry znalosti Metodiky** mezi poskytovateli sociálních služeb prostřednictvím osvětových aktivit ze strany MPSV.

V souvislosti s blížící se povinností poskytovatelů pobytových sociálních služeb (s kapacitou 50 lůžek a větší) zavedení EPS **lze předpokládat nárůst počtu planých poplachů způsobených EPS**. V současné době v ČR obecně tvoří plané poplachy zapříčiněné EPS více než 55 % všech planých poplachů. V této souvislosti by pak poskytovatelé sociálních služeb mohli čelit sankcím za marné výjezdy HZS. Zpracovatel doporučuje **stanovení počtu možných planých poplachů, kdy nebudou vůči poskytovatelům uplatňovány případné sankce**, a to na 2 plané poplachy ročně (resp. 1 planý poplach za pololetí).

Zpracovatel dále doporučuje **v rámci požární ochrany využívat moderní technologie**, jako jsou např. termovizní kamery umístěné na kritických místech, detektory kouře, teploty, požáru apod.

3. ÚVOD DO PROBLEMATIKY POŽÁRNÍ OCHRANY A TEORETICKÉ VYMEZENÍ

Kapitola představuje klíčovou terminologii, která je stěžejní pro pochopení daného tématu a obsahu Analýzy. Dále je prezentováno zasazení problematiky požární ochrany do legislativního rámce České republiky a pojednáno je zde rovněž o problematice požární ochrany v oblasti sociálních služeb.

Pro úvod do problematiky požární ochrany je nutné vyspecifikovat dva důležité pojmy, tj. rozdíl mezi ohněm a požárem:

- oheň – žádoucí, kontrolované hoření na omezeném nebo vymezeném prostoru,
- požár – každé nežádoucí, nekontrolované hoření, při kterém došlo k usmrcení nebo zranění osob nebo zvířat, ke škodám na materiálních hodnotách nebo životním prostředí a nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.

3.1 Legislativní rámec

Opatření proti nežádoucím požárům lze na území České republiky nalézt již ve středověku. První zmínka o snaze předcházet požárům pochází ze 14. století. Za panování Marie Terezie a zejména Josefa II. byly vydávány „Ohňové patenty." Roku 1751 byl vydán „Řád k hašení ohně pro města zemská, městečka a dědiny markrabství Moravského," roku 1755 pak „Řád ohně pro království České" a roku 1787 byl vydán „Řád hašení ohně pro kraje."[3]

Význačným mezníkem byl roku 1876 vydaný zákon „Řád policie v příčině ohně pro království České," který byl doplněn zákonem o povinnosti pojišťoven ku placení příspěvku k účelům hasičským z roku 1884 a s prováděcím nařízením z roku 1885. Za období první republiky zůstaly převážně v platnosti zákony a předpisy z dob Rakouska – Uherska. V padesátých letech 20. století byl vydán

[3] NITRA, Josef. *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895*. Nové Město nad Metují: Hasiči, 2010. ISBN 978-80-904606-0-7.

zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelními pohromami, který byl poměrně záhy nahrazen zákonem č. 35/1953 Sb., o státním požárním dozoru a požární ochraně. Zde se poprvé objevuje termín – státní požární dozor a jsou zde vymezeny jeho pravomoci, výkon činnosti a správní trestání (sankce).[4]

V současnosti jsou základními legislativními předpisy v oblasti požární ochrany a prevence před požáry (v platném znění):

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně,
- Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb,
- Vyhláška 268/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb,
- Vyhláška MV č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci),
- Vyhláška č. 202/1999 Sb., kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřotěsných dveří a kouřotěsných požárních dveří,
- Vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živic v tavných nádobách,
- Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně,
- Vyhláška č. 34/2016 Sb., o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty.
- Vyhláška č. 460/2021 Sb., o kategorizaci staveb z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva

Nedílnou součástí ostatních předpisů, které mohou účinně snižovat požární nebezpečí, jsou technické normy, např:

- ČSN 730802 – Požární bezpečnost staveb – Nevýrobní objekty,
- ČSN 730810 – Požární bezpečnost staveb – Společná ustanovení,

[4] NITRA, Josef. *Oheň a lidé v českých zemích do roku 1895*. Nové Město nad Metují: Hasiči, 2010. ISBN 978-80-904606-0-7.

- ČSN 730834 – Požární bezpečnost staveb – Změny staveb,
- ČSN 730835 – Požární bezpečnost staveb – Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče,
- ČSN 730873 – Požární bezpečnost staveb – Zásobování požární vodou,
- ČSN 730875 – Požární bezpečnost staveb – Stanovení podmínek pro navrhování elektrické požární signalizace v rámci požárně bezpečnostního řešení,
- ČSN 342710 – Elektrické požární signalizace – Projektování, montáž užívání, provoz, kontrola, servis a údržba,
- ČSN EN 1838 – Světlo a osvětlení – Nouzové osvětlení,
- ČSN EN 16925 – Stabilní hasicí zařízení – Sprinklerová hasicí zařízení v budovách pro bydlení – Navrhování, instalace a údržba.

3.2 Požární ochrana

Požární ochrana je souhrnem opatření, kterými lze zabránit vzniku požáru nebo omezit jeho ničivé důsledky. Cílem protipožární ochrany je vesměs vytvořit podmínky pro účinnou ochranu života a zdraví občanů a majetku před požáry a jejich nedílnou součástí je poskytnutí pomoci v nastalých mimořádných událostech. V úvodním ustanovení zákona o požární ochraně je stanovena obecná povinnost každému počínat si tak, aby nezavdal příčinu ke vzniku požáru. Stejně tak jsou zde jasně stanoveny povinnosti ministerstev a jiných správních úřadů, právnických a fyzických osob, působnost orgánů státní správy a samosprávy na úseku požární ochrany a povinnosti jednotek požární ochrany. Samozřejmě zákon o požární ochraně upravuje postihy právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob za neplnění stanovených povinností. Povinnosti právnických a podnikajících fyzických osob jsou definovány primárně v § 6 zákona o požární ochraně, a to:

> *(1) Právnické osoby a podnikající fyzické osoby provozující činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím jsou dále povinny*

a) stanovit organizaci zabezpečení požární ochrany s ohledem na požární nebezpečí provozované činnosti,

b) prokazatelným způsobem stanovit a dodržovat podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností, případně technologických postupů a zařízení, nejsou-li podmínky provozování činností a zabezpečování údržby a oprav zařízení stanoveny zvláštním právním předpisem,

c) zajišťovat údržbu, kontroly a opravy technických a technologických zařízení způsobem a ve lhůtách stanovených podmínkami požární bezpečnosti nebo výrobcem zařízení,

d) stanovit z hlediska požární bezpečnosti požadavky na odbornou kvalifikaci osob pověřených obsluhou, kontrolou, údržbou a opravami technických a technologických zařízení, pokud to není stanoveno zvláštními právními předpisy,) a zabezpečit provádění prací, které by mohly vést ke vzniku požáru, pouze osobami s příslušnou kvalifikací,

e) mít k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů potřebné ke stanovení preventivních opatření k ochraně života a zdraví osob a majetku.

(2) Podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností podle odstavce 1 písm. b) musí odpovídat stavu vědeckých a technických poznatků známých v době jejich stanovení.

Požadavky na zajištění požární ochrany jsou obvykle prováděny pomocí dvou okruhů:

- pasivní požární ochrana,
- aktivní požární ochrana.

Pasivní požární ochrana se provádí vhodným situováním a dispozicí stavby a správně navrženými stavebními dílčími celky a konstrukcemi. Pasivní požární ochranu tedy zabezpečuje:

- stabilita staveb,
- dělení na požární úseky,
- bezpečné únikové cesty,
- omezení šíření požáru (ve vztahu k sousedícím stavbám),
- vytvoření podmínek pro účinný protipožární zásah.

Pasivní požární ochrana je založena na materiálovém řešení požární bezpečnosti staveb. Základním dokumentem, kde se objevuje (stabilita, požární úseky, únikové cesty), je tzv. PBŘ – požárně bezpečnostní řešení (stavby).

Aktivní požární ochrana je důležitou součástí požární bezpečnosti, její správná funkčnost je ovšem závislá zejména na navržené a dobře realizované pasivní požární ochraně. Aktivní požární ochrana zahrnuje zejména:

- detekci požáru,
- vyhlášení poplachu,
- využití EPS k ovládání dalších zařízení,
- přivolání jednotek HZS,
- samočinné hašení bez lidské obsluhy,
- odvádění tepla a kouře z požárem zasaženého místa (objektu),
- zajištění podmínek pro provedení evakuace,
- minimalizaci škod.

Důležitým aspektem v požární ochraně jsou tzv. požárně bezpečnostní zařízení, jenž utváří celistvou součást PBŘ, např.:

- elektrická požární signalizace,
- stabilní nebo polostabilní hasicí zařízení,
- zařízení pro odvod tepla a kouře,

- požární klapky, požární dveře, požární ucpávky,
- prvky zajišťující požární odolnost stavebních konstrukcí či snížení hořlavosti stavebních hmot,
- zařízení pro únik osob – evakuační výtahy, nouzová osvětlení, funkční vybavení dveří ve směru úniku po únikové cestě,
- zásobování požární vodou – hydranty.

S požární ochranou úzce souvisí správné začlenění provozovaných činností podle míry požárního nebezpečí, do tzv. kategorií. Je to rozhodující pro plnění povinností z toho vyplývajících. Tyto kategorie jsou:

- bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- se zvýšeným požárním nebezpečím,
- s vysokým požárním nebezpečím.

Společně pro ně platí povinnosti např.:

- obstarávat a zabezpečovat v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky PO a požárně bezpečnostní zařízení se zřetelem na požární nebezpečí provozované činnosti a udržovat je v provozuschopném stavu;
- vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, zejména udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením.

Součástí povinností v požární ochraně je též provádění **školení a odborné přípravy zaměstnanců** a **vedení příslušné dokumentace požární ochrany**, např.:

- začlenění do kategorie provozovaných činností,
- posouzení požárního nebezpečí,
- stanovení organizace zabezpečení požární ochrany,
- požární poplachové směrnice,

- evakuační plán,
- dokumentace o provedeném školení zaměstnanců a jejich odborné přípravě (požární hlídky, preventista PO),
- požární kniha.

Za nedodržování povinností v oblasti požární ochrany samozřejmě hrozí správní sankce. Správní delikty a výše finanční pokuty jsou popsány v § 76 zákona o požární ochraně:

> *(1) Hasičský záchranný sbor kraje při výkonu státního požárního dozoru může uložit pokutu až do 250 000 Kč právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě provozující činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí nebo až do 500 000 Kč právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě provozující činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím, jestliže poruší povinnosti vyplývající z předpisů o požární ochraně tím, že*
>
> *a) neoznačí místa a pracoviště příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, včetně míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení,*
>
> *b) neprovádí pravidelně kontrolu dodržování předpisů o požární ochraně a plnění příkazů, zákazů a pokynů týkajících se požární ochrany nebo neodstraňuje zjištěné závady,*
>
> *c) nezabezpečí pravidelné školení svých zaměstnanců o požární ochraně a odbornou přípravu preventivních požárních hlídek nebo preventistů požární ochrany, jakož i odbornou přípravu v jednotkách požární ochrany,*
>
> *d) neumožní nebo ztěžuje výkon státního požárního dozoru,*
>
> *e) nevyhotoví předepsanou dokumentaci požární ochrany nebo ji neudržuje v souladu se skutečným stavem anebo neplní podmínky požární bezpečnosti v ní stanovené,*

f) nezabezpečí v potřebném množství a druzích požární techniku, věcné prostředky požární ochrany nebo požárně bezpečnostní zařízení nebo tyto neudržuje v provozuschopném stavu anebo u vyhrazené požární techniky, věcných prostředků požární ochrany nebo požárně bezpečnostních zařízení používá neschválené druhy,

g) neumožní vstup na nemovitost k provedení potřebných opatření v souvislosti se cvičením jednotek požární ochrany, ačkoli tomu byla povinna podle rozhodnutí obce nebo hasičského záchranného sboru kraje,

h) neoznámí bez odkladu územně příslušnému hasičskému záchrannému sboru kraje vznik požáru při činnostech, které provozuje, nebo v prostorách, které vlastní nebo užívá,

i) nepodá písemnou zprávu o odstranění nedostatků zjištěných při kontrole ve lhůtě stanovené orgánem vykonávajícím státní požární dozor,

j) nestanoví organizaci zabezpečení požární ochrany s ohledem na požární nebezpečí nebo prokazatelně nestanoví podmínky požární bezpečnosti podle § 6 odst. 1 písm. b) nebo § 6 odst. 2,

k) nedodržuje stanovené podmínky požární bezpečnosti provozovaných činností, technologických postupů nebo zařízení anebo nezabezpečuje údržbu a opravy technických a technologických zařízení způsobem a ve lhůtách stanovených technickými podmínkami nebo výrobcem zařízení,

l) nestanoví požadavky na odbornou kvalifikaci osob podle § 6 odst. 1 písm. d) nebo nezabezpečí provádění prací, které by mohly vést ke vzniku požáru osobou s příslušnou kvalifikací,

m) používá neoprávněně barevné označení vozidel, lodí a letadel jednotek požární ochrany.

(2) Hasičský záchranný sbor kraje při výkonu státního požárního dozoru může uložit pokutu až do 500 000 Kč právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, která porušila povinnost vyplývající z předpisů o požární ochraně tím, že

a) nevytváří podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, neudržuje volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a volný přístup k nouzovým východům, rozvodným zařízením elektrické energie, uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, věcným prostředkům požární ochrany a ručnímu ovládání požárně bezpečnostních zařízení,

b) poruší rozhodnutí o vyloučení věci z užívání, rozhodnutí o zákazu činnosti nebo rozhodnutí o zastavení provozu,

c) nezajistí plnění úkolů požární ochrany podle kategorie požárního nebezpečí osobami s odbornou způsobilostí nebo nezřídí preventivní požární hlídku podle § 13 odst. 1,

d) nezřídí jednotku požární ochrany nebo ji smluvně nezabezpečí, ačkoli k tomu byla povinna,[5]

e) nevybaví jednotku požární ochrany potřebnou požární technikou, věcnými prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostními zařízeními anebo jednotku požární ochrany využívá k činnostem, které by mohly ohrozit její akceschopnost[6]*,*

f) neplní opatření nebo lhůty stanovené posouzením požárního nebezpečí,

g) neprovede ve stanovené lhůtě opatření uložená k odstranění zjištěných nedostatků,

h) neposkytne na výzvu velitele zásahu nebo velitele jednotky požární ochrany obce potřebnou věcnou pomoc,

[5] Netýká se typicky poskytovatelů sociálních služeb.
[6] Dtto.

i) neumožní vstup na nemovitost k provedení potřebných opatření v souvislosti se zdoláváním požáru nebo prováděním záchranných prací,

j) nemá k dispozici požárně technické charakteristiky vyráběných, používaných, zpracovávaných nebo skladovaných látek a materiálů nutných ke stanovení preventivních opatření k ochraně života, zdraví a majetku,

k) nedodržuje návody a technické podmínky výrobce nebo obchodní organizace vztahující se k požární bezpečnosti,

l) neposkytne bezúplatně výrobky nebo vzorky k provedení požárně technické expertizy v rámci zjišťování příčin vzniku požáru,

m) vypaluje porosty nebo neoznámí spalování hořlavých látek na volném prostranství orgánu státního požárního dozoru, případně nestanoví opatření proti vzniku a šíření požáru,

n) neuvědomí písemně orgán státního požárního dozoru nebo nepostupuje podle jeho pokynu v případě změny charakteru nebo podmínek anebo rozsahu provozované činnosti, která je předmětem posouzení požárního nebezpečí,

o) nesplní lhůtu stanovenou orgánem státního požárního dozoru k odstranění nedostatků v předloženém posouzení požárního nebezpečí,

p) neudržuje zdroje vody pro hašení požárů v takovém stavu, aby bylo umožněno použití požární techniky a čerpání vody k hašení požáru, neplní povinnosti k ochraně lesů v době zvýšeného nebezpečí vzniku požáru podle § 7 odst. 2 nebo povinnosti vlastníka podle § 2 odst. 2,

q) při přepravě nebezpečných látek nemá k dispozici na místě s nákladem požárně technické charakteristiky přepravovaných látek nebo tyto neodpovídají vykazovanému přepravovanému nákladu.

V širokém pojmu požární ochrany a z toho logicky vyplývající prevenci v požární ochraně, tedy předcházení nežádoucích mimořádných událostí v této oblasti, je uveřejňována odborná literatura a odborné publikace, v nichž jsou uváděny a popisovány postupy při posuzování protipožárních opatření a zásad pro zvýšení ochrany před požáry.

3.3 Požární ochrana a sociální služby

V České republice neexistuje právní předpis (ať zákon či vyhláška), která by specificky definovala problematiku požární ochrany u poskytovatelů sociální služeb obecně či u poskytovatelů pobytových sociálních služeb. Zejména právě v případě sociálních služeb poskytovaných v pobytové formě je nutné brát na zřetel skladbu uživatelů takových služeb, kteří jsou mnohdy tělesně, duševně nebo smyslově postiženi, což může být v případě nastalé rizikové situace zdrojem rizika pro tyto osoby.

Problematice požární ochrany v případě poskytovatelů sociálních služeb se věnuje v § 8 zákon o požární ochraně[7]:

> *(1) Zařízení sociálních služeb, které poskytuje služby sociální péče formou pobytových služeb podle zákona o sociálních službách, musí být v části stavby, v níž je služba poskytována, vybaveno*
>
> > *a) elektrickou požární signalizací, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení nad 50 osob,*
> >
> > *b) zařízením autonomní detekce a signalizace, je-li ubytovací kapacita tohoto zařízení 50 osob nebo nižší, pokud není vybaveno podle písmene a).*
>
> *(2) Pokud je ve stavbě provozováno více zařízení sociálních služeb, které poskytují služby sociální péče formou pobytových služeb podle zákona o*

[7] Prostřednictvím zákona č. 415/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů přijatého dne 26. 10. 2021 (účinný od 23. 11. 2021). Jednalo se o bezprostřední reakci skupiny poslanců PS PČR na požár v domově pro osoby se zdravotním postižením ve Vejprtech který vypukl 19. 1. 2020, následkem něhož zemřelo 9 osob – uživatelů DOZP.

sociálních službách, a součet ubytovací kapacity těchto zařízení je nad 50 osob, postupuje se podle odstavce 1 písm. a).

Dále se problematice požární ochrany specificky věnuje ustanovení § 18 vyhlášky č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb:

(1) Při navrhování stavby zdravotnického zařízení a zařízení sociální péče se postupuje podle české technické normy uvedené v příloze č. 1 části 1 bodu 4, pokud není dále stanoveno jinak.

(2) Jesle nesmí být umístěny v podzemním podlaží. To neplatí, je-li z tohoto prostoru východ přímo na volné prostranství podle českých technických norem uvedených v příloze č. 1 části 1.

(3) Schodiště ve stavbě zdravotnického zařízení a zařízení sociální péče s třemi a více nadzemními podlažími nebo se dvěma a více podzemními podlažími musí být označeno u vstupu do každého podlaží. Označení se skládá z pořadového čísla nadzemního podlaží doplněného písmeny „NP“ nebo podzemního podlaží doplněného písmeny „PP“.

(4) Požárně dělicí a nosná stavební konstrukce stavby zdravotnického zařízení a zařízení sociální péče musí být navržena s požární odolností 30 minut, nestanoví-li česká technická norma uvedená v odstavci 1 požární odolnost vyšší.

(5) Stavba sociální péče, na kterou se nevztahuje požadavek podle české technické normy uvedené v příloze č. 1 části 1 bodu 4 na zajištění elektrickou požární signalizací, musí být vybavena zařízením autonomní detekce a signalizace. Zařízení autonomní detekce a signalizace musí být umístěno v každé ubytovací jednotce a v části vedoucí k východu z domu, pokud se nejedná o chráněnou únikovou cestu.

(6) Ve stavbě zdravotnického zařízení a zařízení sociální péče s projektovanou kapacitou nad 50 osob musí být v lůžkových částech prokázáno zkouškou provedenou podle českých technických norem uvedených v příloze č. 1 části 10, že

a) zápalnost textilní záclony a závěsu je delší než 20 sekund a

b) čalouněné materiály vyhovují z hlediska zápalnosti.

Nepřímo se problematice požární ochrany u poskytovatelů sociálních služeb věnuje vyhláška č. 460/2021 Sb., ze dne 6. prosince 2021 o kategorizaci staveb z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Tyto vyhláška upravuje kategorizaci staveb z hlediska z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva konkrétně pak v § 9:

Stavbou kategorie III se pro účely této vyhlášky rozumí budova

1. o výšce stavby větší než 45 m, jedná-li se o stavbu s první až třetí třídou využití,

2. o výšce stavby větší než 22,5 m, jedná-li se o stavbu se čtvrtou nebo pátou třídou využití,

3. o výšce stavby větší než 6 m, jedná-li se o stavbu s pátou třídou využití určenou pro více než 10 osob, jejichž evakuace při požáru je podmíněna asistencí dalších osob,

4. s více než 2 podzemními podlažími,

5. určená pro více než 1000 osob,

6. určená pro více než 100 osob, jejichž evakuace při požáru je podmíněna asistencí dalších osob, nebo

7. určená pro ubytování více než 100 osob,

Jak je z výše uvedené vyhlášky patrné, poskytovatelů sociálních služeb se týká zejména bod 6., případně některých poskytovatelů rovněž body 4. a 7. Zajímavé je v tomto ohledu srovnání českého právního prostředí např. s Polskem, kde jsou budovy sloužící k poskytování pobytových sociálních služeb do analogické kategorie zařazeny automaticky (viz kapitola 5.3).

V případě pobytových sociálních služeb dochází v České republice k požárům různého rozsahu několikrát do roka, přičemž se mnohdy tyto požáry neobejdou bez zraněných či výjimečně zemřelých osob. V případě **domovů pro seniory a domovů pro osoby se zdravotním postižením se v průměru jedná o 10 až 11 požárů do roka**. U **ostatních druhů pobytových sociálních služeb**

(přičemž jsou do této statistiky zahrnuty rovněž ostatní pobytové služby jako např. azylové domy apod.) **se v průměru jedná o 7 až 8 požárů ročně**. Přehled počtu požárů v pobytových sociálních službách v jednotlivých letech je znázorněn v následujícím grafu. Celkem pak došlo v letech 2010 až 2019 k 16 požárům domovů pro seniory a 9 požárům ostatních pobytových služeb, u nichž byla nutná evakuace osob s pomocí jednotek požární ochrany.[8]

Graf 1 – Počet požárů u poskytovatelů pobytových sociálních služeb v letech 2010 až 2019

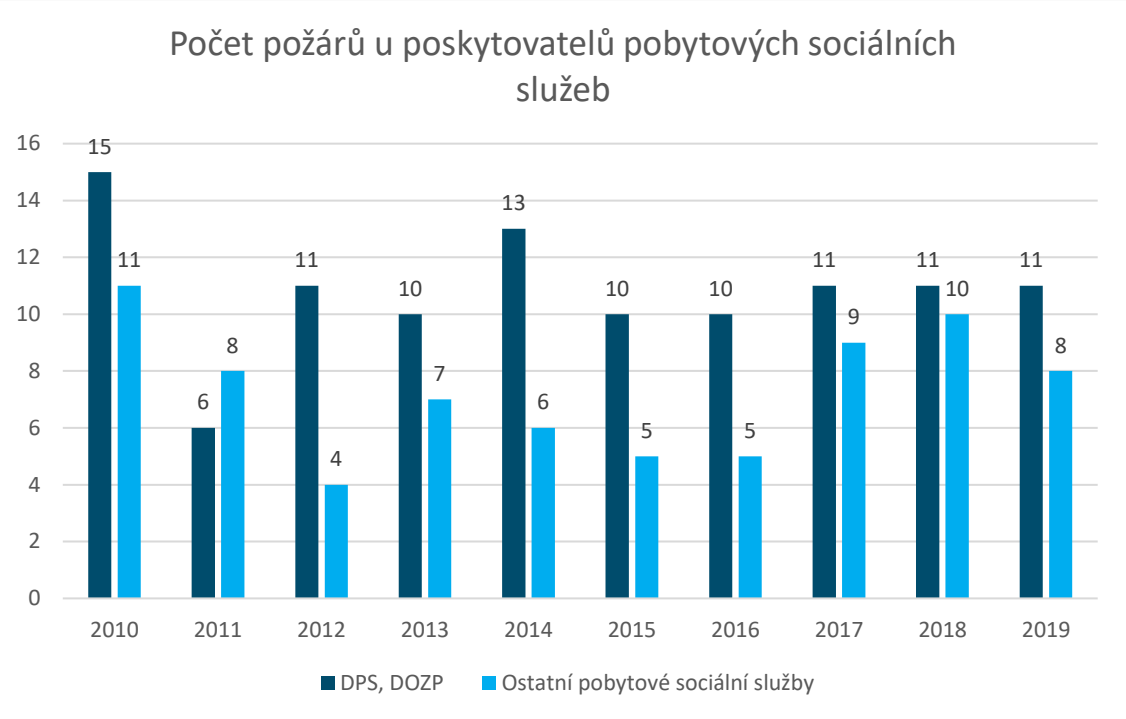

Zdroj: MPSV, HZS

Pro doplnění lze uvést, že v roce 2020 došlo u poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb[9] k 58 požárům, při kterých bylo zraněno 43 osob a 9 osob zemřelo.[10][11] V roce 2021 pak došlo u poskytovatelů sociálních a zdravotních služeb ke 43 požárům, při kterých bylo zraněno 7 osob a 1 osoba zemřela.[12] S ohledem na skutečnost, že v letech 2010 až 2019 připadalo v průměru 21 % z celkového počtu požárů u poskytovatelů zdravotních a sociálních služeb na

[8] MPSV, Doporučený postup č. 3/2021 Požární bezpečnost v pobytových zařízeních sociální péče – metodika, Praha 2021.
[9] Statistická ročenka HZS bohužel neodděluje požáry ve zdravotnických a sociálních službách.
[10] Statistická ročenka HZS 2020.
[11] Jednalo se o uživatele již zmíněného DOZP ve Vejprtech.
[12] Statistická ročenka HZS 2021.

služby DPS a DOZP, lze usuzovat, že počet požárů činil u těchto služeb v roce 2020 cca 12, v případě roku 2021 cca 9 požárů. Na ostatní pobytové sociální služby pak připadalo v průměru 14 % požárů z celkového počtu v daném odvětví (sociálních a zdravotních služeb). Lze tedy usuzovat, že v roce 2020 došlo u ostatních pobytových sociálních služeb k cca 8 a v roce 2021 k cca 6 požárům, což by v obou případech (jak v případě DPS a DOZP, tak v případě ostatních pobytových služeb) nevybočovalo z dosavadního trendu.

V případě příčin požárů v pobytových sociálních službách[13] **připadá největší podíl, a to 62 %, na požáry zapříčiněné nedbalostí**. Celkem 25% podíl pak připadá na požáry zapříčiněné technickými závadami. V 7 % případů je příčinou požáru úmyslné zapálení a v 5 % případů sebevražedný úmysl. Ostatní příčiny požárů (komíny, topidla a samovznícení) jsou z celkového množství příčin zcela marginální.

[13] Do této statistiky HZS jsou zahrnuty rovněž domy s pečovatelskou službou, které však nejsou dle definice zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách sociální službou. Těmto objektům se nicméně požáry taktéž nevyhýbají. Příkladem může být požár v domově s pečovatelskou službou v Libštátě (okres Semily) ze dne 9. 12. 2022, následkem kterého zemřel jeden člověk (obyvatel domova s pečovatelskou službou).

Graf 2 – Přehled podílu jednotlivých příčin požárů v sociálních službách v letech 2010 až 2019

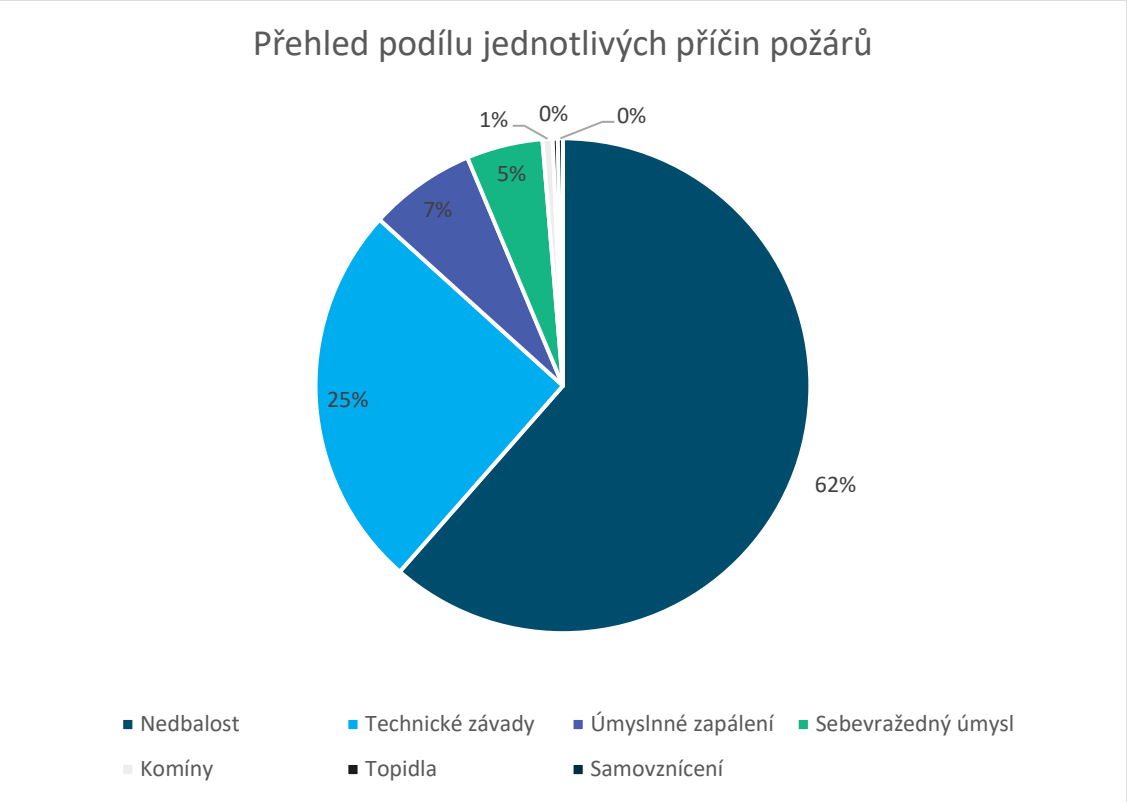

Zdroj: MPSV, HZS

Při bližším pohledu na druhy nedbalostního jednání, které se staly příčinou požárů, připadá největší podíl, a to 33 %, na **zanedbání bezpečnostních předpisů či použití předmětů či zařízení**. Neméně významný podíl, celkem 29 %, má pak vznícení potravin. Významnou nedbalostí, která je příčinou požárů z 22 %, je rovněž kouření. Ze 13 % se pak na nedbalostních případech, které vedou k požáru, podílí příčina používání otevřeného ohně k osvětlování, rozehřívání apod. Ostatní nedbalosti (nesprávná obsluha topidla či sváření a řezání, rozehřívání, rozmrazování včetně zpětného) se pak na celkovém počtu podílí jen marginálně.

Graf 3 – Druhy nedbalostí – příčin požárů v sociálních službách v letech 2010 až 2019

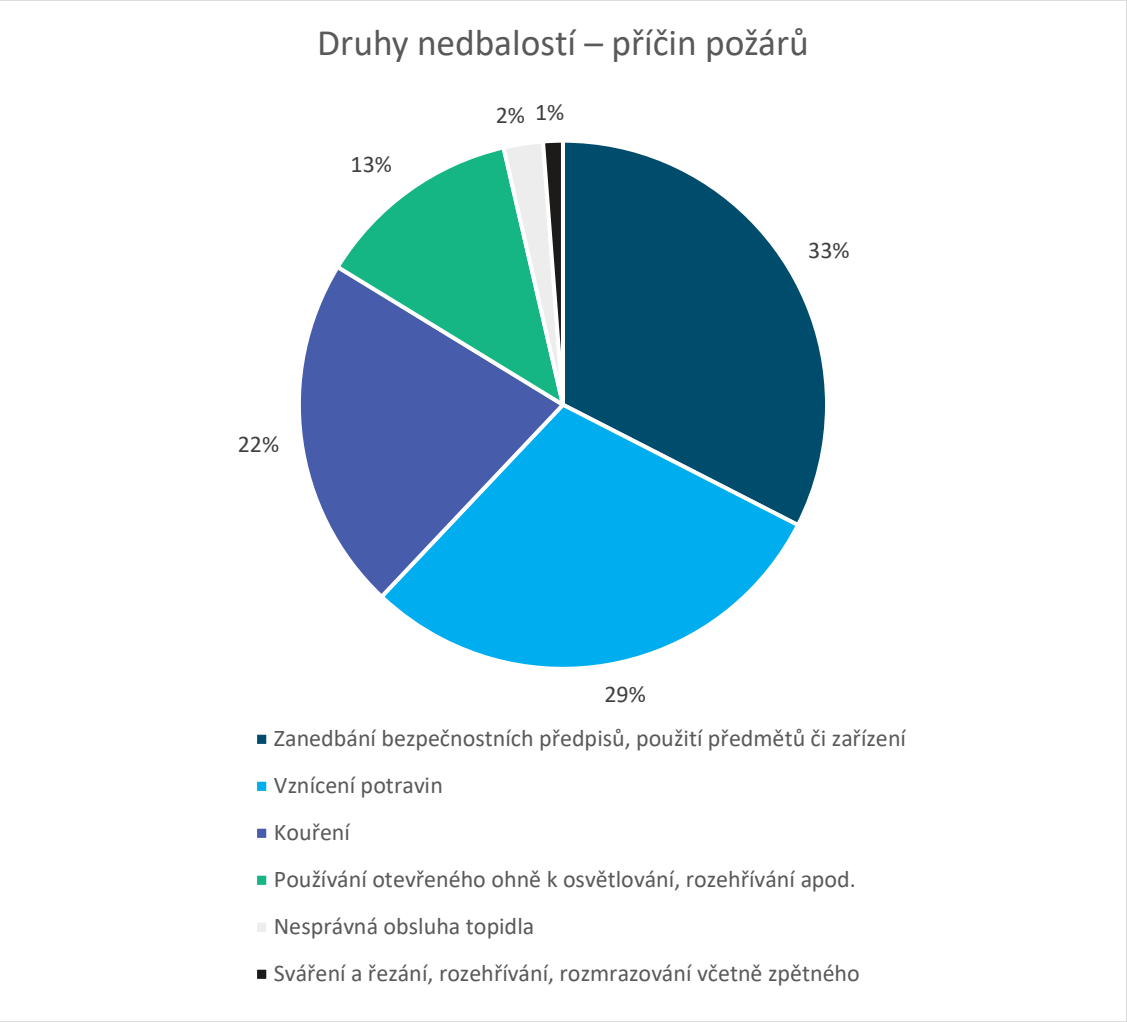

Zdroj: MPSV, HZS

Zajímavý může být pohled na zjištěné nedostatky, se kterými se HZS v případě poskytovatelů sociálních služeb v oblasti požární ochrany setkává. V roce 2015[14] byly ze strany HZS provedeny kontroly u 276 poskytovatelů pobytových sociálních služeb.[15] Tyto kontroly byly zaměřeny především na zhodnocení proveditelnosti evakuace osob silami a prostředky provozovatele zařízení a záchranu osob jednotkami požární ochrany a na prověření aktuálnosti

[14] Přestože se jedná o starší studii, závěry budou ve velké míře platné i v současnosti, jak bylo potvrzeno v rámci analytických prací Zpracovatele.

[15] Časopis 112 ROČNÍK XV ČÍSLO 3/2016, dostupné online: https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-3-2016.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D [cit. 5. 12. 2022]

a správnosti zpracování dokumentace zdolávání požárů a požárního evakuačního plánu.

Velký počet nedostatků souvisí s chybným začleněním do kategorií požárního nebezpečí, kdy provozovaná činnost nebyla vyhodnocena jako činnost, u které nejsou běžné podmínky pro zásah podle § 4 odst. 2 písm. j) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně (viz předchozí text).

Dalším významným problémem je **zajištění provozuschopnosti požárních dveří na únikových cestách, kde požadavky požární ochrany naráží na možnosti a potřeby klientů zařízení**. Uzavřené požární dveře mohou být pro klienty těchto zařízení obtížně překonatelnou překážkou. Neméně složitá je pak situace pro personál při manipulaci s klienty, kteří nejsou schopni samostatného pohybu. Řešením se pak stává blokování dveří klínky nebo demontáž samozavíračů na dveřích.

Problematické je také **udržování trvale volných únikových cest** a jejich využívání způsobem nezvyšujícím požární riziko. Ve snaze vytvořit příjemné domácí prostředí, které pozitivně působí na psychický stav klientů, se zapomíná na požadavky požární bezpečnosti. Prostory chráněných únikových cest byly v řadě případů využívány pro setkávání klientů a pro trávení volného času.

Graf 4 – Druhy a počty zjištěných závad v rámci kontrol poskytovatelů pobytových sociálních služeb ze strany HZS

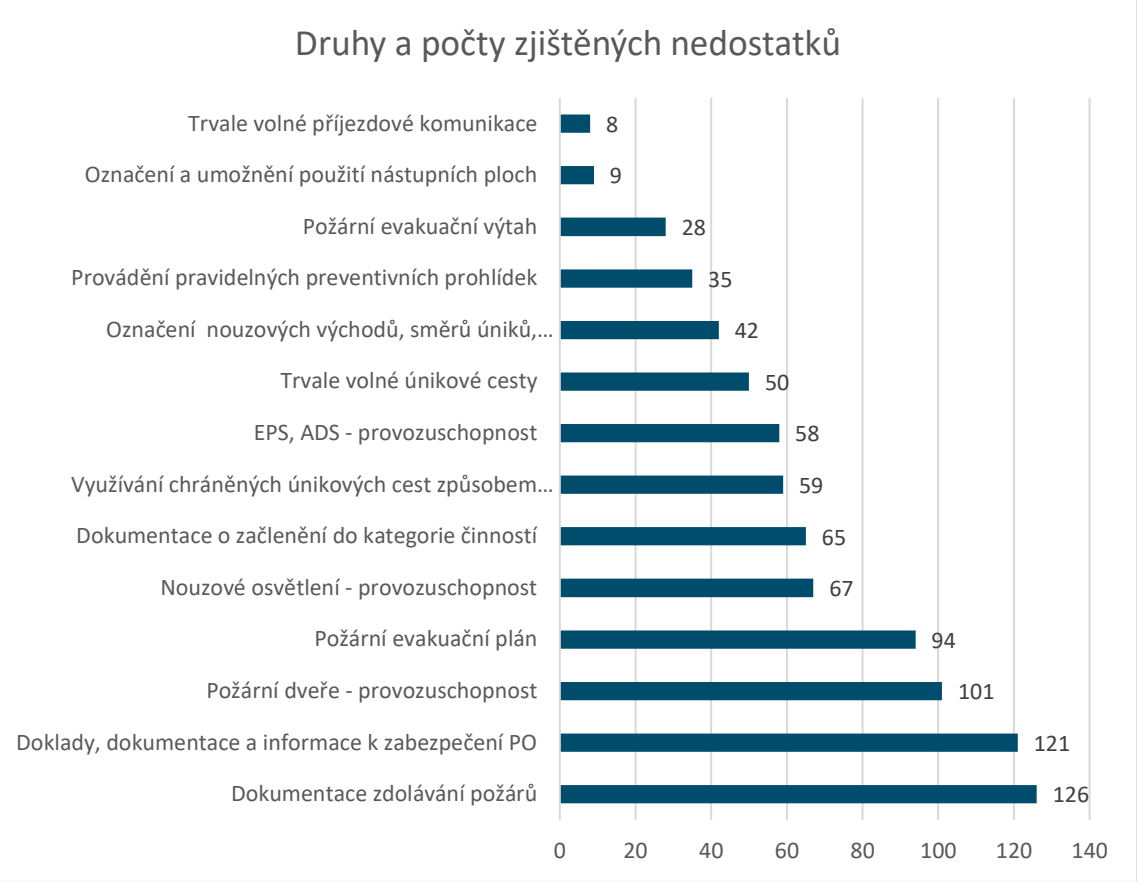

Zdroj: HZS[16]

V rámci výše zmíněné analýzy bylo zjištěno následující:

- největším problémem ve vztahu k požární ochraně je ve většině případů nedostatek finančních prostředků na zajištění případné rekonstrukce objektu, potřebného počtu personálu, údržby a provozuschopnosti požárně bezpečnostních zařízení a evakuačních prostředků;
- častým problémem je nesplnění technických podmínek pro zajištění evakuace osob z důvodu nefunkčních samozavíračů na dveřích na chráněných únikových cestách nebo umístění nábytku na chráněných únikových cestách;

[16] Časopis 112 ROČNÍK XV ČÍSLO 3/2016, dostupné online: https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-3-2016.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D [cit. 5. 12. 2022]

- pouze ve čtvrtině objektů bylo v posledních 10 letech provedeno námětové nebo taktické cvičení. Většina provozovatelů kontrolovaných zařízení však projevila opravdový zájem o spolupráci s HZS kraje a provedení těchto cvičení;
- většina provozovatelů kontrolovaných zařízení si uvědomuje riziko spojené s obtížnou evakuací klientů v případě požáru a hledá možnosti řešení.[17]

Na závěr je kapitoly Zpracovatel doplňuje, že počínaje 1. 12. 2024, v souvislosti s novelou zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně (dále jen „zákon o požární ochraně“ nebo „zákon o PO“)[18] budou muset mít poskytovatelé, resp. zařízení (z pohledu zákona je pak lhostejné, zda se jedná o zařízení či budovu jednoho poskytovatele nebo zda se jedná o skutečnost, kdy v jedné budově působí více poskytovatelů, resp. služeb, klíčovým hlediskem je vždy souhrnná kapacita takového zařízení či budovy) **s více než 50 klienty zavedenu elektronickou požární signalizaci** (dále též „EPS“). Poskytovatelé, resp. **zařízení s 50 a méně klienty budou muset být vybavena zařízením autonomní detekce a signalizace**. Z provedeného dotazníkového šetření (viz dále) vyplynulo, že z celkového počtu 43 poskytovatelů, kteří poskytují sociální služby v jedné budově a mají větší kapacitu než 50, jich **EPS má v současné době instalováno 24, tj. 55,8 %**.

[17] Časopis 112 ROČNÍK XV ČÍSLO 3/2016, dostupné online: https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-3-2016.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D [cit. 5. 12. 2022]

[18] Novelizován prostřednictvím zákona 415/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

4. VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

Tato kapitola představuje metodologii, výzkumné soubory a výsledky dotazníkového šetření, které bylo v rámci zpracování této veřejné zakázky realizováno. Dotazníkové šeření bylo zaměřeno na poskytovatele pobytových služeb sociální péče, a to konkrétně na domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, domovy pro osoby se zdravotním postižením a chráněné bydlení.

4.1 Dotazníkové šetření mezi poskytovateli sociálních služeb

Cílem dotazníkového šetření bylo zejména zmapování stavu u poskytovatelů vybraných sociálních služeb, tj. – skutečné stavebně technické provedení z hlediska požární bezpečnosti. Na základě tohoto dotazníkového šetření jsou identifikovány potenciálně problémové oblasti a navržena sledovaná kritéria, která jak negativně, ale i kladně ovlivňují požární bezpečnost v objektech, vč. komparace v rozlišení na komunitní formu služby a ústavní formu služby.

Zadavatel předem (v zadávací dokumentaci veřejné zakázky) určil okruh otázek, které má dotazníkové šetření obsahovat. Tento okruh následně Zpracovatel rozšířil o otázky další, a to za účelem získání uceleného pohledu na zkoumanou problematiku. Následně byly tyto okruhy Zpracovatelem rozpracovány do konkrétních otázek, které byly ze strany Zadavatele schváleny.

Dotazníkové šetření probíhalo od 20. 8. 2022 do 4. 10. 2022 (oproti původnímu předpokladu, tj. 14. 9. 2022, byl termín vyplnění dotazníku na žádost poskytovatelů ze strany Zpracovatele prodloužen), a to v online formě prostřednictvím platformy Survio, která splňuje veškeré požadavky na zajištění ochrany osobních údajů respondentů a na kybernetickou bezpečnost a za využití metodiky CAWI. (tj. Computer Assisted Web Interviewing).

S ohledem na skutečnost, že v průběhu realizace dotazníkového šetření docházelo ke zpracování osobních údajů zástupců respondentů – poskytovatelů sociálních služeb, zavedl Zpracovatel potřebná opatření k zajištění ochrany těchto osobních údajů, a to zejména ve smyslu Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů

a o zrušení směrnice 95/46/ES (nařízení GDPR) a zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů. Identifikace jednotlivých poskytovatelů zapojených do dotazníkového šetření, stejně tak jako kontaktních osob, nebyla MPSV sdělena.

4.2 Výzkumný soubor

Celkem bylo osloveno 782 poskytovatelů, kteří mají dle Registru poskytovatelů sociálních služeb registrovány příslušné (výše uvedené) druhy sociálních služeb. Následně se vrátilo 153 vyplněných dotazníků, což znamená 19,6% návratnost. Míra návratnosti byla způsobena zejména rozsahem a složitostí problematiky dotazníkového šetření. Jak Zpracovatel v rámci průběžné komunikace a následného dotazování vybraných poskytovatelů zjistil, problematiku požární ochrany zajišťuje u poskytovatelů obvykle širší okruh pracovníků, z nichž někteří jsou mnohdy pracovníci externí. Dotazník obsahoval celkem 68 otázek, a to jak kvalitativního, tak i kvantitativního charakteru. Délka vyplňování dotazníku přesáhla u 28,1 % respondentů až jednu hodinu a 32,7 % respondentů vyplňovalo dotazník 30 až 60 minut.

Některá zařízení pobytových sociálních služeb poskytují i více než dva druhy pobytových služeb. Z celkového počtu 153 zařízení 59 zařízení provozuje více jak dvě pobytové služby, tj. 38,6 %. Některá zařízení provozují i všechny čtyři typy sociálních služeb zahrnutých do výzkumu. Nejčastěji zařízení provozovala pobytovou službu domov pro seniory – 72,5 %, dále domov se zvláštním režimem v 38,6 %, následovaném domovy pro osoby se zdravotním postižením v 34,6 % případů a nejmenší podíl mělo chráněné bydlení – 21, 6 %.

Graf 5 – Počet vybraných poskytovaných druhů sociálních služeb zapojených do dotazníkového šetření

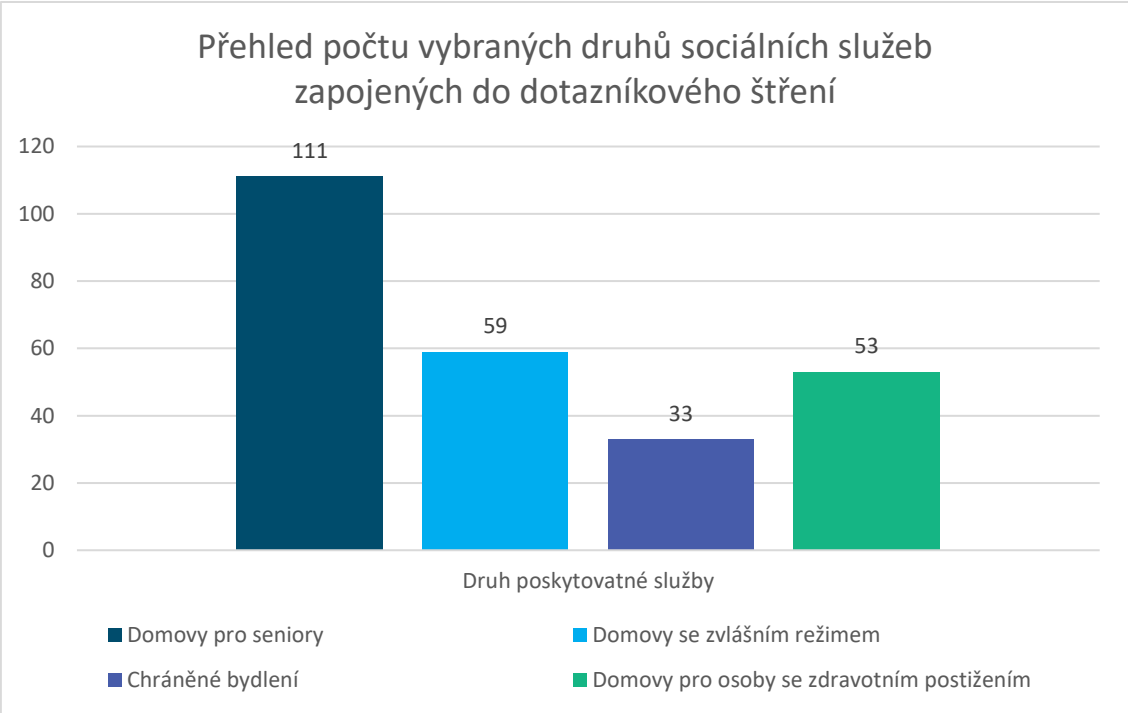

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce níže je pak uvedeno rozdělení respondentů – poskytovatelů sociálních služeb dle jednotlivých krajů ČR. S ohledem na skutečnost, že počet poskytovaných sociálních služeb je přirozeně vyšší než počet zařízení, součet jednotlivých služeb uvedených v tabulce níže je vyšší.

Tabulka 1 – Přehled počtu poskytovatelů a poskytovaných druhů sociálních služeb v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet zařízení	DPS	DZR	DOZP	CHB
Hl. m. Praha	12	9	2	3	0
Karlovarský	7	4	4	2	1
Plzeňský	10	5	3	6	3
Jihočeský	8	7	6	1	1
Ústecký	6	6	3	4	0
Liberecký	7	5	2	2	0
Středočeský	24	16	8	9	7
Vysočina	5	4	3	1	1
Královéhradecký	15	10	2	6	3
Pardubický	7	2	3	4	4
Olomoucký	10	9	5	2	2
Jihomoravský	11	8	4	4	2
Zlínský	5	5	4	2	2
Moravskoslezský	24	19	10	7	7
Neuvedeno	*2*	*2*	*0*	*0*	*0*
Celkem	**153**	**111**	**59**	**53**	**33**

Zdroj: vlastní zpracování

Pobytové služby jsou dle odpovědí respondentů poskytovány v 65,4 % v ústavní formě, 16,3 % zařízení poskytuje sociální služby v komunitní formě a zbylých 18,3% zařízení kombinuje obě formy poskytování pobytových služeb. Skutečnost, zda je služba poskytována v komunitní nebo ústavní formě, má dopad zejména na kapacitu zařízení (budovy) a jeho velikost, což může mít dopad na případnou evakuaci klientů v případě požáru. Služby poskytované v ústavní formě mívají zpravidla několik desítek i stovek klientů. Služby

poskytované v komunitní formě, resp. budovy, ve kterých jsou tyto služby posykovány, mají zpravidla menší počet klientů v řádech jednotek.

Graf 6 – Forma poskytování sociálních služeb

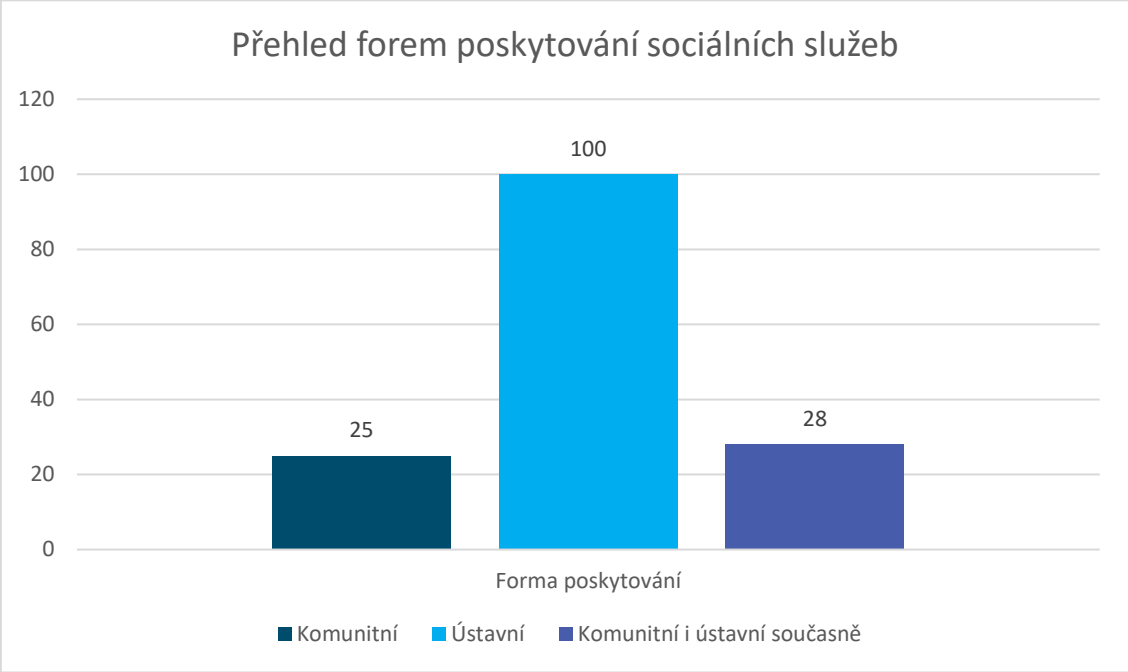

Zdroj: vlastní zpracování

Z hlediska požární ochrany, resp. z pohledu případné evakuace budovy je klíčový počet uživatelů sociálních služeb v budově a současně též zaměstnanců. V tomto směru je pak **podstatná skutečnost, kolik z těchto klientů je imobilních** a tudíž není schopno se evakuovat vlastními silami. Poskytovatelé zapojení do dotazníkového šetření uvedli, že celkem 43,8 % jejich klientů je imobilních. Průměrný počet klientů zařízení pak činí (zaokrouhleně) 110. Pokud by byl tento počet vnímám jako modelové zařízení, pak by téměř 50 klientů zařízení z výše uvedeného počtu bylo imobilní.

Dalším důležitým pohledem je pak počet zaměstnanců ve směně, který se přirozeně v denní a noční hodinu liší. Průměrně (za všechny poskytovatele zapojené do dotazníkového šetření) je minimální počet zaměstnanců na směně ve dne 24 (zaokrouhleně). Na směně v noci je pak na pracovišti v průměru 5 zaměstnanců, tedy cca 20,8 %. Pokud by tedy hypoteticky došlo k požáru v nočních hodinách, muselo by dojít evakuaci (nejen) 50 imobilních klientů za pomoci 5 osob – zaměstnanců poskytovatele.

4.3 Výsledky dotazníkového šetření

V textu níže jsou rozpracovány výsledky dotazníkového šetření včetně uvedení odborného komentáře k dané problematice.

Počet budov poskytovatele sloužících k poskytování sociálních služeb

Pobytové služby jsou poskytovány nejčastěji ve dvou a více budovách (49,7 %). V jedné budově funguje zařízení ve 44,4 % případů a v 5,9 % funguje služba jiným způsobem. To znamená, že jsou klienti rozmístěni kombinovaně v nájemních bytech a hlavní budově, ve vzájemně propojených budovách nebo ve křídlové budově či budově okálového typu apod.

Graf 7 – Počet budov, ve kterých je sociální služba (sociální služby) poskytována

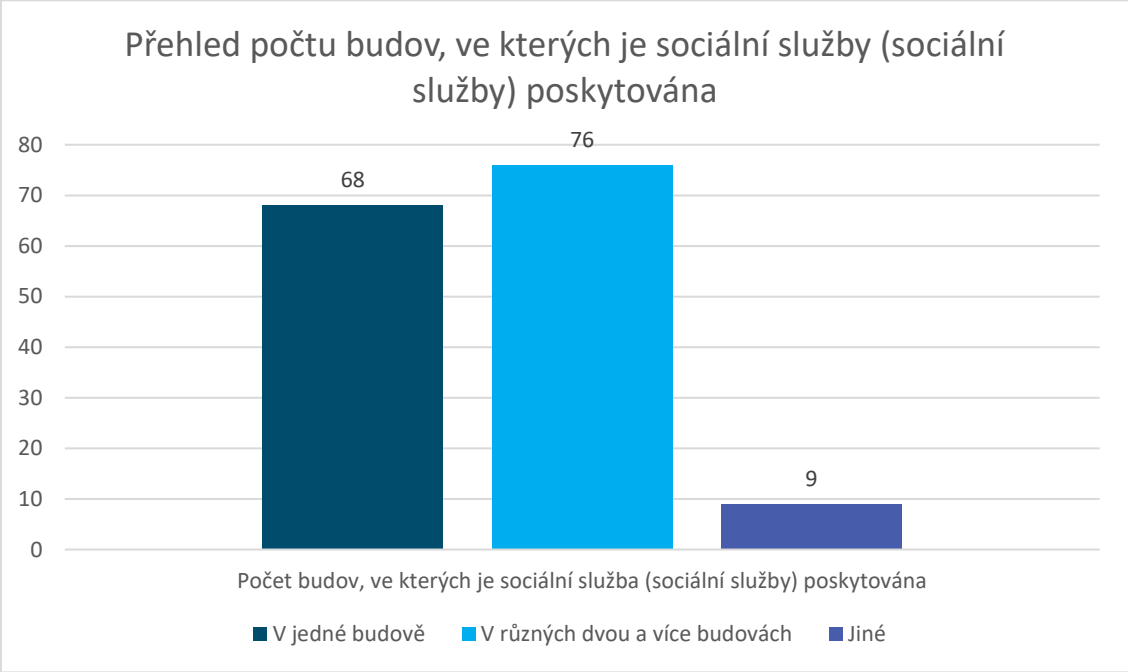

Zdroj: vlastní zpracování

Počet podlaží budov sloužících k poskytování sociálních služeb

Drtivá většina všech zařízení, tj. 94,1 % poskytovatelů sociálních služeb, poskytuje služby ve více podlažích, což klade větší nároky na případnou evakuaci klientů a na vybavení objektu evakuačními prostředky a únikovými cestami. Současně 25 (tj. 16,3 %) zařízení nesídlí v přízemí budovy, z čehož lze usuzovat, že zařízení nemá přímo pod kontrolou vstupy a východy při případné evakuaci z budovy. Další možnosti, tj. umístění služby výhradně v přízemním podlaží či na

jednom podlaží, které ale současně není přízemní jsou zcela zanedbatelné. V případě kategorie „jiné“ poskytovatelé uváděli, že jsou služby (typicky v poskytované v komunitní formě) umístěny v různých bytech v různých budovách. Skutečnost, že **služby poskytované v komunitní formě mohou být poskytovány rovněž v (pronajatých) bytech, může být z hlediska požární ochrany slabým místem**, protože poskytovatel služby nemusí mít prostředky požární ochrany plně pod svou kontrolou (např. může docházet k nedodržování pravidel požární ochrany ze strany ostatních nájemníků/vlastníků bytových jednotek ve společných prostorách; může se jednat o starší objekty, nevybavené dostatečnými prostředky požární ochrany; zastaralými instalacemi – např. hliníková elektroinstalace apod.). V případě poskytování sociálních služeb v komunitní formě (v bytových domech) je nutné této skutečnosti, před zahájením poskytování služby (případně před samotným pronájmem bytu za tímto účelem) věnovat pozornost.

Graf 8 – Umístění sociálních služeb dle podlaží, na kterých jsou poskytovány

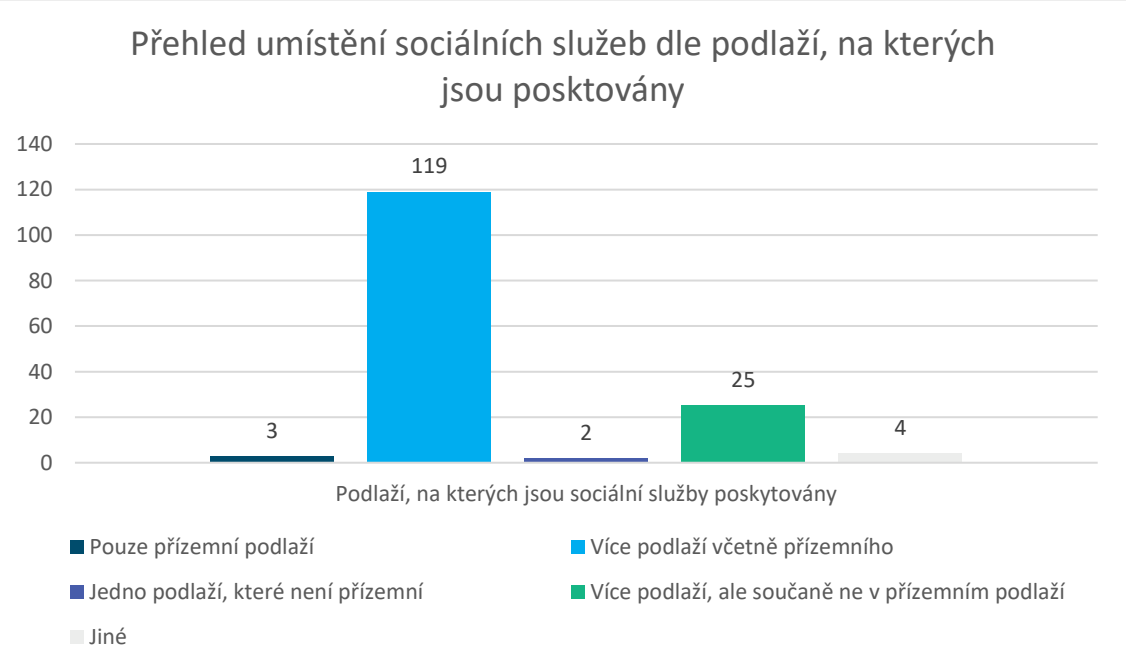

Zdroj: vlastní zpracování

Účelovost stavby

Většina zařízení (131), tj. 85,6 % se nachází v účelové stavbě, která slouží pouze tomuto zařízení. To se může jevit jako výhodnější varianta, jelikož zařízení má celou budovu pod svojí správou. Ve víceúčelových budovách poskytuje služby

22 zařízení, tj. 14,4 %. V případě víceúčelových objektů může s ohledem na svou podstatu docházet k nárůstu rizika vzniku požáru (s ohledem na vykonávané činnosti v objektu, které mohou riziko požáru zvyšovat[19]) a je nutné na tato rizika v rámci takového objektu reagovat.

Graf 9 – Druh stavby, ve které jsou sociální služby poskytovány z hlediska její účelovosti

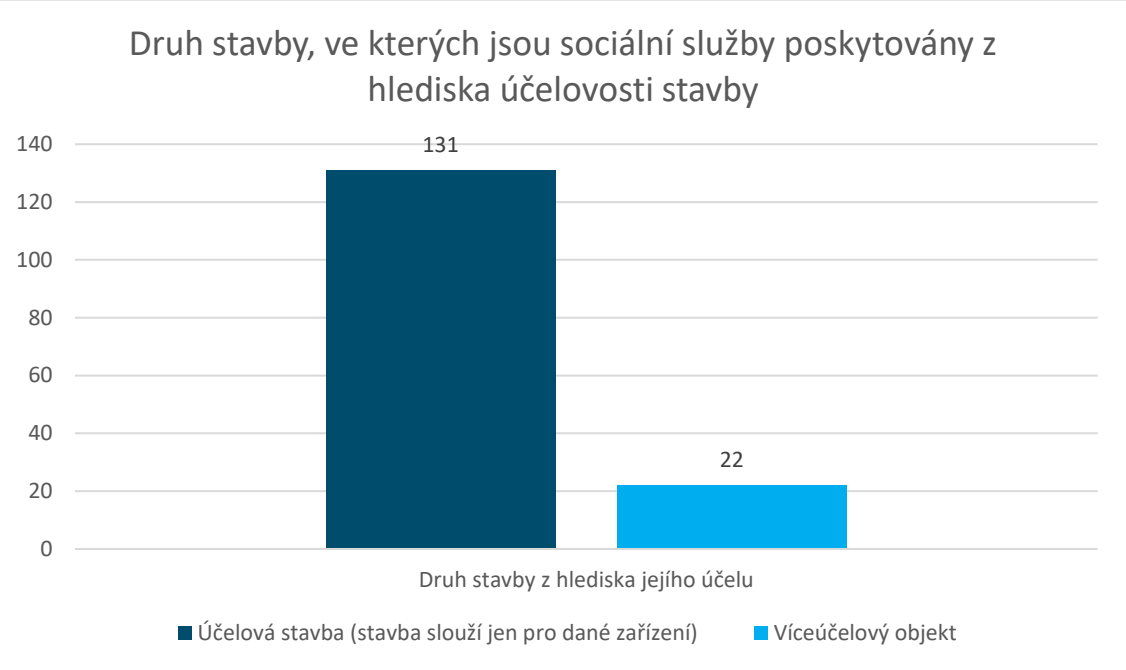

Zdroj: vlastní zpracování

Požárně bezpečnostní řešení stavby

Většina poskytovatelů (142) odpověděla, že **má vypracovaný dokument požárně bezpečnostního řešení** (dále též „PBŘ), a to v 92,8 % případech. Oproti tomu celkem 11 (tj. 7,2 %) zařízení nemá tento dokument vypracován.

Požárně bezpečnostní řešení (PBŘ) je dokumentace, ve které jsou navrhována konkrétní technická opatření pro zajištění požární bezpečnosti stavby, pro minimalizaci možných škod při vzniku požáru, bezpečné a časově optimální evakuaci osob a umožnění co nejefektivnějšího a nejméně komplikovaného zásahu hasičského záchranného sboru (dále též „HZS“). Požárně bezpečnostní řešení se zpracovává od roku 2001, kdy došlo k rozšíření kompetencí HZS na

[19] Modelovým příkladem může být např. objekt, ve kterém jsou poskytovány vedle pobytových současně ambulantní služby – např. sociálně terapeutická dílna vybavená keramickou pecí či jiným zařízením. V praxi pak mohou být tyto činnosti různorodé.

úseku státního požárního dozoru, a to prostřednictvím novely č. 237/2000 Sb., kterou se mění zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Od 1. 1. 2001 zákon o PO v § 31, odst. 1, písm. b) definuje povinnost HZS v rámci výkonu státního požárního dozoru **posoudit stavební nebo územně plánovací dokumentaci**, mj. v rozsahu posouzení PBŘ. Posuzování stavební a územně plánovací dokumentace dotčeným orgánem státní správy (v tom případě HZS) vyplývá z tehdejšího stavebního zákona č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), a to v § 126 odst. 1. tohoto zákona.

V rámci aktuálně platných právních předpisů vyplývá povinnost zpracování PBŘ ze stavebního zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), resp. z prováděcího právního předpisu – vyhlášky o dokumentaci staveb č. 499/2006 Sb., která PBŘ určuje jako povinnou součást:

- dokumentace pro vydání rozhodnutí o umístění stavby;
- dokumentace pro vydání společného povolení;
- dokumentace pro ohlášení stavby uvedené v § 104 odst. 1 písm. a) až e) stavebního zákona;
- dokumentace pro vydání stavebního povolení;
- dokumentace pro provádění stavby;
- a dalších speciálních dokumentací – např. pro jaderné zařízení, liniové stavby, stavby dráhy apod.

Ve Sbírce zákonů vyšel v listopadu 2021 zákon č. 415/2021 Sb., kterým se měnil zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému (dále též „IZS“). Novela se dotýká rovněž poskytování sociálních služeb. Ukládá všem, kteří poskytují služby formou pobytových služeb (s více než 50 uživateli), vybavit tato zařízení tzv. „EPS“ (elektrickou požární signalizací). Novela též stanovila kategorizaci staveb z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva (prováděcím předpisem – Vyhláškou č. 460/2021 Sb., o kategorizaci staveb z hlediska požární ochrany).

V novelizovaném zákoně o požární ochraně, ustanovení § 31 odst. 1 písmena b) stanoví HZS (státnímu požárnímu dozoru) posuzování stavební nebo územně plánovací dokumentace, a to ve smyslu PBŘ, respektive požární bezpečnosti stavby. Dle nové platné legislativy tedy není posouzení dokumentace navázáno a vymezeno dle stavebního zákona, ale jsou stavby rozčleněny podle požární bezpečnosti (viz výše – Vyhláška č. 460/2021 Sb.).

V případě 11 zařízení, která nemají zpracováno PBŘ, lze předpokládat, že jsou pravděpodobně **v provozu v době před povinností mít zpracované PBŘ**, nebo u nich **nedošlo k nástavbě, či přístavbě nových prostor** spadajících již pod dodržení „nových legislativních podmínek požární bezpečnosti“ (viz současné norma pro zařízení provozující sociální služby – ČSN 730835 Požární bezpečnost staveb – Budovy zdravotnických zařízení a sociální péče), nebo se může jednat o objekty **památkově chráněné**, kde je složité sladit podmínky památkově chráněných budov s požadavky požární bezpečnosti. **V opačném případě dochází k nedodržení výše uvedených zákonných ustanovení**.

Graf 10 – Má objekt, ve kterém jsou sociální služby poskytovány zpracováno požárně bezpečnostní řešení stavby?

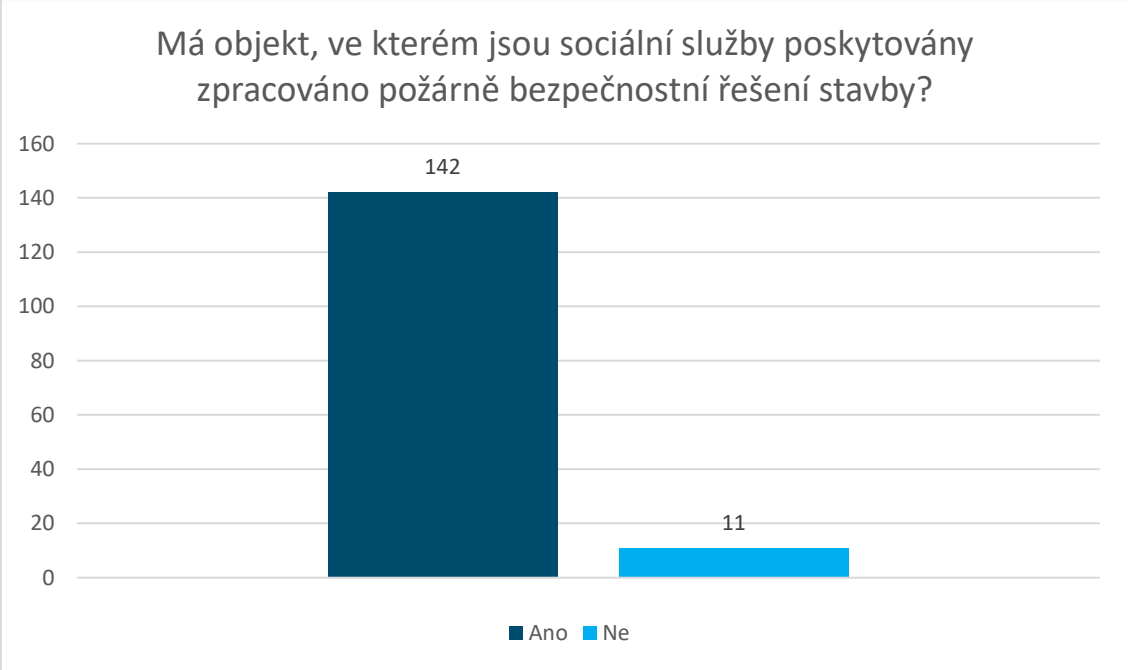

Zdroj: vlastní zpracování

Respondenti, kteří na otázku, zda má objekt, ve kterém jsou sociální služby poskytovány, zpracováno požárně bezpečnostní řešení stavby dále uváděli, že

je ve velké většině případů toto řešení zpracováno pro celý objekt. V tomto smyslu se vyjádřilo 108 (76,1 %) respondentů. Pouze pro část objektu má toto řešení zpracováno 10 (7 %) respondentů. Pouze pro změnu stavby mají toto řešení zpracováno 3 (2,1 %) respondenti. Zbylých 21 (14,8 %) respondentů uvedlo, že má toto řešení zpracováno dle současných technických předpisů. **Výsledek dotazníkového šetření potvrzuje různorodost objektů** (ve smyslu stáří, památkové ochrany, architektonického řešení apod.), **ve kterých jsou pobytové sociální služby poskytovány**. Každý je třeba posuzovat v jiném pohledu legislativy s ohledem na stáří a druh objektu, stávající možnosti vylepšení. Vše je pak znázorněno v grafu níže.

Graf 11 – Rozsah zpracovaného požárně bezpečnostního řešení stavby

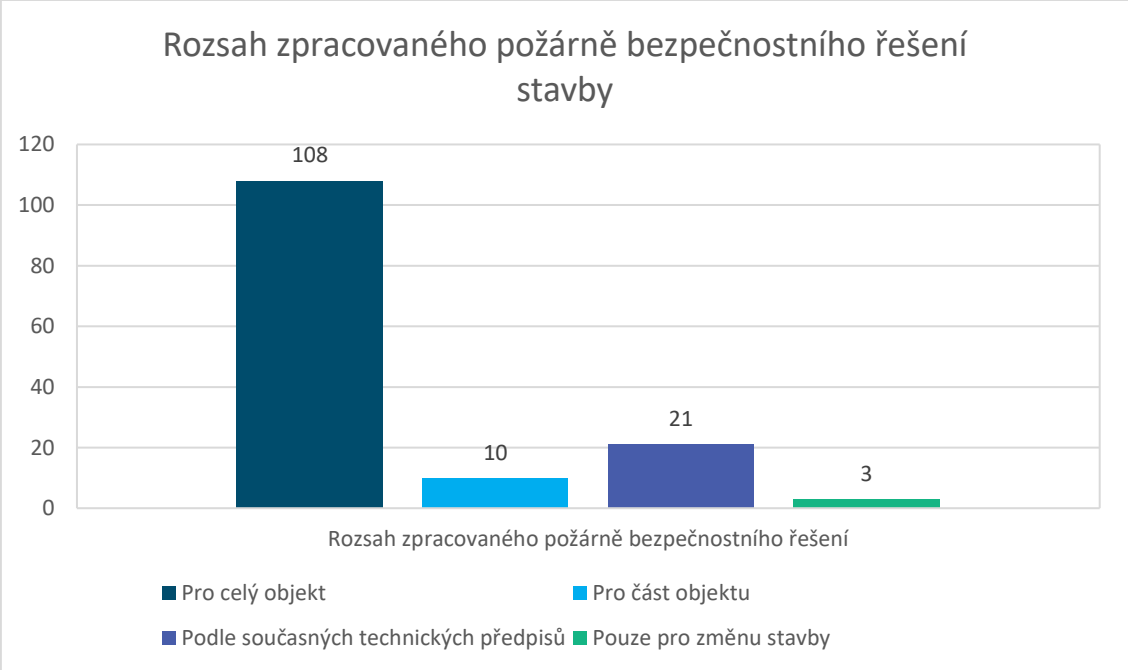

Zdroj: vlastní zpracování

Členění do požárních úseků

Požární úsek je prostor v budově, který je oddělený od ostatních požárních úseků požárně dělicími konstrukcemi nebo požárně bezpečnostním zařízením. Smyslem rozdělení budovy do požárních úseků je zabránění šíření požáru. Na otázku, zda je objekt členěn do požárních úseků umožňující horizontální evakuaci, odpovědělo kladně 116 (75,8 %) zařízení. Záporně odpovědělo 24,2 % respondentů (celkem 37). V případě služeb poskytovaných v komunitní formě je pak přípustné, aby měla budova pouze jeden požární úsek.

Graf 12 – Je objekt členěn do požárních úseků umožňujících horizontální evakuaci?

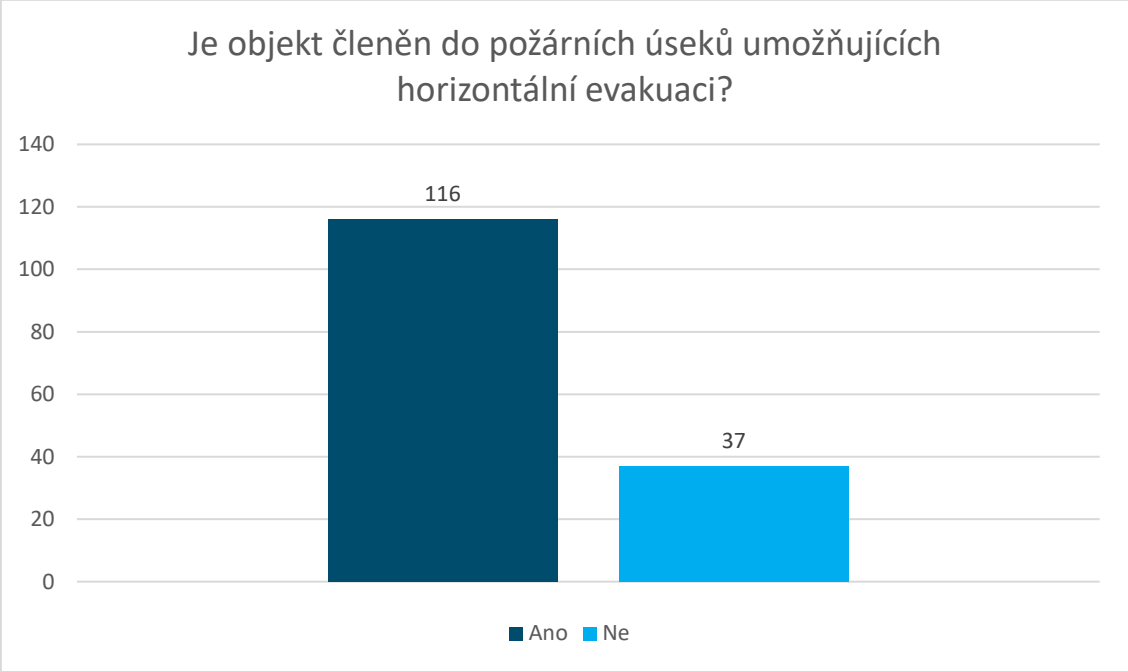

Zdroj: vlastní zpracování

Prostředky požární ochrany v budovách určených k poskytování sociálních služeb

Skutečnost, na kterou je nutné upozornit, je informace, že **75 zařízení poskytujících pobytovou službu ve více podlažích nedisponuje výtahem, který by splňoval technické požadavky na evakuační výtah**. Jedná se o rizikový faktor v případě propuknutí požáru a následné nutné evakuace zařízení. Nejčastěji jsou zařízení podle odpovědí vybavená více únikovými cestami (81 %), zařízením autonomní detekce požáru a signalizace (63,4 %), evakuačním výtahem ve 47,7 % případů, elektrickou požární signalizací připojenou na místní ohlašovnu požáru (35,9 %), elektrickou požární signalizaci připojenou na pult centralizované ochrany (dále též „PCO“) HZS (14,4 %), 18 zařízení disponuje jedinou únikovou cestou.

Graf 13 – Vybavení prostředky protipožární ochrany, kterými jsou budovy, ve kterých jsou poskytovány sociální služby

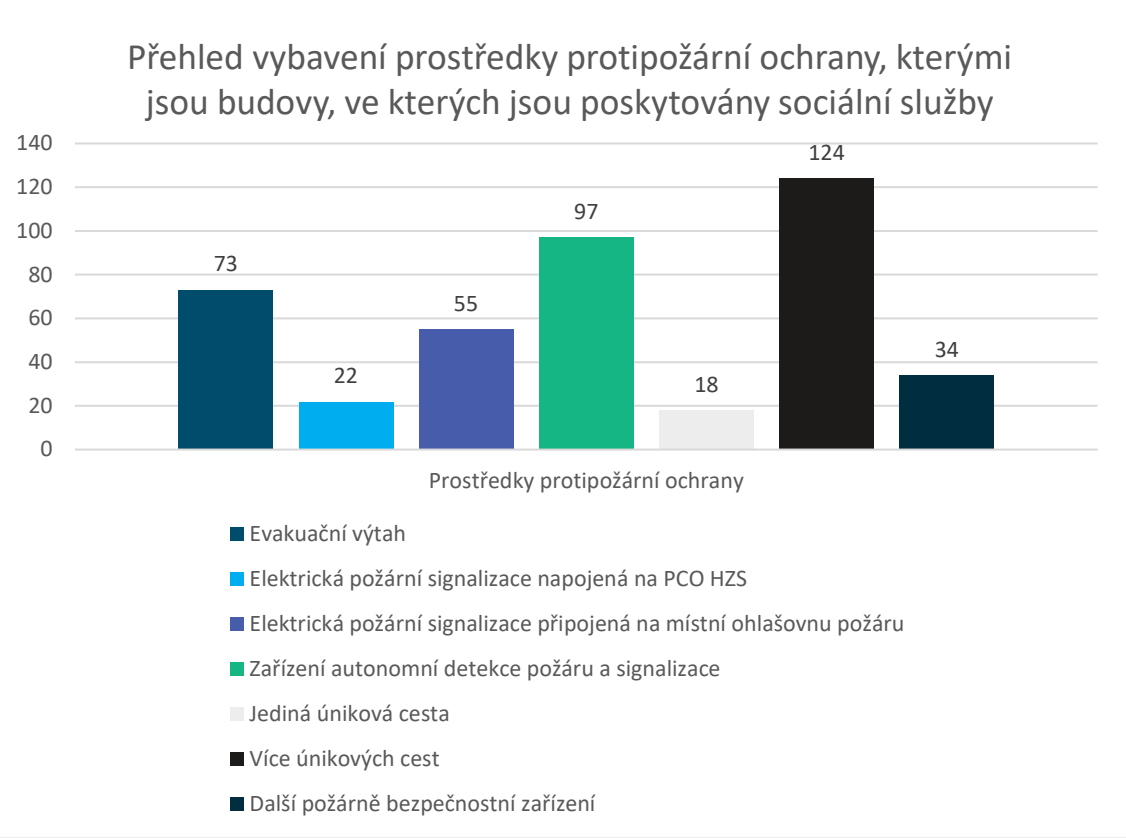

Zdroj: vlastní zpracování

Mezi další protipožární prostředky jednotlivá zařízení zmiňovala hasící přístroje a požární hydranty, protipožární dveře, evakuační podložky, nouzové osvětlení, požární přepážky, vzduchotechniku v únikových cestách, protipožární rolety, hasící míče, evakuační rozhlas, přetlakovou ventilaci a elektrickou požární evakuaci. Z provedeného dotazníkového šetření lze zkonstatovat, že zařízení jsou vybavena prostředky požární ochrany ať již technickými nebo materiálními. Rovněž, že o nich má provozovatel povědomí. Jedná se o různé alternativy protipožárních prostředků.

Cvičné evakuace a cvičný požární poplach

Zkušenost s nácvikem fyzické evakuace má 75 zařízení, což je skoro polovina všech zařízení, tj. 49 %. Scénář cvičení dle výpovědí provedlo 37 (tj. 24,2 %) zařízení. Ve 26,8 % zařízení (zbylých 41 zařízení) se jednalo o ověření účinnosti opatření formou školení či nedošlo k ověření vůbec. Do úvahy se musí vzít do určité míry fakt, že zařízení mají ve své péči i klienty upoutané na lůžko a mnohdy

též v těžkém zdravotním stavu, které by mohla případná evakuace dostat do stresové situace. Proto ze 75 zařízení, kde došlo k fyzické evakuaci, se jí účastnili klienti pouze ve 49 případech a o nácviku byli předem o informováni zaměstnanci v 56 případech. Cvičení se účastní i jednotky požární ochrany nebo jiné složky IZS a to v 61 (39,9 %) zařízení. Jednotliví poskytovatelé pak uvádějí, že zejména s ohledem na své uživatele nemohou nácvik evakuace provést.

Legislativa neurčuje, aby nácvik cvičného požárního poplachu byl zaměstnancům neohlášený či ohlášený, záleží na provozovateli, jak se rozhodne (viz dále níže).

Skutečnost, zda se požárního cvičení účastní rovněž jednotky HZS (případně IZS), ukazuje, v jaké míře je chápána zodpovědnost jednotlivých poskytovatelů k problematice a jejich přístup k zajištění povinnosti požární bezpečnosti.

V souvislosti s nácvikem fyzické evakuace je nutné uvést skutečnost, že u některých zařízení dosud k takovémuto nácviku doposud nedošlo, případně byl tento nácvik realizován již v dávné době. **Výjimkou nebyla zařízení, která uvedla, že k tomuto nácviku došlo naposledy před více než 5, ale i 10 lety či nikdy**. Je přitom zjevné, že za takto dlouhou dobu dojde jednak k obměně uživatelů sociální služby (zejména v DPS a DZR) a jednak zaměstnanců. Zpracovatel dále zkoumal skutečnost, kdy naposledy došlo k ověření účinnost opatření uvedených v požárních poplachových směrnicích nebo požárním evakuačním plánu formou cvičného požárního poplachu. U 54,2 % poskytovatelů, tj. u 83 z nich, došlo k cvičnému poplachu v posledních dvou letech. U 15,0 % poskytovatelů, tj. u 23 z nich, došlo k cvičnému poplachu v letech 2018 až 2020. U 14,4 % poskytovatelů (tj. 22) došlo k cvičnému poplachu před rokem 2018. **U 16,3 % poskytovatelů, tj. u 25 z nich, nedošlo k cvičnému poplachu nikdy, nebo tato skutečnost není známa**. V 16 případech se pak jedná o zařízení ústavního typu s několika desítkami uživatelů. **V tomto případě lze jednání těchto poskytovatelů považovat za velmi rizikové.**

Tabulka 2 – Přehled, kdy došlo naposledy k cvičnému požárnímu poplachu v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet zařízení	V letech 2021 a 2022	V letech 2018 až 2020	2013 až 2017	2012 a více let	Nikdy / není známo
Hl. m. Praha	12	8	1	1	1	1
Karlovarský	7	3	1	1	0	2
Plzeňský	10	8	1	1	0	0
Jihočeský	8	4	3	0	1	0
Ústecký	6	5	0	0	0	1
Liberecký	7	1	1	1	0	4
Středočeský	24	16	2	1	2	3
Vysočina	5	1	1	2	0	1
Královéhradecký	15	9	1	3	1	1
Pardubický	7	4	0	0	0	3
Olomoucký	10	2	4	2	0	2
Jihomoravský	11	7	1	2	0	1
Zlínský	5	4	0	0	0	1
Moravskoslezský	24	11	7	2	1	3
Neuvedeno	*2*	*0*	*0*	*0*	*0*	*2*
Celkem	**153**	**83**	**23**	**16**	**6**	**25**

Zdroj: vlastní zpracování

Požadavky na provádění cvičného požárního poplachu musí být stanoveny v dokumentu „Stanovení organizace zabezpečení PO“ (dle § 30 odst. 2 písm. e) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci).

Povinnost zpracování předepsané dokumentace PO vyplývá z § 15 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně) provozovatelům provozujícím činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím (dle § 4 odst. 2 a 3 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně).

Explicitní zákonná povinnost k provádění cvičného požárního poplachu neexistuje. Cvičný požární poplach se provádí minimálně jednou za rok, „stanoví-li tak zpracovaná dokumentace PO“ (dle § 32 odst. 4 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci). Povinnost provádění cvičeného požárního poplachu tedy stanovuje zpracovatel dokumentace požární ochrany.

Zpracovatel dokumentace PO bude pravděpodobně provádění cvičného poplachu požadovat vždy:

- u činností s vysokým požárním nebezpečím,
- u činností se zvýšeným požárním nebezpečím, kde se vyskytují složité podmínky pro zásah (§ 18 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci).

Cvičný požární poplach se vyhlašuje pro osoby, které jsou v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k provozovateli činnosti. **Vyhlášení cvičného požárního poplachu se předem oznámí příslušnému operačnímu středisku hasičského záchranného sboru kraje**.

Poplach se musí dopředu oznamovat zejména z důvodu předcházení zmatku a paniky. Když dojde k poplachu, může se stát, že někteří zaměstnanci v zápalu evakuace, paniky, nevědomosti apod. vytočí linku tísňového volání s tím, že např. v zařízení hoří, apod., a zbytečně by povolali záchranné jednotky.

K ověření, zda jsou zaměstnanci poskytovatele připraveni a vycvičeni k provedení a zajištění činností při vyhlášeném požárním poplachu (evakuaci), nedojde, pokud osoba odborně způsobilá toto nerozhodne a nestanoví v podmínkách požární bezpečnosti. Pokud ano, tak ověření stanovených opatření cvičným požárním poplachem má provozovatel za povinnost, a to nejméně jednou ročně (požárně poplachová směrnice, požární evakuační plán - §§ 32 a 33 Vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci).

Jak již bylo uvedeno výše, žádný právní předpis neurčuje, aby nácvik cvičného požárního poplachu byl zaměstnancům neohlášený či ohlášený, záleží na provozovateli, jak se rozhodne. **Předem oznámit záměr provést cvičný požární poplach a následné činnosti při evakuaci se jeví z pozice zvládnutí mimořádné situace účinnějším**, protože se zde eliminuje možnost

propadnutí paniky, která je zcela jistě nebezpečným činitelem. Předpokladem je, že v případě opravdového požárního poplachu a evakuace si zaměstnanci lépe vybaví nacvičené činnosti, které získali nácvikem. Stejně tak i jednotky HZS, které mohou procvičovat své činnosti na základě zpracovaných plánů ve smyslu § 22 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

Graf 14 – Forma cvičného poplachu

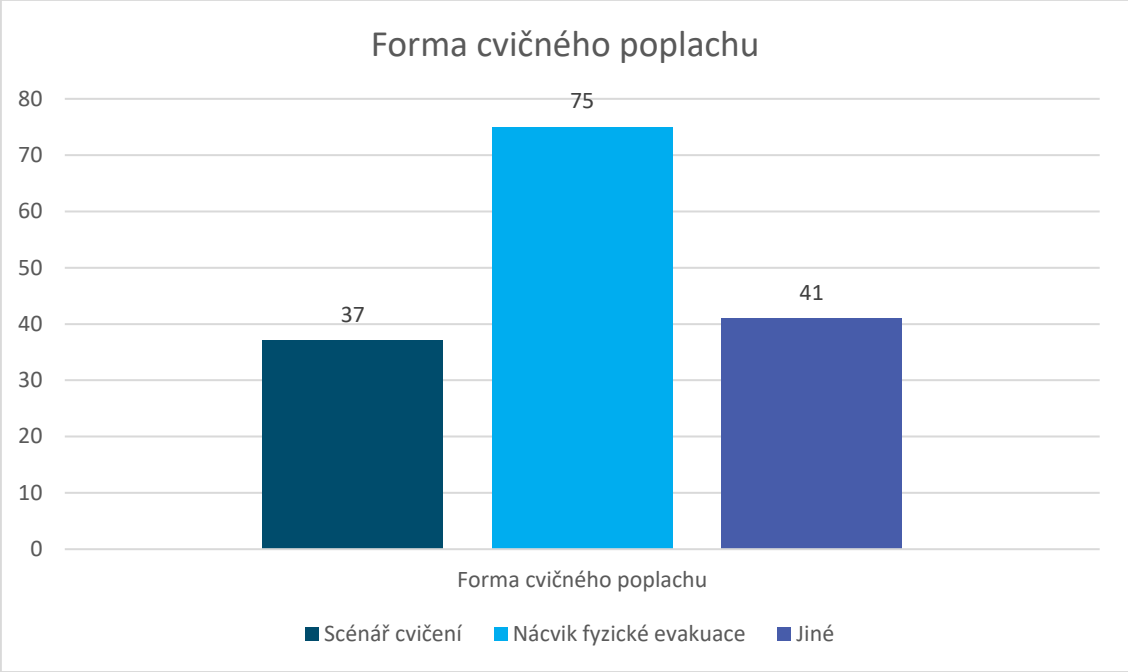

Zdroj: vlastní zpracování

Nejčastěji jsou výsledky cvičného poplachu a evakuace vyhodnocovány zástupcem OZO PO (48,4 %), dále pak pověřeným pracovníkem (29,4 %), statutárním orgánem (12,4 %) a 15 zařízení, tj. 9,8 %, odpovědělo, že nikým.

Prováděním cvičného požárního poplachu se prověřuje:

- dokumentace požární ochrany – úplnost a správnost požárních poplachových směrnic, evakuačního plánu;
- konkrétní činnosti a postupy, které vycházejí ze schválené požární dokumentace objektu, pro který se cvičný poplach vyhlašuje (požární řád, organizace PO);
- způsob vyhlášení požárního poplachu (jakým způsobem je vyhlášen pro zaměstnance, HZS, obsluhu požárně bezpečnostních zařízení, pro další přítomné osoby apod.);

- postup při vyhlášení poplachu (evakuace, zdolávání požáru);
- platnost telefonních čísel uvedených v poplachových směrnicích;
- viditelnost a správné umístění bezpečnostního značení a poplachových směrnic, evakuačních plánů;
- funkčnost požárně bezpečnostních zařízení – evakuační rozhlas, sirény, EPS, zařízení pro odvod kouře a tepla, požární klapky, požární uzávěry, nouzové osvětlení atd.;
- řízení a evakuace, činnost požárních hlídek;
- způsob zajištění první pomoci atd.

Pokud nedojde k vyhodnocení cvičného požárního poplachu, evidentně nedojde k prověření stanovených opatření, ale také nedojde k získání důležitých informací pro zvýšení požární bezpečnosti. Dle ustanovení § 5 odst. 1 písm. b) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, platí, že právnické osoby a podnikající fyzické osoby **jsou povinny vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce**.

Vytvářením podmínek pro hašení požárů a pro záchranné práce se rozumí souhrn organizačních i technických opatření umožňujících provedení rychlého a účinného zásahu, evakuace osob, zvířat a materiálu a záchranných prací.

Graf 15 – Přehled, kým jsou vyhodnocovány výsledky cvičného poplachu

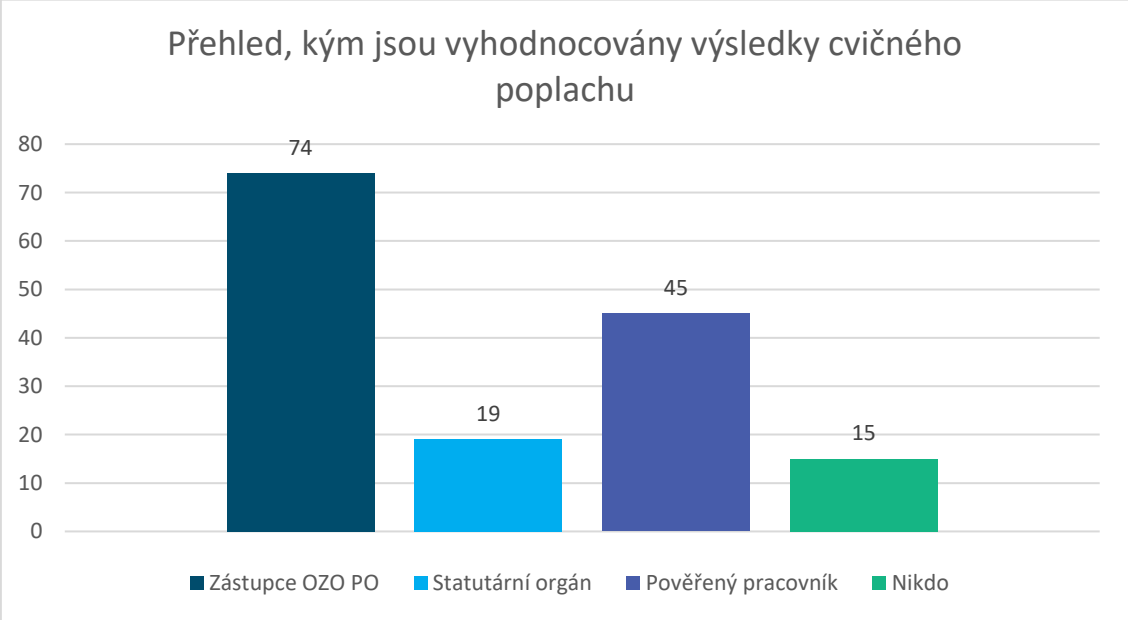

Zdroj: vlastní zpracování

Kontroly zařízení ze strany HZS

Polovina zařízení – 77 (50,3 %) se uvádí, že jejich klienti znají správné znění požární hlášky, správnou hlasitost, správný tón sirény.

Kontrola v zařízení ze strany HZS kraje nebyla podle odpovědí v 5 zařízeních nikdy provedena. V **7 zařízeních byla ze strany HZS provedena před více jak 10 lety**. Z dotazníkového šetření vyplývá, že **největší počet poskytovatelů, u kterých byla kontrola ze strany HZS provedena ve velmi dávné době, se nacházejí zejména ve Středočeském, Pardubickém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji**. Přehled za jednotlivé kraje je uveden v tabulce níže.

Tabulka 3 – Přehled, kdy naposledy proběhla kontrola zařízení ze strany HZS

Kraj	Počet zařízení	V letech 2021 a 2022	V letech 2018 až 2020	2013 až 2017	2012 a více let	Nikdy
Hl. m. Praha	12	5	4	3	0	0
Karlovarský	7	3	3	1	0	0
Plzeňský	10	3	7	0	0	0
Jihočeský	8	3	3	2	0	0
Ústecký	6	2	3	0	1	0
Liberecký	7	2	2	3	0	0
Středočeský	24	10	7	3	3	2
Vysočina	5	5	0	0	0	0
Královéhradecký	15	2	9	2	1	1
Pardubický	7	1	3	0	1	1
Olomoucký	10	4	2	4	0	0
Jihomoravský	11	3	5	3	0	0
Zlínský	5	1	1	2	1	0
Moravskoslezský	24	7	11	5	0	1
Neuvedeno	*2*	*2*	*0*	*0*	*0*	*0*
Celkem	**153**	**53**	**60**	**28**	**7**	**5**

Zdroj: vlastní zpracování

Výkon státního požárního dozoru (dále též „SPD“) je definován v § 31 zákona o požární ochraně a vykonává zejména kontrolou dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně a posuzuje stavební nebo územně plánovací dokumentaci.

Státní požární dozor je tedy oprávněn tuto kontrolu provést, a to v souladu s ustanovením § 31 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně a s ustanovením § 5 odst. 2 písm. b) zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (v platném znění).

Poukazuje-li výsledek dotazníkového šetření na shora uvedené skutečnosti a za účelem zvýšení důrazu na zajištění podmínek požární bezpečnosti v sociálních službách, je zde podklad pro jednání s krajskými HZS pro **častější provedení této kontroly**.

Edukace řadových zaměstnanců v oblasti požární ochrany

Edukace při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců probíhá nejčastěji formou prezenčního školení zajištěném externistou (85,6 %). Dále zajišťují školení i interní zaměstnanci, a to ve 26,8 % zařízení. Mezi minoritní formy školení byl zmiňován e-learning (3 respondenti, tj. 2 %) a videoškolení (5 respondentů, tj. 3,3 %). V případě možnosti jiné poskytovatelé uváděli např. formou opakování informací o PO při provozních poradách zaměstnanců, kombinací školení vedoucím zaměstnancem a externistou, cvičným poplachem, ale rovněž formou seznámení s vnitřní směrnicí. Poslední jmenovanou možnost lze označit za nedostatečnou.

Graf 16 – Přehled, jakým způsobem je prováděno školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO v případě řadových zaměstnanců

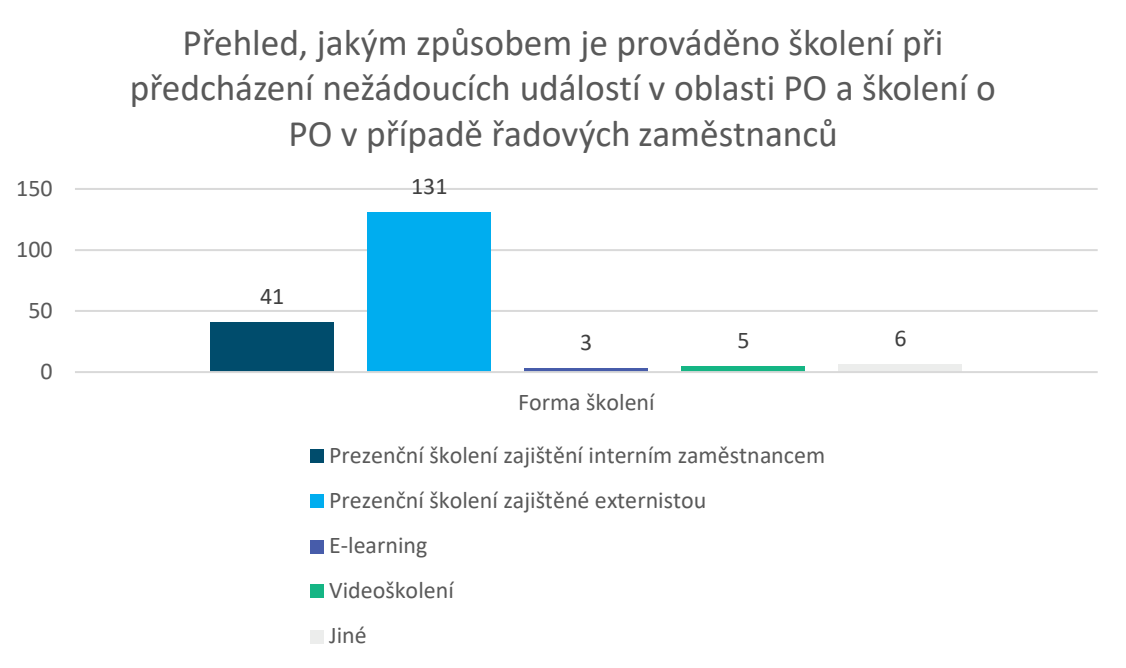

Zdroj: vlastní zpracování

Školení a odborná příprava zaměstnanců o požární ochraně jsou definovány v § 16 zákona o požární ochraně. Ve vyhlášce č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru je pak v § 23

uvedena četnost tohoto školení, a to pro **řadové zaměstnance při nástupu do zaměstnání a pak každé dva roky**. V případě **vedoucích zaměstnanců je pak tato frekvence každé tři roky**.

Z odpovědí poskytovatelů vyplynulo, že edukace při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců realizuje 92 poskytovatelů (tj. 60,1 %) jednou do roka. Dále pak 45 poskytovatelů (tj. 29,4 %) realizuje školení pro řadové zaměstnance o frekvenci jednou za dva roky. Celkem 15 poskytovatelů (tj. 9,8 %) uvedlo, že školení řadových zaměstnanců probíhá vícekrát do roka. Jeden z poskytovatelů uvedl, že školení pro řadové zaměstnance realizuje ve frekvenci jednou za tři roky. V tomto případě lze konstatovat nedodržení výše uvedených ustanovení zákona o PO, resp. zmíněné vyhlášky.

Graf 17 – Četnost školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců

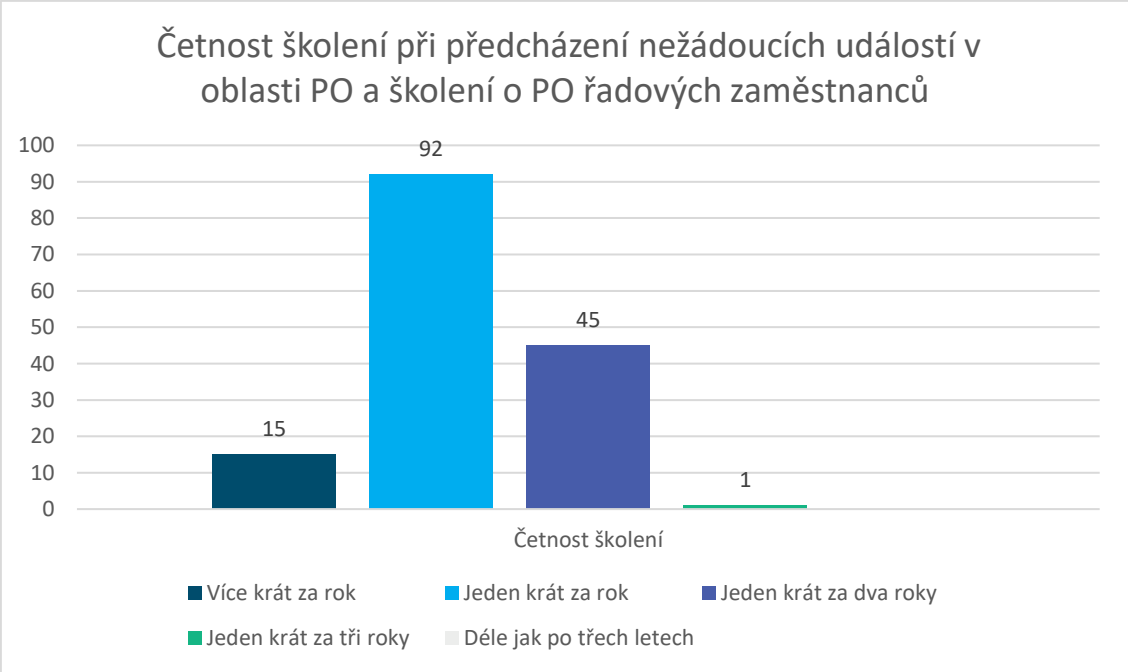

Zdroj: vlastní zpracování

Nezajištění pravidelného školení řadových zaměstnanců v oblasti protipožární ochrany může být dle § 76, odst. 1, písm. c) zákona o požární ochraně předmětem **sankce, a to až do výše 250, resp. 500 tis. Kč** (v závislosti na míru požárního nebezpečí činnosti).

Tabulka 4 – Přehled četnosti provádění školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet zařízení	Vícekrát za rok	Jedenkrát za rok	Jedenkrát za dva roky	Jeden krát za tři roky	Déle jak po třech letech
Hl. m. Praha	12	0	8	4	0	0
Karlovarský	7	3	1	3	0	0
Plzeňský	10	1	8	1	0	0
Jihočeský	8	0	5	2	1	0
Ústecký	6	1	5	0	0	0
Liberecký	7	1	5	1	0	0
Středočeský	24	3	13	8	0	0
Vysočina	5	1	3	1	0	0
Královéhradecký	15	1	7	7	0	0
Pardubický	7	1	3	3	0	0
Olomoucký	10	0	7	3	0	0
Jihomoravský	11	0	8	3	0	0
Zlínský	5	1	2	2	0	0
Moravskoslezský	24	1	16	7	0	0
Neuvedeno	*2*	*1*	*1*	*0*	*0*	*0*
Celkem	**153**	**15**	**92**	**45**	**1**	**0**

Zdroj: vlastní zpracování

Edukace vedoucích zaměstnanců v oblasti požární ochrany

U vedoucích zaměstnanců dochází nejčastěji, a to ve 134 případech, tj. u 87,6 % k edukaci zajištěném externistou. Interní zaměstnanci pak zajišťují školení (vedoucích zaměstnanců) ve 25 (16,3 %) zařízeních. Edukace vedoucích zaměstnanců při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO se realizuje u 67 poskytovatelů jednou za rok (43,8 %). Významně zastoupenou skupinou, celkem 53, jsou rovněž poskytovatelé, kteří školení realizují jednou za

tři roky (34,6 %). Dále 15 %, tj. 23 zařízení uvedlo, že se u nich školení realizuje jednou za dva roky a 6,5 % (tj. 10) zařízení uvedlo i několikrát do roka. **Žádné ze zařízení neuvedlo, že by k tomuto školení docházelo déle než po třech letech**.

Graf 18 – Četnost školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO vedoucích zaměstnanců

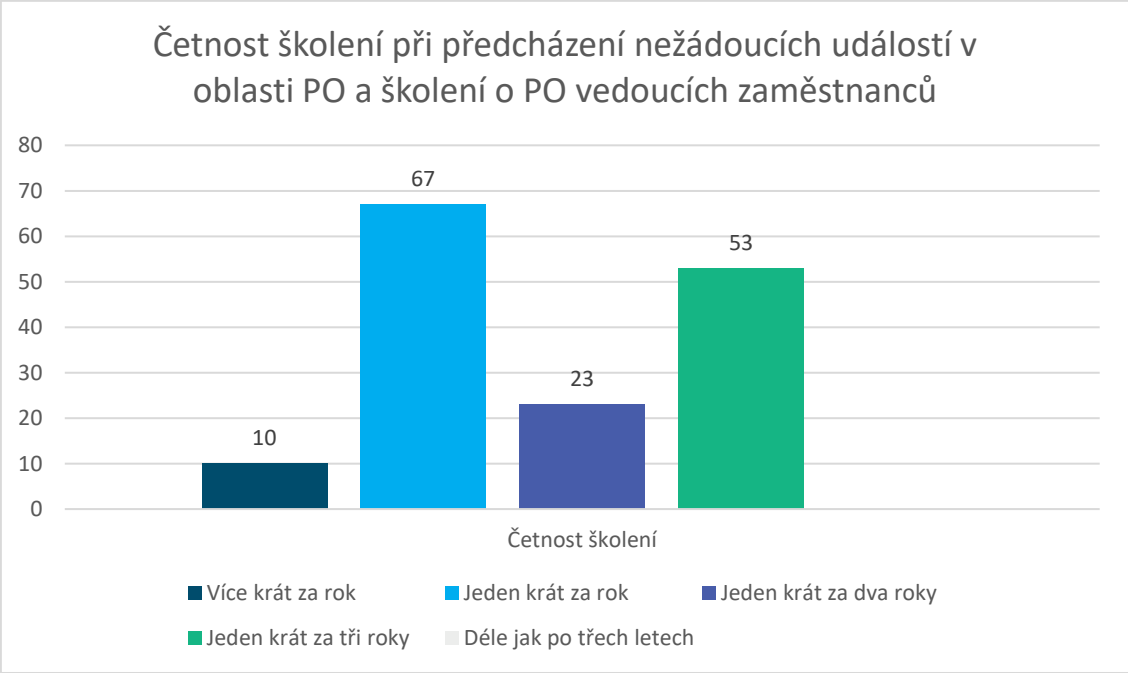

Zdroj: vlastní zpracování

Nezajištění pravidelného školení vedoucích zaměstnanců v oblasti protipožární ochrany může být dle § 76, odst. 1, písm. c) zákona o požární ochraně předmětem **sankce, a to až do výše 250, resp. 500 tis. Kč** (v závislosti míru požárního nebezpečí činnosti). Z výsledků dotazníkového šetření pak vyplývá, že všichni poskytovatelé zákonnou povinnost v oblasti frekvence školení vedoucích zaměstnanců v oblasti PO dodržují. Někteří z poskytovatelů pak sami ze své vůle interval školení zkracují.

Tabulka 5 – Přehled četnosti provádění školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO vedoucích zaměstnanců v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet zařízení	Vícekrát za rok	Jedenkrát za rok	Jedenkrát za dva roky	Jeden krát za tři roky	Déle jak po třech letech
Hl. m. Praha	12	0	5	2	5	0
Karlovarský	7	3	2	2	0	0
Plzeňský	10	0	5	0	5	0
Jihočeský	8	0	3	1	4	0
Ústecký	6	0	3	0	3	0
Liberecký	7	1	4	1	1	0
Středočeský	24	0	13	4	7	0
Vysočina	5	1	1	3	0	0
Královéhradecký	15	1	7	3	4	0
Pardubický	7	1	2	2	2	0
Olomoucký	10	0	6	2	2	0
Jihomoravský	11	2	4	1	4	0
Zlínský	5	1	0	0	4	0
Moravskoslezský	24	1	10	2	11	0
Neuvedeno	*2*	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*
Celkem	**153**	**11**	**65**	**23**	**52**	**0**

Zdroj: vlastní zpracování

Manipulace s hasícím přístrojem

Na otázku, zda trénují zaměstnanci manipulaci s hasičskými přístroji, odpovědělo kladně 69 (45,1 %) zařízení. Záporně 43 (28,1 %) zařízení a část zaměstnanců trénuje s hasičskými přístroji ve 41 (26,8 %) zařízeních. Znalost zacházení s hasícím přístrojem může být důležitým prvkem při zvládání zahoření a požárů u poskytovatelů sociálních služeb, a to zejména u těch poskytovatelů, kteří

nemají zavedenu EPS (nebo se na ně tato povinnost nevztahuje), případně u služeb poskytovaných v komunitní formě.

Graf 19 – Přehled, zda zaměstnanci nacvičují manipulaci s hasícím přístrojem

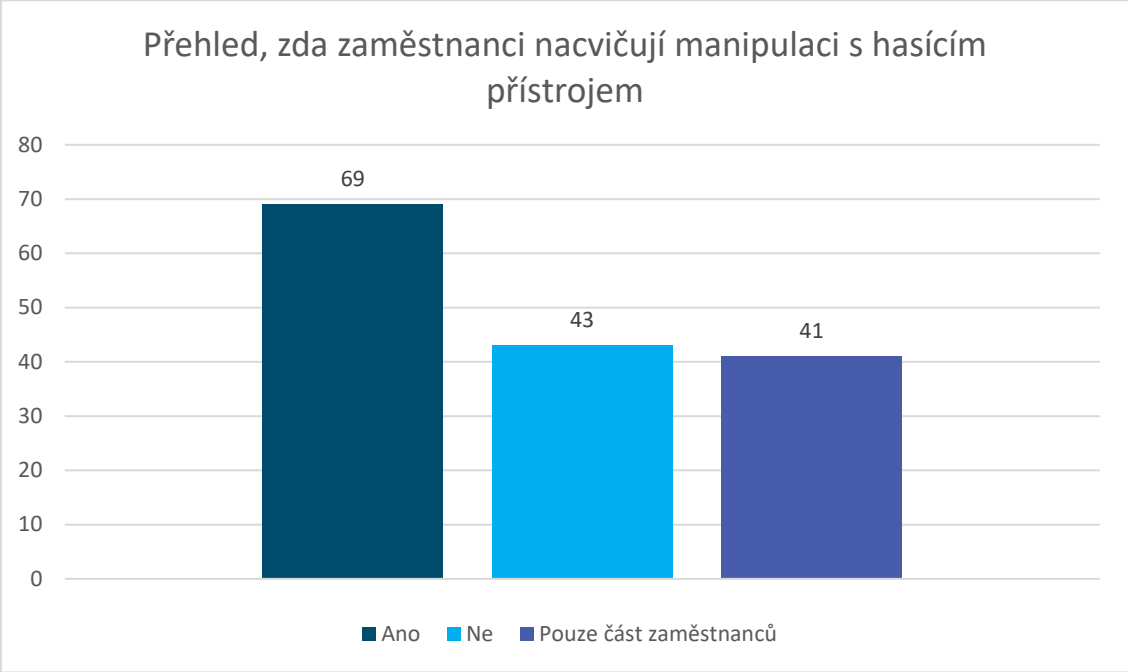

Zdroj: vlastní zpracování

Zajímavý je pak pohled na to, jak k nácviku manipulace s hasícím přístrojem přistupují poskytovatelé komunitních služeb. **Z 25 poskytovatelů poskytující služby výhradně v komunitní formě jich manipulaci s hasícím přístrojem trénuje 16, tj. 64 %.** Jedná se tak o významně vyšší podíl, než v případě všech poskytovatelů. **U zbylých poskytovatelů, kteří tuto manipulaci neprovádějí, lze tento přístup označit za potenciálně rizikový** (s ohledem na charakter poskytování služeb v komunitní formě a s ohledem na skutečnost, že se na tyto služby nebude vztahovat povinnost zavedení EPS).

Provádění kompletních preventivních požárních činností

Kompletní preventivní požární činnosti dle výpovědí zajišťuje ve 131 (85,6 %) zařízeních externí pracovník a ve 21 (13,7 %) zařízeních interní zaměstnanec. Jedno zařízení uvedlo, že nikdo nezajišťuje preventivní požární činnosti. Vyjma jednoho zařízení lze tedy konstatovat **řádné plnění zákonné povinnosti** dle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, a to v souladu s § 5, odst. odst. 1, písmeno e) tohoto zákona.

Pravidelné kontroly dodržování předpisů o požární ochraně se zabezpečují formou preventivních požárních prohlídek. Provádět preventivní požární prohlídku může pouze osoba odborně způsobilá v PO, technik PO, preventista PO. Další osoby nejsou oprávněny preventivní požární prohlídky provádět.

Preventivní požární prohlídky se provádí opakovaně:

- **bez zvýšeného** požárního nebezpečí **1x za 12 měsíců**. Provádí se pouze tam, kde se vyskytují pravidelně současně nejméně 3 zaměstnanci nebo veřejnost (tj. osoby, které se oprávněně mohou vyskytovat při provozovaných činnostech a nejsou v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k jejím provozovatelům a nejsou vlastníky objektů, ve kterých jsou činnosti provozovány).
- **se zvýšeným** požárním nebezpečím **1x za 6 měsíců.**
- **s vysokým** požárním nebezpečím **1x za 3 měsíce**.

Četnost prohlídek může být stanovena právnickou nebo podnikající fyzickou osobou vyšší, snížena být ale nemůže. Systém provádění preventivních požárních prohlídek, včetně zkrácení uvedených lhůt a způsobu vedení záznamů, lze podrobně upravit schváleným posouzením požárního nebezpečí nebo dokumentací požární ochrany zpracovanou na základě stanovení podmínek požární bezpečnosti.

Preventivní požární prohlídka se pak zaměřuje na:

- zjištění požárních závad (fyzická kontrola pracovišť, dokumentace a záznamů),
- návrh k odstranění požárních závad – popis závady, opatření, osoba odpovědná za odstranění závady a lhůty k odstranění (o odstranění požárních závad je nutné vyhotovit záznam). Lhůty k odstranění požárních závad navrhuje osoba provádějící prohlídku.

Obsahem preventivní požární prohlídky je:

- kontrola stavu zabezpečení požární ochrany,
- kontrola způsobu dodržování podmínek požární bezpečnosti,

- prověřování dokladů o plnění povinností stanovených předpisy o požární ochraně (dokumentace PO, zprávy o revizích a kontrolách technických zařízení, záznamy o školení a odborné přípravě apod.).

O provedení preventivní požární prohlídky je výše uvedenou oprávněnou osobou sepsán „Záznam o preventivní prohlídce.“ Se závěry musí být seznámen odpovědný zaměstnanec (statutární orgán, ředitel zařízení apod.) a zajistit případné odstranění závad.

Provádění kontrol požární ochrany

Kontroly požární ochrany provádí v 95 (62 %) zařízeních externista, 44 (28,8 %) zařízení provádí kontroly interně, 11 zařízení externí a interní kontroly kombinuje a 3 zařízení na tuto otázku neodpověděla.

Drtivá **většina poskytovatelů, tj. 151 z 153 odpověděla, že provádí průběžné kontroly dodržování zásad PO zaměstnancem i zaměstnavatelem na pracovišti** a následně ve všech těchto zařízení dochází podle odpovědí k upozorňování na zjištěné nedostatky z těchto kontrol. Následně z těchto 151 ve 147 zařízeních dochází k návrhu nápravných opatření.

Udržování volných příjezdových komunikací a nástupních ploch pro požární techniku

Většina zařízení (90,8 %) udržuje volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty, volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům PO a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostnímu zařízení. Částečně volné komunikace a přístup k výše uvedeným prvkům udržuje 14 (9,2 %) zařízení.

Základní požadavky na příjezdové komunikace pro jednotky HZS a jejich požární techniku jsou stanoveny Vyhláškou č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb (v platném znění) a současně v řadách ČSN 7308… (02 a 04) a zejména již uvedenou normou ČSN 730835.

Povinnost právnických osob a podnikajících fyzických osob udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy, únikové cesty, atd. je stanovena v zákoně o požární ochraně, konkrétně v § 5, odst. 1, písmeno b):

(1) Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny:

b) vytvářet podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, zejména udržovat volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům požární ochrany a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostních zařízení,

Stejně tak lze poukázat ve vztahu k nástupním plochám na ustanovení § 17 odst. 3, písmeno d) zákona o požární ochraně, kdy fyzická osoba nesmí omezit nebo znemožnit použití označených nástupních ploch pro požární techniku.

Většina provozovatelů tedy toto dodržuje, lze konstatovat vysokou míru odpovědnosti pro vytváření protipožárních podmínek. Ti poskytovatelé, kteří výše uvedené nedodržují, se vystavují postihu, kdy dle § 76 odst. 2, písm. a) zákona o požární ochraně může být udělena **pokuta až do výše 500 000 Kč**, a to těm poskytovatelům, kteří porušili povinnost vyplývající z předpisů o požární ochraně tím, že nevytváří podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce, neudržují volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty a volný přístup k nouzovým východům, rozvodným zařízením elektrické energie, uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, věcným prostředkům požární ochrany a ručnímu ovládání požárně bezpečnostních zařízení. Přestupku se také dle § 78 zákona o požární ochraně se dopustí ten, kdo omezí nebo znemožní použití označených nástupních ploch pro požární techniku. Za spáchání tohoto přestupku pak hrozí **sankce až do výše 25 000 Kč**.

Požadavek na trvalé **volné průjezdné šířky příjezdových komunikací nejméně 3 m k objektům, k nástupním plochám pro požární techniku a ke zdrojům vody určeným k hašení požárů** vyplývá z § 11 odst. 2 písm. c) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Požadavek na trvale volně průchodné komunikační prostory (chodby, schodiště apod.), které jsou součástí únikových cest, tak, aby nebyla omezena nebo

ohrožena evakuace nebo záchranné práce vyplývá z § 11 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Ohledně rozvodných zařízení el. energie, uzávěrů vody, plynu, topení a produktovodu je požadováno pouze jejich značení dle § 11 odst. 2 písm. f) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci. Požadavek na přístupnost hasicích přístrojů pak vyplývá z § 3 odst. 2 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Graf 20 – Skutečnost, zda zařízení udržují volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty, volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům PO a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostnímu zařízení

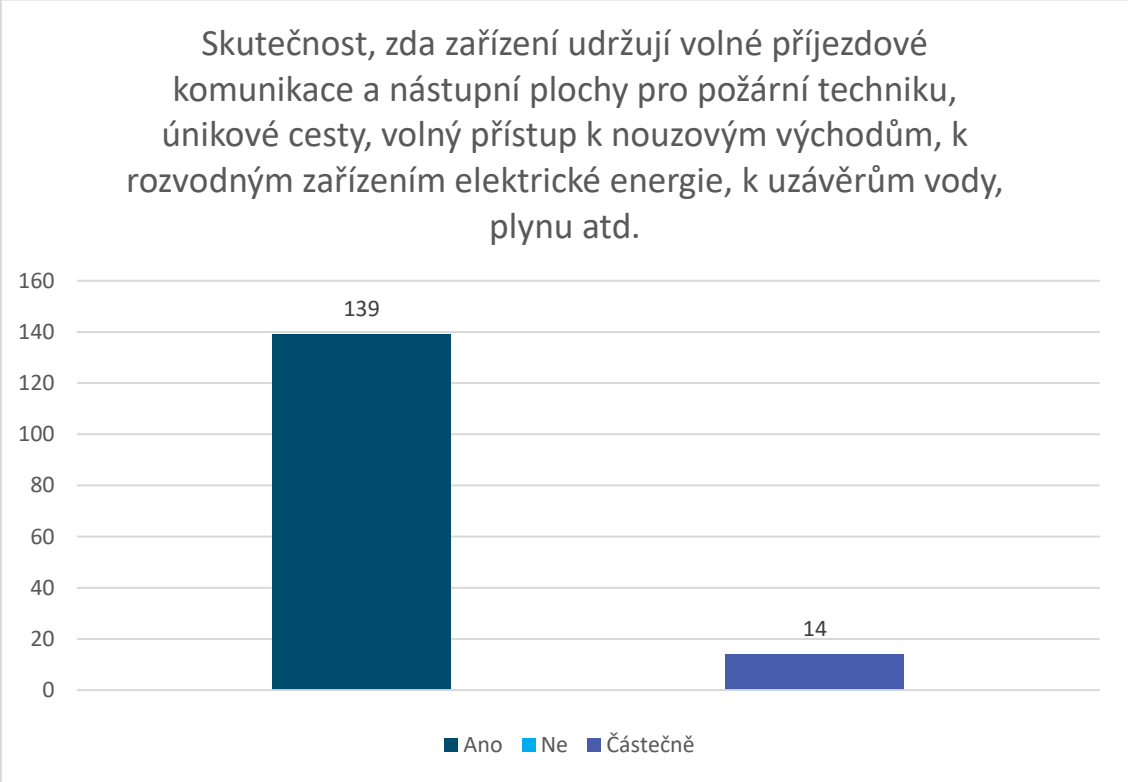

Zdroj: vlastní zpracování

Označení bezpečnostními značkami, zákazy a pokyny

Na otázku, zda mají zařízení označená pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO, odpovědělo kladně 142 zařízení (92,8 %), záporně odpovědělo 4,6 % - 7 zařízení, a částečně označené prostory mají dle výpovědí 4 zařízení. Plán zařízení, který je uložen na příslušném pracovišti HZS pro rychlou orientaci, má vypracováno 141 zařízení

(92,2 %). Většina provozovatelů tedy označení pracovišť dodržuje, lze konstatovat vysokou míru odpovědnosti pro vytváření protipožárních podmínek.

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny dle § 5 odst. 1, písm. d), zákona o požární ochraně:

- označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, a to včetně míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení,
- pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby (§ 11 odst. 1 zákona o požární ochraně), technika požární ochrany (§ 11 odst. 2 zákona o požární ochraně) nebo preventisty požární ochrany (§ 11 odst. 6 zákona o požární ochraně) dodržování předpisů o požární ochraně a neprodleně odstraňovat zjištěné závady.

Označení umístění hasicích přístrojů příslušnou požární značkou je nutné jen v případech, kdy je omezena nebo ztížena orientace osob z hlediska rozmístění hasicích přístrojů (např. v nepřehledných, rozlehlých nebo skrytých prostorách), a to dle § 3 odst. 2 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Povinnost označení telefonního tísňového čísla ohlašovny požárů pak vyplývá z § 11 odst. 2 písm. a) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci. Povinnost značení nástupních ploch pro požární techniku a požárních výtahů pak vyplývá z § 11 odst. 2 písm. d) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Povinnost značení rozvodných zařízení elektrické energie, hlavních vypínačů elektrického proudu, uzávěry vody, plynu, produktovodů, uzávěry rozvodů ústředního topení vyplývá z § 11 odst. 2 písm. f) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Povinnost značení nouzových (únikových) východů, evakuačních výtahů a směrů úniku osob je nutné ve všech objektech, kde se při provozovaných činnostech může vyskytovat veřejnost nebo osoby v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu. Toto označení nemusí být provedeno v objektech s východy

do volného prostoru, které jsou zřetelně viditelné a dostupné z každého místa, což vyplývá z § 11 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Povinnost viditelného umístění požárních poplachových směrnic vyplývá z § 32 odst. 3 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci. Povinnost umístění grafického znázornění směru únikových cest na dobře viditelném a přístupném místě v každém podlaží vyplývá z § 33 odst. 5 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Další požadavky na umístění bezpečnostního značení jsou stanoveny dokumentaci PO (Požární řád, jehož přílohou je přehled o umístění výstražných a bezpečnostních značek) vyplývá z § 31 odst. 3 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci.

Rozsah a způsob rozmístění výstražných a bezpečnostních značek a tabulek, včetně vyhodnocení nutnosti označení míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení je součástí PBŘ a vyplývá z § 41 odst. 2 písm. o) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci).

Nevybavení míst a pracovišť příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně může být dle § 76, odst. 1, písm. a) zákona o požární ochraně předmětem **sankce, a to až do výše 250, resp. 500 tis. Kč** (v závislosti míru požárního nebezpečí činnosti).

Graf 21 – Přehled, zda mají zařízení označená pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO

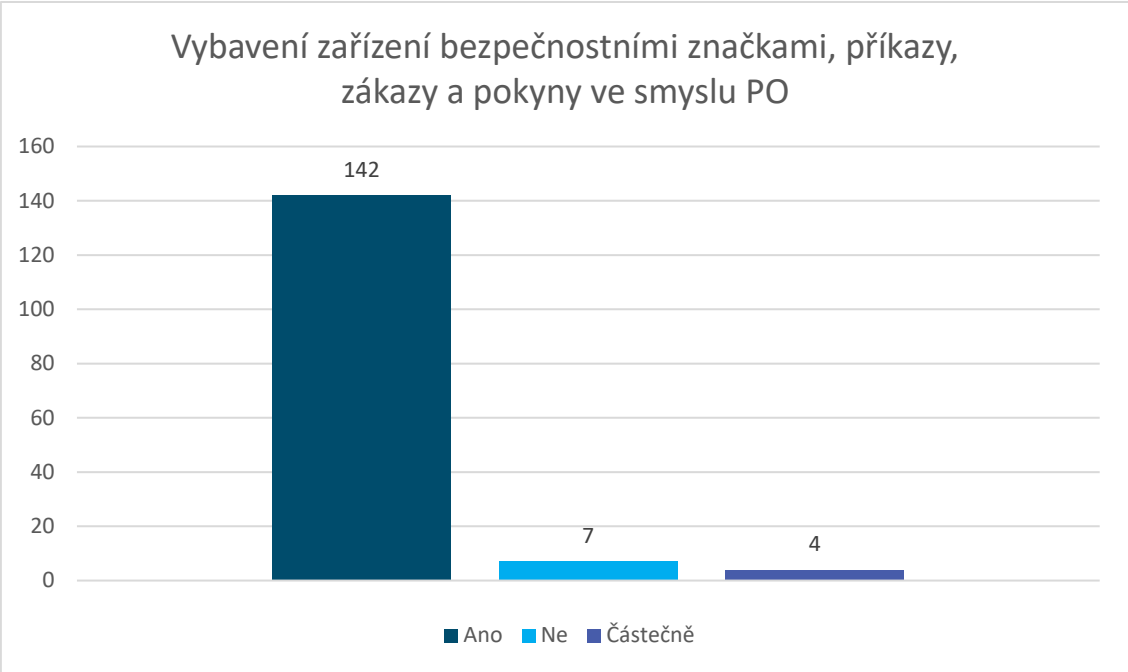

Zdroj: vlastní zpracování

Označení míst s prostředky požární ochrany

Podle odpovědí má 137 zařízení (89,5 %) označená i místa, na kterých se nachází věcné prostředky PO a požárně bezpečnostní zařízení příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO. Záporně odpověděla 4 zařízení a 12 (7,8 %) zařízení má tato označená místa částečně. Většina provozovatelů tedy povinnost označení pracovišť dodržuje, lze konstatovat vysokou míru odpovědnosti pro vytváření protipožárních podmínek.

Rozsah a způsob rozmístění výstražných a bezpečnostních značek a tabulek, včetně vyhodnocení nutnosti označení míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení, je součástí PBŘ (dle § 41 odst. 2 písm. o) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci). Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny dle § 5 odst. 1, písm. d), zákona o požární ochraně:

- označovat pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k požární ochraně, a to včetně míst, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení,

- pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby (§ 11 odst. 1 zákona o požární ochraně), technika požární ochrany (§ 11 odst. 2 zákona o požární ochraně) nebo preventisty požární ochrany (§ 11 odst. 6 zákona o požární ochraně) dodržování předpisů o požární ochraně a neprodleně odstraňovat zjištěné závady.

Nevybavení míst a pracovišť, na kterých se nachází věcné prostředky požární ochrany a požárně bezpečnostní zařízení, může být dle § 76, odst. 1, písm. a) zákona o požární ochraně předmětem **sankce, a to až do výše 250, resp. 500 tis. Kč** (v závislosti míru požárního nebezpečí činnosti).

Graf 22 – Přehled, zda mají zařízení označená i místa, na kterých se nachází věcné prostředky PO a požárně bezpečnostní zařízení příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO

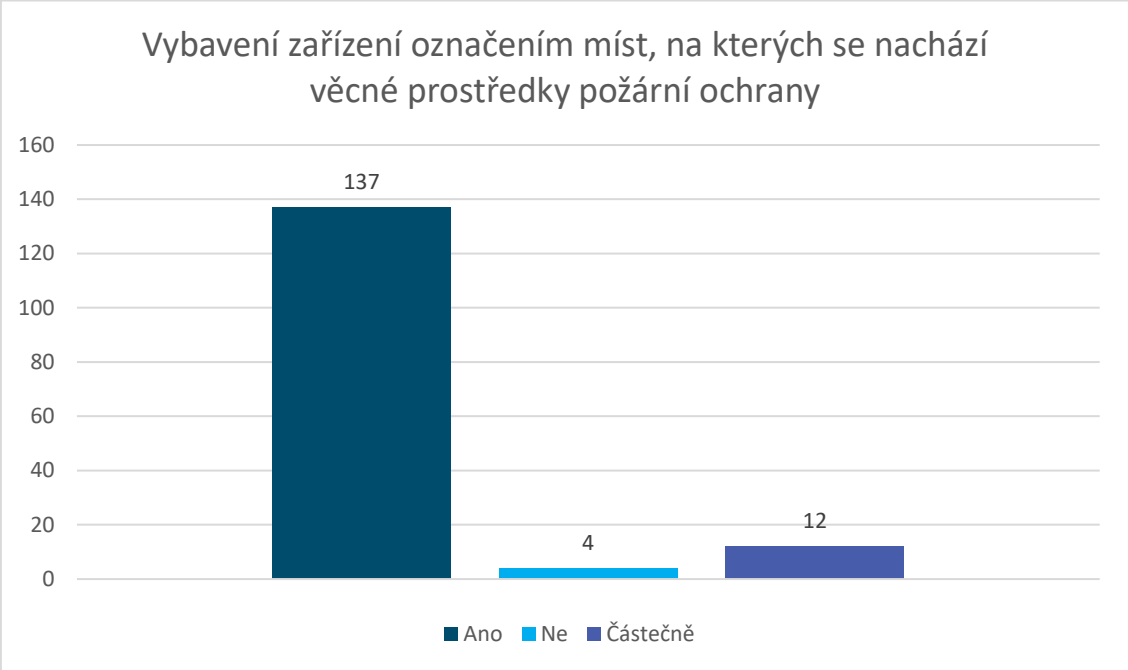

Zdroj: vlastní zpracování

Provádění kontrol OZO PO

Kladně na otázku, zda probíhají pravidelné kontroly OZO PO každý rok, odpovědělo 149 zařízení (97,4 %), zbytek odpověděl záporně. Následné odstraňování zjištěné závady v termínech stanovených OZO PO probíhá v 98,7 % případů. Jako důvody neodstranění respondenti uvedli časovou náročnost, či jiné řešení.

Požáry si pamatují či zaznamenali pracovníci ve 38 zařízeních z celkového počtu 153 zařízení, tj. ve 24,8 % případů. V některých z těchto zařízení došlo i k opakovaným požárům. V těchto 38 zařízeních došlo k bezprostřednímu nahlášení požáru územně příslušnému operačnímu středisku HZS kraje v 33 případech. **Ne všechny požáry jsou tudíž nahlašovány**. Zařízení požáry nenahlašují, jelikož je vyhodnocují jako požáry malého rozsahu. Jedná se například o situaci, kdy klient odhodí nedopalek cigarety do koše v kuřárně nebo na terase a pracovník jej ihned uhasí nebo, kdy vzniklo hoření od čajové svíčky na pokoji uživatele, které uživatel sám okamžitě uhasil.

Pouze ve 33 zařízeních (21,6 %) proběhl audit, tj. nezávislé ověření stavu, požární ochrany. Ve 24 zařízeních proběhl audit v tomto či loňském roce. Ve 120 zařízeních (78,4 %) k auditu nedošlo.

Povinnost pravidelně kontrolovat dodržování předpisů o PO a neprodleně odstraňovat zjištěné nedostatky vyplývá z § 5 odst. 1 písm. e) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. Právnické osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny dle § 5 odst. 1, písm. e), zákona o požární ochraně:

- pravidelně kontrolovat prostřednictvím odborně způsobilé osoby (§ 11 odst. 1), technika požární ochrany (§ 11 odst. 2) nebo preventisty požární ochrany (§ 11 odst. 6) dodržování předpisů o požární ochraně a neprodleně odstraňovat zjištěné závady.

Bližší požadavky na provádění „preventivních požárních prohlídek“ vyplývají z § 12 a § 13 Vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci. Preventivní požární prohlídky se provádějí ve všech objektech a zařízeních, kde právnické osoby a podnikající fyzické osoby provozují činnosti se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím dle § 4 odst. 2 a 3 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně.

V objektech a zařízeních, kde právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby provozují činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí (což se týká i pobytových sociálních služeb), se preventivní požární prohlídky provádějí v provozech, ve kterých se na pracovištích pravidelně vyskytují současně nejméně 3 osoby

v pracovním poměru nebo obdobném pracovním vztahu k provozovateli nebo veřejnost.

Lhůty preventivních požárních prohlídek (dle § 13 vyhlášky č. 246/2001 Sb., o požární prevenci)[20]:

- v objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti s vysokým požárním nebezpečím, nejméně jednou za 3 měsíce,
- v objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím, nejméně jednou za 6 měsíců,
- v objektech a zařízeních, kde jsou provozovány činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí (kde je to požadováno – viz výše) nejméně jednou za rok.

Problematika požárů a jejich nahlašování

V dotazníku měli respondenti možnost odpovědět, kdy u nich došlo naposledy k požáru. V letech 2020 až 2022 došlo k požáru u 10 poskytovatelů, což činí cca 6,5 % z celkového počtu respondentů. V letech 2019 a dříve došlo k požáru u 28 poskytovatelů (tj. 18,3 %). Celkem má tedy zkušenost s požárem téměř 25 % poskytovatelů. U zbylých 115, resp. cca 75,2 % poskytovatelů doposud k požáru nedošlo nebo tato skutečnost není známa.[21] Ve třech případech (u požárů, které se odehrály v roce 2019 a dříve) **nedošlo k nahlášení těchto požárů územně příslušnému operačnímu středisku HZS kraje**. Jedná se sice o nepřípustné jednání, nicméně s ohledem na skutečnost, že k požárům došlo již v dávnější době, vzhledem k jejich počtu a vzhledem k tomu, že se jedná o případy z různých krajů ČR (Hl. město Praha, Karlovarský kraj a Moravskoslezský kraj), nelze z tohoto výsledu vyvodit relevantní závěr. Všichni poskytovatelé oproti tomu pak deklarují, že v současné době bezodkladně oznamují územně příslušnému operačnímu středisku HZS kraje každý požár (byť se jedná o sebemenší zahoření).

[20] Sociálních služeb (pobytových), resp. budov, ve kterých jsou poskytovány, se mohou týkat všechny body. Záleží, do jaké kategorie byla budova zařazena.
[21] Lze uvažovat nad skutečností, zda jsou všechny požáry a zahoření řádně ohlášeny, a to jak směrem od zaměstnanců k vedení organizace, tak i směrem od vedení organizace k HZS.

Tabulka 6 – Přehled, kdy u poskytovatelů došlo naposledy k požáru, a to v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet zařízení	V letech 2020 až 2022	V letech 2019 a dříve	Nikdy / není známo
Hl. m. Praha	12	0	4	8
Karlovarský	7	0	1	6
Plzeňský	10	2	2	6
Jihočeský	8	1	3	4
Ústecký	6	1	0	5
Liberecký	7	0	2	5
Středočeský	24	1	5	18
Vysočina	5	0	2	3
Královéhradecký	15	2	1	12
Pardubický	7	0	2	5
Olomoucký	10	0	0	10
Jihomoravský	11	1	0	10
Zlínský	5	1	0	4
Moravskoslezský	24	1	6	17
Neuvedeno	*2*	*0*	*0*	*2*
Celkem	**153**	**10**	**28**	**115**

Zdroj: vlastní zpracování

V tabulce níže je pak na skutečnost, zda došlo k požáru, nahlíženo optikou rozdělení formy poskytování pobytové služby, a to jednak z hlediska ústavní formy, jednak z hlediska komunitní formy a jednak z hlediska kombinovaného poskytování pobytové služby. V případě ústavní formy poskytování zaznamenalo 7, resp. 7 % poskytovatelů požár v letech 2020 až 2022. Dále pak 20, resp. 20 % poskytovatelů zaznamenalo požár v roce 2019 a v dřívějších letech. Zbylých 73, resp. 73 % poskytovatelů požár nezaznamenalo nikdy, nebo jim tato skutečnost není známa.

V případě komunitní formy poskytování zaznamenali 2, resp. 8 % poskytovatelů požár v letech 2020 až 2021. Dále pak shodně, tj, 2, resp. 8 % poskytovatelů zaznamenalo požár v roce 2019 a v dřívějších letech. Zbylých 21, resp. 84 % poskytovatelů nezaznamenalo požár nikdy, nebo jim tato skutečnost není známa.

V případě kombinované formy poskytování zaznamenal 1, resp. 3,6 % poskytovatelů požár v letech 2020 až 2022. Dále pak 7, resp. 25 % poskytovatelů zaznamenalo požár v roce 2019 a dříve. Zbylých 20, resp. 71,4 % poskytovatelů neznamenalo požár nikdy, nebo jim tato skutečnost není známa.

Z provedeného šetření **nelze usuzovat závěr, že by v různé formy poskytování pobytových služeb sociální péče** (tj. v ústavní, komunitní a kombinované) **skýtaly různá rizika vzniku požáru**. Ve všech sledovaných kategoriích, resp. ve sledovaných časových obdobích se míra výskytu požáru pro různé formy poskytování pobytových služeb liší jen bezvýznamně.

Tabulka 7 – Přehled, kdy u poskytovatelů došlo naposledy k požáru, a to dle formy poskytování služby

Forma poskytování	Počet zařízení	V letech 2020 až 2022	V letech 2019 a dříve	Nikdy / není známo
Ústavní	100	7	20	73
Komunitní	25	2	2	21
Komunitní i ústavní současně	28	1	7	20

Zdroj: vlastní zpracování

Provádění nezávislého ověření stavu požární ochrany

Z celkového počtu poskytovatelů zapojených do dotazníkového šetření **pouze 23 z nich uvedlo (což činí 15 % z celkového počtu), že u nich v zařízení proběhlo nezávislé ověření stavu požární ochrany** (audit). Ve všech případech se jednalo o poskytovatele poskytující službu v ústavní formě. Z výzkumu vyplývá, že v některých krajích mají poskytovatelé tendenci nechávat si nezávislé posouzení stavu požární ochrany vypracovávat častěji. Jedná se zejména o Hl. město Prahu, Karlovarský kraj a Moravskoslezský kraj. V tabulce níže je uveden přehled za jednotlivé kraje. Současně je v tabulce uvedeno, ve

kterém časovém úseku k nezávislému posouzení došlo. U většiny případů se jednalo o roky 2021 a 2022. Nezávislé posouzení staršího data pak má vypracováno 6 poskytovatelů, tj. cca 18 % z těch poskytovatelů, kteří mají nezávislé posouzení vypracováno.

Tabulka 8 – Přehled, zda mají poskytovatelé zpracováno nezávislé posouzení stavu požární ochrany

Kraj	Počet zařízení	Počet poskytovatelů se zpracovaným posouzením	Z toho v letech 2021 a 2022
Hl. m. Praha	12	6	6
Karlovarský	7	2	2
Plzeňský	10	1	1
Jihočeský	8	2	1
Ústecký	6	1	1
Liberecký	7	1	1
Středočeský	24	5	5
Vysočina	5	1	0
Královéhradecký	15	2	2
Pardubický	7	1	0
Olomoucký	10	1	1
Jihomoravský	11	1	1
Zlínský	5	0	0
Moravskoslezský	24	7	4
Neuvedeno	*2*	*2*	*2*
Celkem	**153**	**33**	**27**

Zdroj: vlastní zpracování

Znalost Metodiky

Na závěr dotazníku 120 (78,4 %) zařízení odpovědělo, že jsou seznámeni s metodickou příručkou Ministerstva práce a sociálních věcí – **Doporučený**

postup č. 3/2021 – Požární bezpečnost v pobytových zařízeních sociální péče a 33 zařízení (21,6 %) odpovědělo záporně.

V **Metodice je přitom uveden výborný a jasně srozumitelný nástroj pro orientaci**, pochopení a zvládnutí všech opatření pro zajištění požární bezpečnosti. Pokud nejsou někteří s touto Metodikou seznámeni, je otázkou, zda mají tuto povinnost se s Metodikou seznamovat či je alespoň prokazatelné, že jim byla poskytnuta a doporučena. V tabulce níže je pak představena míra seznámení se s Metodikou v jednotlivých krajích. Největší podíl zařízení, která s Metodikou seznámena nejsou, připadá zejména na Karlovarský, Jihočeský, Pardubický a Jihomoravský kraj.

Tabulka 9 – Počet a podíl zařízení, která nejsou seznámena s Metodikou v jednotlivých krajích ČR

Kraj	Počet zařízení	Počet poskytovatelů neznající Metodiku	Podíl
Hl. m. Praha	12	2	16,7 %
Karlovarský	7	3	42,9 %
Plzeňský	10	2	20,0 %
Jihočeský	8	4	50,0 %
Ústecký	6	1	16,7 %
Liberecký	7	1	14,3 %
Středočeský	24	4	16,7 %
Vysočina	5	1	20,0 %
Královéhradecký	15	3	20,0 %
Pardubický	7	2	28,6 %
Olomoucký	10	1	10,0 %
Jihomoravský	11	3	27,3 %
Zlínský	5	0	0,0 %
Moravskoslezský	24	5	20,8 %
Neuvedeno	*2*	*1*	*50,0 %*
Celkem	**153**	**33**	**21,6 %**

Zdroj: vlastní zpracování

5. PROVEDENÍ POROVNÁNÍ SE SITUACÍ V ZAHRANIČÍ

V této části Analýzy je představena **komparativní analýza praxe v oblasti požární ochrany v zařízeních pobytových sociálních služeb ve vybraných zemích světa**, a to konkrétně v **Dánsku, Polsku, Německu a na Novém Zélandu**. Analýza je zaměřena na porovnání technických požadavků na předmětná zařízení (domovy pro seniory, chráněná bydlení, domovy se zvláštním režimem, domovy se zdravotním postižením) z hlediska požární bezpečnosti staveb a na porovnání požadavků na provozovatele těchto zařízení (jako je zejména provádění evakuace a školení personálu).

V rámci této části jsou nejprve uvedeny **základní údaje dané země**, následně je popsán **legislativní rámec a analýza v oblasti požární ochrany v zařízeních pobytových sociálních služeb v uvedeném zaměření a v neposlední řadě je provedena samotná komparace a vyhodnocení.**

Komparativní analýza byla provedena na základě **metody desk research** (tedy na základě analýzy dostupných materiálů a zdrojů).

5.1 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Nový Zéland

Tato část analýzy se zabývá legislativním rámcem a popisem a porovnáním technických požadavků na zařízení a provozovatele těchto zařízení v předmětné oblasti.

Nový Zéland je konstituční monarchií s počtem obyvatel cca 5,1 mil. obyvatel (v roce 2021) Nový Zéland má jednotný vládní systém, ve kterém autorita ústřední vlády definuje entity na nižší než národní úrovni. Místní vláda na Novém Zélandu má pouze pravomoci, které na ni Parlament Nového Zélandu přenesl. Vše, co místní orgány dělají, je v legislativním rámci vytvořeném a udržovaném Parlamentem nebo ústřední vládou. Nový Zéland má od roku 1975 zaveden **Fire incident reporting** (*Národní systém hlášení požárů).*

5.1.1 Legislativní rámec

Cílem této části je identifikovat základní právní předpisy v oblasti požární ochrany v dotčených objektech na Novém Zélandu. V této oblasti byly identifikovány následující základní právní předpisy a standardy:

- **Fire and Emergency New Zealand Act 2017** (Public Act 2017 No 17) – Version as at 12 April 2022 (zákon o požární ochraně a mimořádných situacích);
- **Fire and Emergency New Zealand** (Fire Safety, Evacuation Procedures, and Evacuation Schemes) Regulations 2018 (LI 2018/96) – Version as at 1 August 2021 (požární a nouzové předpisy Nového Zélandu – požární bezpečnost, evakuační postupy a evakuační schémata);
- **Building Regulations 1992** (SR 1992/150) – Version as at 15 November 2021 (stavební předpisy – součástí je i stavební zákon);
- **Health Act 1956 –** Version as at 1 July 2022 (zákon o zdravotnictví);
- **NZS/BS 476.22:1987 – Fire tests on building materials and structures – Methods for determination of the fire resistance of non-loadbearing elements of construction** (Standard pro Požární zkoušky stavebních

materiálů a konstrukcí – Metody stanovení požární odolnosti nenosných prvků konstrukcí);

  - Podrobné zkušební požadavky pro příčky, plně izolované, částečně izolované a neizolované dveřní sestavy a sestavy okenic, stropní membrány a prosklené prvky;

- **NZS 4503:2005 – Hand operated fire-fighting equipment** (Standard pro Ruční hasicí zařízení);

  - Uvádí požadavky na výběr, instalaci, distribuci a údržbu ručního hasicího zařízení, které může používat jedna osoba. To zahrnuje přenosné a kolové hasicí přístroje, navijáky požárních hadic, požární přikrývky a požadavky na komerční a domácí budovy;

- **NZS 4512:2021 – Fire detection and alarm systems in buildings** (Standard pro Systémy požární signalizace a signalizace v budovách);

  - Standard poskytuje kompletní specifikaci pro návrh, výrobu, instalaci, dokumentaci a údržbu systémů požární signalizace budov;

- **NZS 4515:2009 – Fire sprinkler systems**[22] **for life safety in sleeping occupancies** (up to 2000 square metres) / (Standard pro Protipožární sprinklerové systémy pro bezpečnost života v pobytových prostorech (až 2000 metrů čtverečních);

  - Platí pro budovy sloužící výhradně k bydlení. NZS 4515 zahrnuje **pečovatelské ústavy**, ubytovny, penziony, bytové domy, motely, **domovy důchodců**, přechodné domy a prostory nemocničních oddělení;

- **NZS 4517:2010 – Fire sprinkler systems for houses** (Standard pro Požární sprinklerové systémy pro domy);

[22] Sprinklerová stabilní hasící zařízení jsou automatické hasicí systémy, které se používají k hašení ve formě sprchového proudu aplikovaného výstřikovými koncovkami označovanými jako sprinklery. Používají se ve speciálních budovách (jako jsou např. výškové budovy, obchodní domy či průmyslové závody).

- Specifikuje minimální požadavky na konstrukci, materiál, výrobu a instalaci protipožárních sprinklerových systémů pro obyvatele domácností;

- **NZS 4520:2010 – Fire-resistant doorsets** (Standard pro Protipožární dveřní sestavy);
  - Specifikuje požadavky na zkoušení, instalaci a údržbu požárně odolných dveřních sestav používaných k ochraně otvorů ve stěnách a příčkách, které musí odolávat průchodu ohně. NZS 4520:2010 platí také pro příčné panely nad dveřmi, kde jsou panely obsaženy v rámu dveří a tvoří součást dveřní sady;
- **NZS 4541:2020 – Automatic fire sprinkler systems** (Standard pro Automatické hasicí systémy);
  - Poskytuje integrovanou sadu pravidel pro návrh, instalaci a údržbu sprinklerových systémů, aby systémy spolehlivě chránily před ztrátami na životech a minimalizovaly škody na majetku v důsledku požáru;
- **AS/NZS 5601.1:2022 Gas installations – Part 1: General installations** (Standard pro Plynová zařízení);
  - Standard stanovující požadavky a způsoby shody pro projektování, instalaci a uvádění plynových zařízení do provozu, které jsou spojeny s použitím nebo zamýšleným použitím topných plynů, jako je zemní plyn, LP Gas nebo bioplyn;
- **NZS 6104:1981 – Specification for emergency elektricity supply in buildings** (Standard pro Specifikace pro nouzové dodávky elektřiny v budovách);
  - Určuje způsob zajištění nouzového zásobování elektřinou v budově obsluhované konvenčním jednofázovým / třífázovým síťováním 230/400 V;

- **AS/NZS 60598.1:2017 – Luminaires – Part 1: General requirements and tests** (Standard pro Svítidla – Část 1: Všeobecné požadavky a zkoušky);
    - Stanovuje obecné požadavky na svítidla obsahující elektrické světelné zdroje pro provoz od napájecího napětí do 1000 V.

Z uvedeného výčtu platné legislativy je patrné, že na Novém Zélandu je tato oblast upravena zejména **zákonem o požární ochraně a mimořádných situacích z roku 2017** (v aktuálním znění z roku 2022) a **požárními a nouzovými předpisy z roku 2018** (v aktuálním znění z roku 2021). Součástí jsou **i standardy** v předmětné oblasti, jež jsou vydávané certifikační autoritou při Ministerstvu obchodu, inovací a zaměstnanosti Nového Zélandu, a které popisují detailní technické parametry.

Generální guvernér[23] může nařízením Výkonné rady[24] učiněným na doporučení ministra vydat nařízení týkající se požární bezpečnosti a evakuačních postupů ve vztahu k budovám. Mohou být vydány předpisy stanovující povinnosti ve vztahu ke konkrétním typům budov, týkající se:

- údržby únikových cest v budovách (včetně povinnosti udržovat únikové cesty bez hořlavých materiálů);
- zavedení evakuačních postupů;
- přijímání protipožárních opatření pro systémy v budovách;
- manipulace s otevřeným ohněm v budovách;
- skladování samovolně hořlavých materiálů a zboží uvnitř i vně budov.

[23] Generální guvernér zastupuje přímo panovníka.
[24] Výkonná rada (Executive Council) je poradní orgán Generálního guvernéra, jedná se o složku výkonné moci na Novém Zélandu.

5.1.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení

Uvedená legislativa v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení uvádí, že vlastník a každý nájemce budovy je povinen **udržovat pro budovu únikové cesty** před požárem tak, aby:

- únikové cesty byly neustále přístupné, bez zábran a blokád;
- únikové dveře byly odemčené a bez zábran a blokád, aby mohli obyvatelé budovy v případě požáru opustit budovu;
- protikouřové a protipožární dveře zůstávají zavřené, pokud nejsou udržovány otevřené způsobem, který odpovídá stavebnímu zákonu a
- schodiště a chodby jsou bez uložených věcí a hromadění odpadu.

Nouzové osvětlení v únikových cestách musí být schopno svítit minimálně 30 minut.

Vlastník a každý nájemce budovy musí dále zajistit, aby **hořlavá kapalina nebo hořlavý materiál** v budově byl skladován v nehořlavých nádobách s těsně přiléhajícími víky a zároveň nebyl skladován v blízkosti únikových cest v budově.

Stavební předpisy převážně upravují detailní technické parametry prevence vzniku požáru (jako je například maximální povrchová teplota hořlavých stavebních materiálů v blízkosti pevných spotřebičů využívajících řízené spalování a jiných pevných zařízení při provozu na jejich projektové úrovni – teplota nesmí překročit 90°C) či stavebně-technické parametry budov k požární ochraně (například, že budova s výškou větší než 10 m, kde se v horních patrech nacházejí prostory pro spaní, musí být navržena a postavena tak, aby byla nízká pravděpodobnost vnějšího vertikálního šíření požáru do vyšších pater budovy), anebo tyto stavební předpisy v neposlední řadě upravují přístup pro hasičské operace (například, že k budovám musí být zajištěn přístup vozidel hasičské záchranné služby na zpevněné stání, ze kterého je volná cesta k objektu či k požárním hydrantovým systémům do 20 m).

Evakuace (povinnosti, postup, plán aj.)

Vlastník budovy musí mít zaveden **evakuační postup** pro bezpečnou, rychlou a účinnou evakuaci obyvatel budovy v případě požáru, který vyžaduje evakuaci. Evakuační postup musí zajistit evakuaci obyvatel na bezpečné místo nebo místa a zajistit bezpečnost každé osoby, která potřebuje zvláštní pomoc.

Vlastník budovy musí zajistit, aby informace o postupu evakuace byly snadno dostupné obyvatelům budovy, včetně informací o:

- cestě k bezpečnému místu nebo místům;
- signálech požárního poplachu nebo jiné metody, která se používá pro varování obyvatel;
- hasicím zařízení, které je k dispozici pro použití;
- opatření pro každou osobu, která potřebuje zvláštní pomoc a
- jak upozornit Fire and Emergency New Zealand (dále jen „FENZ“) (*Hasičský záchranný sbor*) na požár.

Schéma evakuace budovy musí uvádět:

- jak jsou v případě požární mimořádné události nebo požárního poplachu obyvatelé objektu a zasahující hasiči informováni o místě nebo místech bezpečí;
- požadavek, aby určité osoby uvedené ve schématu (ať už jménem nebo zastávanou funkcí) zůstaly v případě požáru nebo požárního poplachu s obyvateli budovy na místě nebo na bezpečných místech uvnitř budovy;
- jakým způsobem jsou v případě požáru nebo požárního poplachu zasahující hasiči informováni o tom, zda se na místě nebo bezpečných místech nenacházejí nějaké osoby a
- požadavek evakuace obyvatel objektu v případě požáru nebo požárního poplachu z místa nebo míst bezpečí uvnitř objektu na místo nebo místa bezpečí mimo objekt, pokud k evakuaci nařídí osoba, která je členem FENZ, personál nebo jiná povinná osoba.

Současně vlastník příslušné budovy musí v souladu s předepsanými **požadavky požádat FENZ o schválení evakuačního plánu.**

Vlastník budovy musí na vhodných místech v budově dále umístit **jasné, zřetelné a čitelné značky a nápisy**, které shrnují výše uvedené informace. **Technické požadavky** na označení jsou následující:

- značky a upozornění musí mít bezpečnostní modrý podklad a bílý okraj;
- nápis na bezpečnostním modrém pozadí musí být bílý;
- tištěné písmo na značkách a upozorněních nesmí být menší než 5 mm; a
- jakákoli místa na značkách nebo upozorněních, která jsou navržena tak, aby obsahovala ručně psané informace, musí být bílá a nejméně 10 mm vysoká.

Požadavky na evakuační schéma ve vztahu k bezpečným místům určených v evakuačním plánu musí být uvnitř nebo vně budovy, pokud má budova automatický sprinklerový systém nebo být mimo budovu (v ostatních případech).

Bezpečné místo uvnitř budovy musí splňovat požadavky stanovené v článku A2 stavebního zákona[25].

Požadavky na **zkušební evakuaci budovy**. Vlastník budovy musí provést zkušební evakuaci obyvatel budovy **v intervalech ne delších než 6 měsíců** a v jakékoli další dodatečné době (v souladu se zákonným požadavkem).

FENZ může písemným oznámením požádat vlastníka budovy, aby provedl zkušební evakuaci budovy v určeném čase a k určitému datu (datum zkušební evakuace musí stanoveno ve lhůtě alespoň 2 dnů po oznámení vlastníkovi budovy). Ovšem za předpokladu, že existují rozumné důvody domnívat se, že evakuační plán budovy již nesplňuje dotčené předpisy.

Při zkušební evakuaci osoby, které vyžadují zvláštní pomoc a osoby pod kontrolou nebo dohledem, nejsou povinny vycházet z budovy; nicméně pokud nevycházejí z budovy, musí být shromážděny co nejblíže východu z budovy nebo na bezpečném místě.

Hasicí zařízení v objektu a jeho údržba

Vlastník nebo nájemce budovy musí nainstalovat ruční hasicí zařízení, pokud to FENZ vyžaduje. FENZ může písemně požadovat, aby vlastník nebo nájemce budovy nainstaloval ručně ovládané hasicí zařízení na konkrétním místě v budově, pokud:

- budova má pouze jednu únikovou cestu;
- budova nemá automatický sprinklerový systém a
- FENZ je přesvědčena, že činnosti probíhající v budově zvyšují pravděpodobnost, že požár může ovlivnit únikové cesty z budovy.

[25] Jedná se o bezpečné místo v blízkosti budovy, ze kterého se mohou lidé po útěku před následky požáru bezpečně rozejít. Může se jednat o místo jako je ulice, veřejné prostranství nebo přilehlá budova.

Vlastník jakéhokoli ručního hasičského zařízení instalovaného v budově pro hašení je musí udržovat **v souladu s NZS 4503:2005 – Hand operated fire-fighting equipment** (*Standard pro Ruční hasicí zařízení*).

Protipožární sprinklerový systém

Minimálním standardem pro automatický sprinklerový systém je, že systém splňuje požadavky dle stavebního zákona (ve vztahu k sprinklerovému systému) a je vhodný pro užívání a obývání budovy. Zároveň musí splňovat požadavky dle výše uvedených standardů (jako je např.: NZS 4541:2020 – Automatic fire sprinkler systems (*Standard pro Automatické hasicí systémy*) či NZS 4515:2009 – Fire sprinkler systems for life safety in sleeping occupancies (up to 2000 square metres) / (*Standard pro Protipožární sprinklerové systémy pro bezpečnost života v pobytových prostorech (až 2000 metrů čtverečních*).

Zároveň vlastník budovy musí přijmout přiměřená protipožární opatření v souvislosti s:

- elektrickými rozvody, zařízením a spotřebičem, včetně přenosných elektrických zařízení a spotřebičů;
- plynovým systémem, zařízením a spotřebičem, včetně přenosných plynových síťovacích zařízení a spotřebičů;
- zařízením a spotřebičem na hořlavé kapaliny (např. petrolejem), včetně přenosných zařízení a spotřebičů.

V případě hašení požárů vodou je obecně na Novém Zélandu kladen velký důraz na zajištění zásobování objektu vodou (včetně fyzického přístupu ke zdrojům vody) a následnou kontrolu funkčnosti těchto zařízení a postupů. Metodika je popsána ve standardu SNZ PAS 4509:2008 New Zealand Fire Service Firefighting Water Supplies Code of Practice (*Zásady pro zásobování vodou při hašení*), kde jsou uvedeny např. zdroje zásobování vodou při hašení, objemy vody nutné k hašení požárů apod. V návaznosti na tyto zásady byl zpracován check-list jednotlivých požadavků pro zásobování vodou při hašení.

Programy evakuačního výcviku (školení)

Legislativa uvádí, že vlastník budovy musí připravit a zavést program evakuačního výcviku, který jasně prokáže, jak jsou stálí obyvatelé budovy schopni v případě požáru zvládnout evakuaci všech obyvatel z budovy. **Program evakuačního výcviku** musí obsahovat podrobnosti o tom, jak jsou stálí obyvatelé cvičeni a hodnoceni **(v intervalech ne delších než 6 měsíců).**

Vlastník budovy musí zároveň oznámit FENZ program školení evakuace, **a to nejpozději do 30 dnů po prvním schválení evakuačního plánu budovy.**

Vlastník (či nájemce) budovy musí dále zajistit, aby obyvatelé, kteří jsou zaměstnanci vlastníka (či nájemce), byli proškoleni, aby pomohli ostatním obyvatelům budovy při evakuaci budovy v případě požáru v souladu s evakuačním postupem pro budovu.

Školení požární bezpečnosti a evakuace je pak standardně součástí **vstupního školení** pro všechny nové zaměstnance a **následné školení se provádí každých 6 měsíců**. Metoda poskytování školení se odlišuje dle typu zařízení.

5.1.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče

Péče o seniory a osoby se zdravotním postižením je na Novém Zélandu oproti (středo) Evropské praxi odlišná. Pobytová péče se rozděluje na 4 typy:

- Rest homes (domovy pro seniory);
    - nabízejí péči pro starší osoby, které zvládnou některé každodenní úkoly, ale potřebují pomoc s osobní péčí, a pro které by bylo obtížné žít ve vlastní domácnosti,
- Long-stay hospitals (dlouhodobé léčebny);
    - nabízejí péči osobám, které mají závažné zdravotní problémy nebo postižení a současně potřebují zdravotní péči a další podporu druhé osoby,
- Dementia units (zařízení pro osoby s demencí);

- nabízí péči osobám trpícím demencí nebo jinými duševními chorobami, které by mohly být rizikem pro sebe nebo pro ostatní,

- Psycho-geriatric units (psycho-geriatrická zařízení);
  - pečují o osoby, které mají těžké problémy s chováním, včetně těžké demence nebo závislostí, a potřebují vysokou úroveň odborné ošetřovatelské péče.

Na Novém Zélandu bylo v roce 2021 v provozu 422 domovů pro seniory (retirement villages) a v těchto domovech žilo přes 47 000 uživatelů.[26]

Z hlediska požární ochrany jsou, tak jako v jiných sledovaných zemích (a rovněž v ČR), budovy, ve kterých jsou sociální služby poskytovány, **rozčleněny do kategorií**, a to zejména **dle charakteristik uživatelů těchto služeb**, resp. míry poskytované péče, jak je znázorněno v tabulce níže. Jedná se tak o odlišný přístup, než který je možné sledovat jak v ČR, tak např. v Německu nebo Polsku.

Tabulka 10 – Způsob rozdělení budov do kategorií z hlediska požární bezpečnosti určených pro poskytování pobytových sociálních služeb

Míra poskytované péče	Charakteristika	Počet uživatelů	Kategorie budovy
Low Support Resident (LSR)	Uživatelé rozumí verbálnímu, elektronickému nebo jinému požárnímu varování s malým nebo žádným upozorněním a/nebo uživatel má fyzickou schopnost a prostředky k odchodu z budovy s nízkou potřebou pomoci (včetně probuzení ze spánku).	1-6	A
		7-10	B
Medium Support Resident (MSR)	Vyžaduje mírnou míru pomoci v porozumění verbálnímu, elektronickému, popř. jinému požárnímu varování a/nebo vyžaduje mírný stupeň pomoci při opuštění budovy v odpovídajícím časovém rámci.	1-3	B
		4-10	C

[26] New Zealand Retirement Villages and Aged Care. Dostupné z: https://www.jll.nz/content/dam/jll-com/documents/pdf/research/apac/new-zealand/research-retirement-villages-market-review-2021.pdf [cit. 27. 12. 2022]

High Support Resident (HSR)	Vyžaduje významnou míru pomoci při porozumění verbálním, elektronickém nebo jiném požárním varování a/nebo vyžaduje významnou úroveň pomoci při fyzickém opuštění budovy v odpovídajícím časovém rámci.	1-2	C
		3-10	D
Very High Support Resident (VHSR)	Vyžaduje plnou asistenci zaměstnanců poskytovatele k evakuaci budovy v odpovídajícím časovém rámci.	1	C
		2-10	D

Zdroj: Fire Safety Residential Community Housing, Ministry of Business, Innovation & Employment (MBIE)

V návaznosti na výše uvedené rozdělení do kategorií jsou stanovena kritéria pro protipožární systémy a dílčí stavebně-technické řešení stavby. Přehled je uveden v tabulce níže.

Tabulka 11 – Minimální nároky protipožární ochrany dle jednotlivých kategorií budov

Kategorie budovy	Minimální požadavek na protipožární systém	Minimum počtu únikových východů	Minimální čistá šířka únikových tras (v mm)	
			Dveře	Chodba
A	Maximálně 2 podlaží Jedna požární zóna Hlásiče kouře a tepla dle normy NZS 4514	1	710	900
B	Maximálně 2 podlaží Minimálně 2 požární zóny nebo sprinklerový systém dle normy NZS 4517 Hlásiče kouře a tepla dle normy NZS 4514	1	760	1000
C	Maximálně 1 podlaží s únikovým východem s výškou menší než 2 m Minimálně 2 požární zóny Hlásiče kouře a tepla dle normy NZS 4514 Sprinklerový systém dle normy NZS 4517	2	760	1000

D	Maximálně 1 podlaží s únikovým východem s výškou menší než 2 m Minimálně 2 požární zóny Detektory kouře dle normy NZS 4512 Sprinklerový systém dle normy NZS 4517	2	860	1200

Zdroj: Fire Safety Residential Community Housing, Ministry of Business, Innovation & Employment (MBIE)

Pokud by byly minimální požadavky na protipožární systém aplikovány v prostředí České republiky, musela by mít významná část služeb poskytovaných v komunitní formě zaveden sprinklerový systém. Prostředky protipožární ochrany pak na Novém Zélandu kladou na sprinklerové systémy mnohem větší důraz než v ČR. Důkazem, který tento stav demonstruje, je skutečnost, že již v roce 1996 „pouze“ jedna třetina domovů seniorů neměla instalovaný sprinklerový systém, což bylo nicméně vnímáno negativně.[27] V tomto směru je pak zajímavé porovnání s praxí v ČR nebo dalších zkoumaných zemích, kde problematika sprinklerových hasících systémů není (kromě Dánska) není ošetřena (viz kapitola Komparativní analýza a vyhodnocení oblasti požární ochrany v zařízeních pobytových sociálních služeb ve vybraných zemích).

Případové studie: Investigating Evacuation Behaviour in Retirement Facilities: Case Studies from New Zealand, October 2020

V roce 2020 byly zpracovány případové studie (*autoři: Rahouti A., Lovreglio R., Nilsson D., Kuligowski E., Jackson P., Rothas F.*), které se zabývají chováním osob v sociálních zařízeních během evakuačního cvičení (jak ohlášeného, tak i neohlášeného cvičení). Tato studie prezentuje výsledky 16 evakuačních cvičení provedených ve třech sociálních zařízeních na Novém Zélandu. Těchto cvičení se zúčastnilo celkem 61 zaměstnanců a 118 klientů.

Kvalitativní analýza ukázala, že i když je známo, že jednání zaměstnanců je pro efektivitu rozhodující, tak při evakuaci (v případě požáru v těchto budovách) nebyla reakce zaměstnanců okamžitá, a to z důvodu roztříštěnosti odpovědnosti.

[27] https://www.beehive.govt.nz/release/fire-protection-improvements-rest-homes [cit. 27. 12. 2022]

Někteří klienti dokonce váhali, co se děje, když slyší jasný hlasový poplach, který jim říká, aby okamžitě opustili budovu pomocí nejbližšího evakuačního výstupu.

Studie dále ukázala že **někteří klienti s poruchou chůze nebyli schopni otevřít požární dveře a čekali na personál**, aby je odvedl do bezpečné oblasti. To ukázalo zásadní roli personálu během procesu evakuace.

Tato studie v neposlední řadě odhalila nová data pro horizontální rychlost chůze. Výsledky se pohybují od 0,3 m/s do 0,73 m/s při používání pomůcek pro chůzi a od 0,37 do 1,55 m/s při nepoužívání těchto pomůcek.[28]

[28]Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/344865846_Investigating_Evacuation_Behaviour_in_Retirement_Facilities_Case_Studies_from_New_Zealand. [cit. 5. 11. 2022]

5.2 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Německo

Tato část analýzy se zabývá legislativním rámcem a popisem a porovnáním technických požadavků na zařízení a provozovatele těchto zařízení v předmětné oblasti.

Spolková republika Německo je federativní parlamentní republika s cca 83,2 mil. obyvateli (v roce 2021), která se skládá celkem z 16 spolkových zemí, které mají vlastní zemské sněmy a zemské vlády. Každá spolková země má svoji vlastní ústavu, jednokomorový parlament (Landtag – zemský sněm), vládu, státní správu a soudnictví, nicméně každá spolková země je současně vázána na státní a ústavní uspořádání Spolkové republiky Německo. Zemský sněm mj. přijímá zákony a kontroluje činnost vlády. Správní členění zemí je vlivem různých historických skutečností rozdílné, ale jeho základem jsou orgány územní samosprávy.

5.2.1 Legislativní rámec

Cílem této části je identifikovat základní právní předpisy v oblasti požární ochrany v dotčených objektech v Německu. V této oblasti byly identifikovány následující základní právní předpisy a standardy:

- **Baugesetzbuch 1960** (federální stavební zákon), Baugesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 3. November 2017 (BGBl. I S. 3634), das zuletzt durch Artikel 11 des Gesetzes vom 8. Oktober 2022 (BGBl. I S. 1726) geändert worden ist (v platném znění, poslední novelizace ze dne 8. 10. 2022);
- **Verordnung über die bauliche Nutzung der Grundstücke 1962 (Baunutzungsverordnung)** / (federální vyhláška o stavebním využití nemovitosti – nařízení o využití budov);
- **Raumordnungsgesetz 2008** (federální zákon o územním plánování);
- **Stavební předpisy příslušné spolkové země** (ve vazbě na požární ochranu v dotčených zařízeních);

- Ustanovení státního stavebního řádu jsou blíže definována ve vyhláškách, směrnicích a standardech. Tyto předpisy lze dohledat v každé spolkové zemi ve verzi zavedeného vzorového správního řádu pro technický stavební řád. Stav implementace dotčeného předpisu v jednotlivých zemích je shrnut ve sděleních Německého institutu pro stavební techniku (Deutsche Institut für Bautechnik);
- Např.: Vzorová směrnice o požadavcích na požární ochranu pro vysoce protipožární komponenty v dřevěných konstrukcích; Vzorová směrnice o požadavcích na požární ochranu pro kabelové systémy; Vzorová směrnice o požadavcích na požární ochranu ventilačních systémů aj.;
- Např.: **Landesbauordnung für Baden-Württemberg** (státní stavební zákon Bádensko-Württemberska z roku 2010); **Verordnung des Ministeriums für Landesentwicklung und Wohnen über den Bau und Betrieb von Versammlungsstätten** (vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj a bydlení o výstavbě a provozu shromažďovacích míst Bádensko-Württemberska z roku 2004); **Bayerische Bauordnung** (státní stavební zákon Bavorska z roku 2007); **Verordnung über den Bau und Betrieb von Beherbergungsstätten** (vyhláška o výstavbě a provozu ubytovacích zařízení Bavorska z roku 2007); **Verordnung über den Bau und Betrieb von Versammlungsstätten** (vyhláška o výstavbě a provozu shromažďovacích míst Bavorska z roku 2007); **Bauordnung für Berlin** (státní stavební zákon Berlína z roku 2005); **Verordnung über den Betrieb von baulichen Anlagen, Betriebs-Verordnung Berlin** (vyhláška o provozu konstrukčních systémů – provozní vyhláška Berlína z roku 2007); **Bauordnung für das Land Nordrhein-Westfalen (Landesbauordnung 2018 – BauO NRW 2018)** / (stavební předpisy pro spolkovou zemi Severní Porýní-Vestfálsko z roku 2018, v platném znění, poslední novelizace z roku 2021); **Verordnung über Bau und Betrieb von**

Sonderbauten (Sonderbauverordnung – SbauVO), vom 2. Dezember 2016, Zuletzt geändert durch Verordnung vom 2. August 2019 – Landesrecht Nordrhein-Westfalen (Vyhláška Severního Porýní – Vestfálska o výstavbě a provozu speciálních staveb z roku 2016, v platném znění, poslední novelizace z roku 2019);

- **Technischer Arbeitsschutz (inkl. Technische Regeln) – ASR A2.2 Maßnahmen gegen Brände, Ausgabe: Mai 2018** (GMBl 2018, S. 446, zuletzt geändert GMBl 2022, S. 247), Erste Änderung: Im März 2021 wurden in der ASR formale Änderungen vorgenommen (GMBl 2021, S. 560), Zweite Änderung: Im März 2022 wurden in der ASR formale Änderungen vorgenommen (GMBl 2022, S. 247) / (ASR A2.2 Protipožární opatření – technické pravidlo pro pracoviště z roku 2018, v platném znění, poslední novelizace z března 2022);
- **DIN 4102-1 Brandverhalten von Baustoffen und Bauteilen** (Standard pro Chování stavebních materiálů a dílů při požáru);
- **DIN 14675 Brandmeldeanlagen – Aufbau und Betrieb** (Standard pro Systémy požární signalizace – konstrukce a provoz);
- **DIN 4844-1 Graphische Symbole – Sicherheitsfarben und Sicherheitszeichen** (Standard pro Grafické symboly – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky);
- **DIN 14406-4 Tragbare Feuerlöscher** (Standard pro Přenosné hasicí přístroje);
- **DIN 18232 Rauch – und Wärmefreihaltung** (Standard pro Systémy odvodu kouře);
- **DIN EN 1634-1 Feuerwiderstandsprüfungen und Rauchschutzprüfungen für Türen, Tore, Abschlüsse, Fenster und Baubeschläge** (Standard pro Odolnost a zkoušky kouřové ochrany dveří, vrat, uzávěrů, oken a stavebního kování);

- **DIN EN ISO 11925-2 Brandverhalten von Baustoffen – Entzündbarkeit von Bauprodukten bei direkter Flammeneinwirkung** (Standard pro Chování stavebních materiálů při požáru – Hořlavost stavebních výrobků při vystavení přímému plameni);
- **DIN EN 13501-1 Klassifizierung von Bauprodukten und Bauarten zu ihrem Brandverhalten** (Standard pro Požární klasifikaci stavebních výrobků a stavebních prvků);
- **DIN 18093 Feuer- und/oder Rauchschutzabschlüsse – Einbau und Wartung** (Standard pro Požární a/nebo kouřotěsné uzávěry – instalace a údržba);
- **DIN EN 15423 Lüftung von Gebäuden, Brandschutz von Lüftungsanlagen in Gebäuden** (Standard pro Větrání budov, Požární ochrana ventilačních systémů v budovách);
- **DIN 18095 Türen; Rauchschutztüren; Begriffe und Anforderungen** (Standard pro Protipožární dveře).

Z uvedeného výčtu platné legislativy je patrné, že v Německu je tato oblast na federální úrovni upravena pouze rámcově, a to zejména **stavebním zákonem z roku 1960** (v aktuálním znění z roku 2022), a dále je již konkrétně rozpracována na úrovni jednotlivých spolkových zemí v příslušných směrnicích, vyhláškách a nařízeních, **a to dle předem definovaných vzorů (např. vzorová směrnice o požadavcích na požární ochranu**). Součástí jsou **i standardy** v předmětné oblasti, jež jsou vydávané certifikační autoritou Deutsches Institut für Normung e.V. (DIN), a které popisují detailní technické parametry a odrážejí uznávaná pravidla technologie ve stavebnictví (mj. v oblasti požární ochrany).

5.2.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení

Na základě výše uvedeného, tedy že legislativa v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení je konkrétněji rozpracována v příslušných právních předpisech dané spolkové země (dle definovaných vzorů), **byly pro potřeby předmětné analýzy vybrány čtyři spolkové země**, a to **Bádensko-Württembersko, Bavorsko, Berlín a Severní Porýní-Vestfálsko**. U těchto spolkových zemí byla

proveden požadovaný popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení.

Bádensko-Württembersko

Legislativa **v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení**, konkrétně **Landesbauordnung für Baden-Württemberg** (státní stavební zákon Bádensko-Württemberska z roku 2010, v platném znění), uvádí, že:

- stavby musí být uspořádány a zřízeny tak, aby bylo zabráněno vzniku požáru a šíření požáru;
- stavby, které jsou zvláště ohroženy bleskem nebo kde může blesk způsobit vážné následky, musí být opatřeny trvale účinnými systémy ochrany před bleskem;
- každá uživatelská jednotka musí být přístupná (v každém patře) nejméně dvěma na sobě nezávislými únikovými cestami (obě únikové cesty však mohou vést v rámci jednoho podlaží);
- druhá úniková cesta však není nutná, pokud je záchrana možná přes bezpečně přístupné schodiště, do kterého nemůže proniknout oheň a kouř (bezpečnostní schodiště);
- k účinnému provádění hasebních a záchranných prací musí být k dispozici vhodné montážní a pohybové plochy pro potřebnou vyprošťovací techniku, dosažitelné z veřejných dopravních ploch;
- obytná jednotka musí být vybavena alespoň jedním detektorem kouře. Zařízení na hlášení kouře musí být instalováno nebo připevněno tak, aby byl kouř z požáru detekován a hlášen v rané fázi.

Požadavky na únikové cesty – každé nadzemní podlaží (a užitný střešní prostor budovy) musí být přístupné alespoň jedním schodištěm. Rovněž jsou přípustné rampy s mírným sklonem. Užitná šířka ramen a podest požárních schodišť musí být dostatečná pro největší očekávaný provoz.

Dveře a okna, která slouží k záchraně osob při požáru nebo brání šíření požáru a kouře, musí být navrženy a uspořádány tak, aby splňovaly požadavky požární ochrany dle příslušných standardů.

Větrací systémy, klimatizační systémy a systémy teplovzdušného vytápění musí být provozně bezpečné a ohnivzdorné, stejně jako instalační šachty a potrubí musí být ohnivzdorné. Musí být postaveny a uspořádány tak, aby bylo po dostatečně dlouhou dobu zabráněno šíření požáru.

Další právní předpis **v oblasti požární bezpečnosti**, konkrétně **Verordnung des Ministeriums für Landesentwicklung und Wohnen über den Bau und Betrieb von Versammlungsstätten**[29] (vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj a bydlení o výstavbě a provozu shromažďovacích míst Bádensko-Württemberska z roku 2004, v platném znění), uvádí pravidla v této oblasti **pro místa pro setkávání se v zasedacích místnostech objektů, které jednotlivě pojmou více než 200 návštěvníků**.

Bavorsko

Legislativa **v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení**, konkrétně **Bayerische Bauordnung** (státní stavební zákon Bavorska z roku 2007, v platném znění), uvádí, že stavební zařízení musí být uspořádáno, stavěno, upravováno a udržováno tak, aby bylo zabráněno vzniku požáru a šíření ohně a kouře a v případě požáru bylo možné zachránit osoby a zvířata.

Protipožární bariéra (Firewall). Požární stěny jako prvky uzavírající místnost k uzavření budov nebo k rozdělení budov na požární úseky (vnitřní požární stěna), které musí po dostatečně dlouhou dobu bránit šíření požáru. Požární stěny musí být ohnivzdorné a sestávat se z nehořlavých stavebních materiálů. Otvory v protipožárních bránách nejsou povoleny.

Požární stěny mají být vedeny 0,30 m nad krytinou nebo ve výšce pláště střechy, uzavřeny požárně odolným panelem z nehořlavých stavebních hmot

[29]Dostupné z: https://www.landesrecht-bw.de/jportal/?quelle=jlink&query=VSt%C3%A4ttV+BW&psml=bsbawueprod.psml&max=true&aiz=true.

a vyčnívajícím 0,50 m na obě strany (nesmějí být přes ni vedeny hořlavé části střechy).

V případě konstrukcí vnějších stěn, které mohou podporovat boční šíření požáru, jako jsou obklady venkovních stěn s odvětráváním nebo dvojité fasády, je třeba přijmout zvláštní opatření, aby se zabránilo šíření požáru v oblasti požárních stěn. Vnější obklady čelních stěn budovy, včetně izolačních materiálů a spodních konstrukcí, musí být nehořlavé. Díly mohou zasahovat do protipožárních stěn pouze v takové míře, aby nebyla narušena jejich požární odolnost (to platí obdobně pro vedení, štěrbiny vedení a komíny).

Únikové cesty uživatelských jednotek s alespoň jednou společnou místností musí být v každém podlaží alespoň dvě nezávislé únikové cesty (obě únikové cesty však mohou vést v rámci podlaží stejnou potřebnou chodbou). Pro podlaží v přízemí do 400 m², pokud to vede přímo ven z obytné jednotky, stačí zřízení pouze jedné únikové cesty.

U obytných jednotek, které nejsou v přízemí, musí první úniková cesta vést přes požární schodiště. Druhou únikovou cestou může být další potřebné schodiště nebo část obyvatelné jednotky, která je dosažitelná vyprošťovacím zařízením hasičského záchranného soboru. Druhá úniková cesta není nutná, pokud je záchrana možná přes bezpečně schodiště, do kterého nemůže proniknout oheň a kouř (bezpečnostní schodiště).

Větrací systémy, klimatizační systémy a systémy teplovzdušného vytápění musí být provozně bezpečné a ohnivzdorné, stejně jako instalační šachty a potrubí musí být ohnivzdorné. Musí být postaveny a uspořádány tak, aby bylo po dostatečně dlouhou dobu zabráněno šíření požáru.

Osvědčení o požární ochraně musí být ověřeno zkušebním znalcem pro požární ochranu nebo je kontrolováno stavebními úřady.

Další právní předpis v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení, konkrétně **Verordnung über den Bau und Betrieb von Beherbergungsstätten** (vyhláška o výstavbě a provozu ubytovacích zařízení Bavorska z roku 2007, v platném znění), jež se vztahuje na ubytovací zařízení s více než 30 lůžky pro klienty, uvádí v **oblasti únikových cest**, že:

- pro každou ubytovací místnost musí být k dispozici alespoň dvě nezávislé únikové cesty (mohou však vést v rámci patra stejnou nezbytnou chodbou);
- u ubytovacích místností, které nejsou v přízemí, musí první úniková cesta vést přes požární schodiště, druhá úniková cesta přes jiné požární schodiště nebo venkovní schodiště;
- v ubytovacích zařízeních s celkovým počtem nejvýše 60 lůžek pro hosty postačuje jako druhá úniková cesta místo v ubytovací místnosti, které je dosažitelné se záchrannou technikou hasičského záchranného sboru; to neplatí, je-li v patře, které není v přízemí, více než 30 lůžek pro hosty).

Únikové cesty musí být řádně označeny a osvětleny. Únikové cesty musí být bez překážek. Dveře podél únikových cest nesmějí být zamčené a musí se dát zevnitř snadno otevřít.

U východu musí být přiložen plán únikových cest s údaji o poloze ubytovací místnosti, průběhu únikových cest a druhu poplachového signálu a také s informacemi o tom, co dělat v případě požáru. Informace musí být rovněž napsány v cizím jazyce, který odráží původ obvyklých hostů.

Zaměstnanci jsou na počátku pracovního poměru a poté **nejméně jednou ročně poučeni** o obsluze poplašných zařízení a požárních hlásičů a poučeni o předpisech požární ochrany a o tom, jak se chovat v případě požáru a o pomoci handicapovaným osobám.

Ubytovací zařízení musí mít **bezpečnostní napájecí zdroj**, který přebírá provoz bezpečnostních systémů a zařízení v případě výpadku hlavního elektrického napájení, zejména **bezpečnostní osvětlení, poplašné systémy a požární poplachový systém**.

Ubytovací zařízení musí mít **poplašná zařízení**, kterými lze varovat zaměstnance a hosty v případě nebezpečí. V ubytovacích zařízeních s více než 60 lůžky pro hosty musí být poplašná zařízení spuštěna také automaticky, pokud se v potřebných chodbách objeví kouř.

Ubytovací zařízení s více než 60 lůžky pro hosty musí mít požární signalizaci s automatickou požární signalizací a neautomatickou požární signalizací (ruční požární signalizace). Automatické hlásiče požáru musí reagovat na kouř. Neautomatické (stacionární) požární hlásiče musí být instalovány v dostatečném počtu a na dobře viditelném místě.

Výtahy v ubytovacích zařízeních s více než 60 lůžky pro hosty musí být vybaveny protipožárním systémem spouštěným automatickou požární signalizací.

V neposlední řadě právní předpis **v oblasti požární bezpečnosti**, konkrétně **Verordnung über den Bau und Betrieb von Versammlungsstätten**[30] (vyhláška o výstavbě a provozu shromažďovacích míst Bavorska z roku 2007, v platném znění), uvádí pravidla v této oblasti **pro místa pro setkávání se v zasedacích místnostech objektů, které jednotlivě pojmou více než 200 návštěvníků**.

Severní Porýní-Vestfálsko

Legislativa **v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení**, konkrétně **Bauordnung für das Land Nordrhein-Westfalen** (Landesbauordnung 2018 – BauO NRW 2018) / (stavební předpisy pro spolkovou zemi Severní Porýní-Vestfálsko z roku 2018, v platném znění, poslední novelizace z roku 2021), uvádí, že stavební zařízení musí být uspořádáno, stavěno, upravováno a udržováno tak, aby bylo zabráněno vzniku požáru a šíření ohně a kouře a v případě požáru bylo možné zachránit osoby a zvířata.

Všeobecné požadavky na chování stavebních materiálů při požáru

Stavební materiály se rozlišují podle požadavků na chování při požáru, a to:

- nehořlavý;
- zpomalovač hoření;

[30]Dostupné z: https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/BayVStaettV/true. [cit. 5. 11. 2022]

- hořlavý.

Stavební materiály, které nejsou alespoň běžně hořlavé (snadno hořlavé stavební materiály), se nesmí používat; to neplatí, nejsou-li ve spojení s jinými stavebními materiály snadno hořlavé.

Díly se rozlišují podle požadavků na jejich požární odolnost:

- ohnivzdorný;
- vysoce zpomalující hoření;
- zpomalovač hoření.

V případě nosných a výztužných součástí se požární odolností rozumí jejich stabilita v případě požáru a v případě součástí obklopujících místnost jejich odolnost proti šíření požáru. Komponenty se také rozlišují podle požárního chování jejich stavebních materiálů.

V případě požáru musí nosné a výztužné stěny a podpěry zůstat dostatečně dlouhou dobu stabilní. Vedení smí být vedeno přes prvky obklopující místnost, pro které je stanovena požární odolnost, pouze pokud nehrozí nebezpečí šíření požáru po dostatečně dlouhou dobu nebo byla přijata opatření k tomu, aby se tomu zabránilo. Větrací systémy, klimatizační systémy a systémy teplovzdušného vytápění musí být provozně bezpečné a ohnivzdorné, stejně jako instalační šachty a potrubí musí být ohnivzdorné. Musí být postaveny a uspořádány tak, aby bylo po dostatečně dlouhou dobu zabráněno šíření požáru.

Protipožární bariéra (Firewall)

Požární stěny jako prvky uzavírající místnost k uzavření budov nebo k rozdělení budov na požární úseky (vnitřní požární stěna), které musí po dostatečně dlouhou dobu bránit šíření požáru. Požární stěny musí být ohnivzdorné a sestávat se z nehořlavých stavebních materiálů. Otvory v protipožárních bránách nejsou povoleny.

Požární stěny mají být vedeny 0,30 m nad krytinou nebo ve výšce pláště střechy a uzavřeny požárně odolným panelem z nehořlavých stavebních hmot

a vyčnívajícím 0,50 m na obě strany (nesmějí být přes ni vedeny hořlavé části střechy).

V případě konstrukcí vnějších stěn, které mohou podporovat boční šíření požáru, jako jsou obklady venkovních stěn s odvětráváním nebo dvojité fasády, je třeba přijmout zvláštní opatření, aby se zabránilo šíření požáru v oblasti požárních stěn. Vnější obklady čelních stěn budovy, včetně izolačních materiálů a spodních konstrukcí, musí být nehořlavé. Díly mohou zasahovat do protipožárních stěn pouze v takové míře, aby nebyla narušena jejich požární odolnost (to platí obdobně pro vedení, štěrbiny a komíny).

Únikové cesty

U uživatelských jednotek s alespoň jednou společnou místností, jako jsou byty, lékařské ordinace, samostatné provozovny, musí být v každém podlaží alespoň dvě nezávislé únikové cesty ven. Obě únikové cesty však mohou vést v rámci podlaží stejnou potřebnou chodbou. U uživatelských jednotek, které nejsou v přízemí, musí první úniková cesta vést přes nezbytné schodiště. Druhou únikovou cestou může být další potřebné schodiště nebo bod ve vytěžovací jednotce, který je dosažitelný vyprošťovacím zařízením hasičského záchranného sboru. Druhá záchranná cesta pomocí vyprošťovací techniky od hasičského záchranného sboru je povolena pouze v případě, že neexistují obavy o záchranu osob. Druhá úniková cesta není nutná:

- je-li záchrana možná prostřednictvím bezpečně přístupného schodiště, do kterého nemůže proniknout oheň a kouř (bezpečnostní schodiště) nebo
- pro místnosti v přízemí, které mají přímý výstup ven, do kterého se lze dostat z libovolného místa v místnosti ve vzdálenosti maximálně 15 m.

V bytech, ložnicích a dětských pokojích, jakož i na chodbách, které vedou k únikovým cestám ze společenských místností, musí mít každý alespoň jeden hlásič kouře. Toto musí být instalováno nebo připevněno a provozováno tak, aby byl kouř z požáru detekován a hlášen v rané fázi. Bezprostřední vlastník musí zajistit připravenost hlásiče kouře k provozu, pokud tuto povinnost nepřevezme sám.

Výtahy

Výtahy uvnitř budov musí mít vlastní výtahové šachty, aby se po dostatečně dlouhou dobu zabránilo šíření požáru do dalších podlaží. V jedné výtahové šachtě mohou být až tři výtahy. Stěny výtahové šachty z hořlavých hmot musí mít ze strany šachty dostatečně silný obklad z nehořlavých hmot.

Výtahové šachty musí být větrané a mít otvor pro odvod kouře o volném průřezu nejméně 2,5 procenta podlahové plochy výtahové šachty, nejméně však 0,10 m². Tento otvor může mít uzávěr, který se automaticky otevře v případě požáru a může být ovládán z alespoň jednoho vhodného místa.

Další právní předpis v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení, konkrétně **Verordnung über Bau und Betrieb von Sonderbauten (Sonderbauverordnung – SbauVO), Vom 2. Dezember 2016, Zuletzt geändert durch Verordnung vom 2. August 2019 – Landesrecht Nordrhein-Westfalen** (vyhláška Severního Porýní – Vestfálska o výstavbě a provozu speciálních staveb z roku 2016, v platném znění, poslední novelizace z roku 2019), se vztahuje na shromažďovací místa s více shromažďovacími místnostmi, které jsou určeny celkem pro více než 200 návštěvníků, pokud tyto shromažďovací místnosti mají společné únikové cesty. Předpis ošetřuje následující oblasti, které jsou dále rozpracovány v textu:

- Únikové cesty;
- Dveře a vrata;
- Bezpečnostní napájecí systémy, elektrické systémy a systémy ochrany před bleskem;
- Odvod kouře;
- Požární zařízení a systémy;
- Požární detekční a poplachové systémy;
- Předpisy požární ochrany, koncepce evakuace, plány požární ochrany;
- Poplašná zařízení, požární signalizace, požární ovládání výtahů;

- Udržování únikových cest, předpisy požární ochrany, odpovědné osoby.

Únikové cesty

Únikové cesty musí vést ven na veřejné dopravní plochy. Mezi únikové cesty z míst shromažďování patří zejména chodby a schodiště (které je třeba udržovat volné), východy ze shromažďovacích místností, potřebné chodby a nezbytná schodiště, východy ven, balkony, střešní terasy a venkovní schodiště, které slouží jako únikové cesty.

Místa shromažďování musí mít v každém podlaží nejméně dvě nezávislé únikové cesty. Je povoleno vedení obou únikových cest v rámci jednoho podlaží společnou nezbytnou chodbou. Únikové cesty mohou vést k nemovitosti přes balkony, střešní terasy a venkovní schodiště, pokud jsou v případě požáru bezpečně přístupné.

Únikové cesty lze vést chodbami a schodišti přes foyer nebo haly k východům ven, pokud existuje alespoň jedna další stavební úniková cesta nezávislá na foyer nebo hale.

Shromažďovací místnosti a jiné společenské místnosti, které jsou určeny pro více než 100 návštěvníků nebo mají podlahovou plochu větší než 100 m², musí mít každá alespoň dva východy ven nebo do únikových cest.

Východy a jiné únikové cesty musí být trvale a zřetelně označeny bezpečnostními značkami.

Vzdálenost od každého návštěvnického místa k nejbližšímu východu ze shromažďovací místnosti nesmí být delší než 30 m. Minimální šířka každé části únikových cest musí být minimálně 1,20 m.

Únikové cesty na pozemku, příjezdové cesty, montážní a pohybové plochy pro zásahová vozidla policie, hasičů, záchranné služby a zdravotnické bezpečnostní služby musí být neustále volné. Únikové cesty musí být trvale a jasně viditelné.

Dveře a vrata

Dveře a vrata ve vnitřních stěnách obklopujících místnost, které musí být ohnivzdorné, jakož i ve vnitřních protipožárních stěnách, musí být alespoň protipožární, kouřotěsné a samouzavírací.

Dveře v únikových cestách se musí otevírat ve směru úniku. Když jsou lidé v místě setkání, dveře příslušných únikových cest musí být možné zevnitř kdykoli snadno a na celou šířku otevřít.

Dveře, které musí být samouzavírací, mohou zůstat otevřené, pokud mají zařízení, která způsobí, že se dveře při vystavení kouři automaticky zavřou. Musí se dát také ručně zavřít.

Mechanická zařízení pro oddělování nebo počítání návštěvníků, jako jsou otočné dveře nebo turnikety, nejsou na únikových cestách povoleny. To neplatí pro mechanická zařízení, která lze v případě nebezpečí snadno a na celou šířku zevnitř otevřít.

Bezpečnostní napájecí systémy, elektrické systémy a systémy ochrany před bleskem

Místa montáže musí mít bezpečnostní napájecí systém, který přebírá provoz bezpečnostních systémů a zařízení v případě výpadku proudu, zejména

- bezpečnostní osvětlení;
- automatické hasicí systémy a systémy zvyšující tlak pro zásobování vodou na hašení;
- systémy odsávání kouře;
- systémy požární signalizace;
- poplašné systémy;
- stavební rádiové systémy.

Odvod kouře

Musí být možné odvádět kouř ze shromažďovacích místností a jiných salonků s podlahovou plochou větší než 50 m². Tento požadavek je splněn, jestliže:

- shromažďovací místnosti a jiné společenské místnosti o podlahové ploše do 200 m², pokud tyto místnosti mají okna v souladu s příslušným ustanovením dotčeného předpisu;
- shromažďovací místnosti, jiné společenské místnosti, sklady a sklady s podlahovou plochou nejvýše 1 000 m², pokud tyto místnosti mají buď nahoře otvory pro odvod kouře s volným průřezem celkem 1 procenta podlahové plochy nebo otvory, dveře uspořádané v horní třetině vnějších stěn nebo mají okna s celkovým volným průřezem 2 procenta podlahové plochy a plochy přiváděného vzduchu celkově stejné velikosti, ale s volným průřezem ne více než 12 m², které by měly být umístěny ve spodní třetině místnosti;
- shromažďovací místnosti, jiné společenské místnosti a skladovací prostory s podlahovou plochou větší než 1 000 m², pokud tyto místnosti mají systémy pro odvod kouře, ve kterých je uspořádáno alespoň jedno zařízení na odsávání kouře s aerodynamicky účinnou plochou alespoň 1,5 m² v horní třetině místnosti na maximálně 400 m² podlahové plochy a na každých maximálně 1 600 m² podlahové plochy a ploch přívodu vzduchu je vytvořena alespoň jedna aktivační skupina pro zařízení pro odvod kouře o celkovém volném průřezu ve spodní třetině místnosti je k dispozici alespoň 12 m²;
- v případě shromažďovacích místností s automatickým hasicím zařízením.

Mechanické systémy odtahu kouře musí být navrženy na dobu provozu 30 minut při teplotě kouřových plynů 600 °C. Může být navržen s teplotou spalin 300°C, pokud je objemový průtok vzduchu v místnosti alespoň 40 000 m³/h. Mechanické větrací systémy mohou být provozovány jako systémy mechanického odsávání kouře, pokud splňují požadavky na ně kladené.

Uzávěry otvorů pro odvod kouře z nástupišť s ochrannými závěsy se musí automaticky otevírat při přetlaku 350 Pa. Je povoleno automatické spouštění vhodnými teplotními detektory.

Každá shromažďovací místnost a každá další společenská místnost s podlahovou plochou větší než 200 m² musí mít větrací systém.

Požární zařízení a systémy

Shromažďovací místnosti, foyer, dílny, sklady, sklady a potřebné chodby musí být vybaveny dostatečným počtem vhodných hasicích přístrojů. Hasicí přístroje musí být instalovány tak, aby byly dobře viditelné a snadno přístupné.

Ve shromažďovacích zařízeních se shromažďovacími místnostmi o celkové ploše větší než 1 000 m² musí být k dispozici:

- nástěnné hydranty pro hasiče (typ F) v dostatečném počtu, dobře viditelné a snadno dostupné na vhodných místech;
- po dohodě s útvarem požární ochrany potrubí suchého hašení vodou.

Zasedací místa se zasedacími místnostmi o celkové ploše větší než 3 600 m² musí mít automatický hasicí systém. To neplatí pro zasedací místa, jejichž zasedací místnosti nemají podlahovou plochu větší než 400 m².

Shromažďovací místnosti, jejichž úroveň podlahy je vyšší než 22 m nad úrovní terénu, jsou povoleny pouze v budovách s automatickým hasicím zařízením.

Shromažďovací místnosti v suterénech musí mít automatický hasicí systém. To neplatí pro zasedací místnosti s podlahovou plochou nejvýše 200 m², jejichž podlaha je nejvýše 5 m pod povrchem terénu.

Ve shromažďovacích místnostech, otevřených kuchyních nebo obdobných zařízeních s podlahovou plochou větší než 30 m² musí mít vhodný automatický hasicí systém.

Automatické hasicí zařízení musí být napojeno na ústřednu požární signalizace.

Požární detekční a poplachové systémy

Místa pro setkávání se zasedacími místnostmi o celkové ploše větší než 1 000 m² musí mít požární signalizaci s automatickou a neautomatickou požární signalizací.

Místa pro setkávání se zasedacími místnostmi o celkové ploše větší než 1 000 m² musí mít poplašné a reproduktorové systémy, kterými lze upozornit návštěvníky, zaměstnance a zaměstnance a dát jim pokyny v případě nebezpečí.

Místa shromažďování s foyery nebo sály, kterými vedou únikové cesty z jiných shromažďovacích místností, musí mít požární signalizaci a poplašnou a reproduktorovou soustavu podle výše uvedeného.

Ve shromažďovacích zařízeních se shromažďovacími místnostmi o celkové ploše větší než 1 000 m² musí být kromě místních obslužných zařízení centrální obslužná zařízení pro odsávání kouře, hašení požáru, požární signalizaci, signalizaci a reproduktorové soustavy.

Ve shromažďovacích zařízeních se shromažďovacími místnostmi o celkové ploše větší než 1 000 m² musí být výtahy vybaveny protipožárním systémem spouštěným automatickým systémem požární signalizace. Požární kontrola musí zajistit, aby výtahy vyjely přímo do patra s východem ven nebo, je-li toto patro zasaženo požárním poplachem, do jiného vhodného patra, aby lidé mohli co nejrychleji bezpečně opustit budovu. Vyloučeny jsou výtahy, které jsou umístěny v nezbytných schodištích a jejichž přístup je výhradně přes nezbytnou schodišťovou šachtu.

Automatická požární signalizace musí být chráněna proti planým poplachům technickými opatřeními. Požární poplachy musí být předávány přímo a automaticky z ústředny požární signalizace do jednotného dispečinku požární ochrany, asistence, civilní ochrany a záchranné služby.

Ve shromažďovacích místnostech je zakázáno používat otevřený oheň, hořlavé kapaliny a plyny, pyrotechnické předměty a jiné výbušné látky.

Předpisy požární ochrany, koncepce evakuace, plány požární ochrany

Provozovatel nebo jím pověřená osoba musí po dohodě s útvarem požární ochrany vypracovat řád požární ochrany a v případě potřeby evakuační plán a zveřejnit je na vývěsce, jako jsou zejména opatření nezbytná v případě nebezpečí k rychlé a řádné evakuaci celého shromažďovacího místa nebo

jednotlivých prostor se zvláštním zřetelem k osobám se zdravotním postižením, zejména uživatelům invalidních vozíků.

Provozní personál musí být poučen při nástupu do pracovního poměru a poté nejméně jednou ročně, a to o:

- umístění a provozu hasicích zařízení a systémů, systémů pro odsávání kouře, požárních detekčních a poplachových systémů a ústředny požární detekce a poplachu;
- předpisech o požární ochraně, zejména o tom, jak se chovat v případě požáru nebo jiné nebezpečné situace, je-li to nutné v souvislosti s evakuačním plánem;
- provozním řádu.

Po dohodě s útvarem požární ochrany se vypracují plány požární jednotky a zpřístupní se místnímu hasičskému záchrannému sboru.

Poplašná zařízení, požární signalizace, požární ovládání výtahů

Ubytovací zařízení musí mít poplašné zařízení, které lze použít k varování zaměstnanců a hostů v případě nebezpečí. V ubytovacích zařízeních s více než 60 lůžky pro hosty musí být poplašná zařízení spuštěna automaticky.

V ubytovacích zařízeních s nejvýše 60 lůžky pro hosty musí mít každý ubytovací pokoj alespoň jeden hlásič kouře. Toto musí být instalováno nebo připevněno a provozováno tak, aby byl kouř z požáru detekován a hlášen v rané fázi.

Ubytovací zařízení s více než 60 lůžky pro hosty musí mít požární signalizaci s automatickou požární signalizací reagující na parametr kouře na potřebných chodbách a v ubytovacích místnostech, jakož i neautomatickou požární signalizaci (ruční požární signalizaci) pro okamžité zalarmování odpovědného orgánu. Automatická požární signalizace musí být chráněna proti planým poplachům technickými opatřeními. Požární poplachy musí být předávány přímo a automaticky z ústředny požární signalizace do jednotného dispečinku požární ochrany, asistence, civilní ochrany a záchranné služby.

V ubytovacích zařízeních s více než 60 lůžky pro hosty musí být výtahy vybaveny protipožárním systémem, který se spouští automatickou požární signalizací. Požární kontrola musí zajistit, aby výtahy vyjely přímo do patra s východem ven nebo, je-li toto patro zasaženo požárním poplachem, do jiného vhodného patra, aby lidé mohli co nejrychleji bezpečně opustit budovu.

Udržování únikových cest, předpisy požární ochrany, odpovědné osoby

Únikové cesty musí být bez překážek. Dveře na únikových cestách nesmějí být blokovány a musí být vždy snadno otevíratelné zevnitř.

K východu z každé ubytovací místnosti musí být připojen plán únikových cest a pokyny, co dělat v případě požáru. Pokyny musí být také napsány v cizích jazycích, které berou v úvahu původ obvyklých hostů.

U ubytovacích zařízení s více než 60 lůžky pro hosty je po dohodě s útvarem požární ochrany nutné:

- vypracovat předpisy požární ochrany;
- připravit plány hasičského sboru, které budou dány k dispozici místnímu hasičskému sboru.

Zaměstnanci jsou na počátku pracovního poměru a poté nejméně jednou ročně:

- poučeni o obsluze poplašných zařízení a požárních hlásičů;
- poučeni o předpisech požární ochrany a o tom, jak se chovat v případě požáru;
- poučeni o záchraně osob se zdravotním postižením, zejména vozíčkářů.

Za dodržování uvedených požadavků odpovídá provozovatel nebo jím pověřená osoba.

Berlín

Legislativa **v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení**, konkrétně **Bauordnung für Berlin** (státní stavební zákon Berlína z roku 2005, v platném znění), uvádí shodná dotčená ustanovení, jako stavební zákony třech výše uvedených spolkových zemí.

Další právní předpis v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení, konkrétně **Verordnung über den Betrieb von baulichen Anlagen, Betriebs-Verordnung Berlin**[31] (vyhláška o provozu konstrukčních systémů – provozní vyhláška Berlína z roku 2007, v platném znění), který, obdobně jako právní předpisy u výše uvedených spolkových zemí, stanovuje jednak podmínky provádění kontrol požární bezpečnosti, jednak požadavky na únikové cesty či evakuační plány a **jednak požadavek na proškolování (které je povinné při vzniku pracovního poměru a poté jednou ročně).**

5.2.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče

V Německu dochází dle statistik **Bundesverband Technischer Fireschutz e.V.** (*Spolkový svaz technické požární ochrany*) v zařízeních sociálních služeb k desítkám požárů ročně, přičemž si tyto požáry vyžádají ročně několik desítek zraněných (každoročně tento počet překračuje více než 100 zraněných osob) a jednotky zemřelých osob. Vše je pak znázorněno v grafu níže. Jako jedna z příčin vysokého počtu požárů jsou zmiňována nedostatečná protipožární opatření, konkrétně pak **absence sprinklerových systémů, které nejsou ze zákona zpravidla vyžadovány**. Vedle toho jsou pro zvládnutí požáru důležitá další opatření, resp. systémy jako:

- **technická protipožární opatření**, jako jsou např. hlásiče kouře,
- **strukturální protipožární opatření**, jako jsou alespoň dvě dostupné únikové cesty,
- **organizační protipožární opatření**, jako jsou volné únikové cesty, dobře vyškolený a dostatečně početný personál apod[32].

[31] Dostupné z: https://www.stadtentwicklung.berlin.de/service/gesetzestexte/de/download/bauen/BetrV.pdf. [cit. 5. 11. 2022]
[32] Dostupné z: https://www.weka.de/brandschutz/brandschutz-im-altenheim/ [cit. 23. 12. 2022]

Graf 23 – Přehled počtu požárů, zraněných a zemřelých v zařízeních sociální péče v letech 2017 až 2022

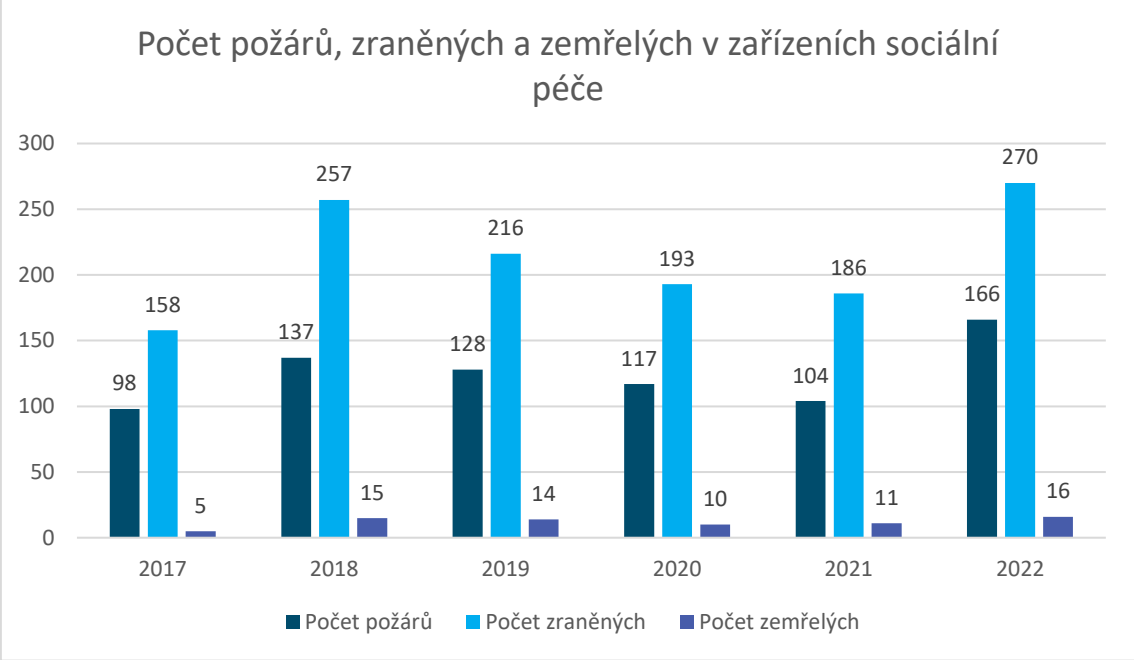

Zdroj: Bundesverband Technischer Fireschutz e.V.

Bundesverband Technischer Fireschutz e.V. **vydal** dále v odborné časopisecké literatuře (BRANDSCHUTZ kompakt. Der Informationsbrief des bvfa – Bundesverband Technischer Brandschutz e. V., Ausgabe Nr. 34 1/2009, Januar 2009) **analýzu zabývající se mj. statistikou nejčastějších příčin požárů v zařízeních sociálních služeb** (viz níže znázorněný graf).

Z této statistiky vyplývá, že mezi **nejčastější příčiny požárů byla nejvíce uváděná kategorie „neznámá příčina" (32 %) či „technická závada" (22 %),** naopak **nejméně** byla uváděna kategorie **„stavební práce" (4 %) či „adventní dekorace" (7 %).**

Oproti podobné statistice provedené ze strany HZS v České republice, **připadá v tomto případě významně nižší podíl na nedbalostní příčiny vzniku požáru**. V ČR tvoří nedbalostní příčiny požáru v pobytových sociálních službách 62% podíl na jejich celkovém počtu. Dle zmíněné studie dochází k požárům z nedbalosti pouze v 8 %, resp. z 27 % (při započtení případů adventních dekorací a kouření, které jsou v české statistice řazeny rovněž pod nedbalostní příčiny).

Graf 24 – Nejčastější příčiny požárů v zařízeních pobytových sociálních služeb – Německo (v roce 2009)

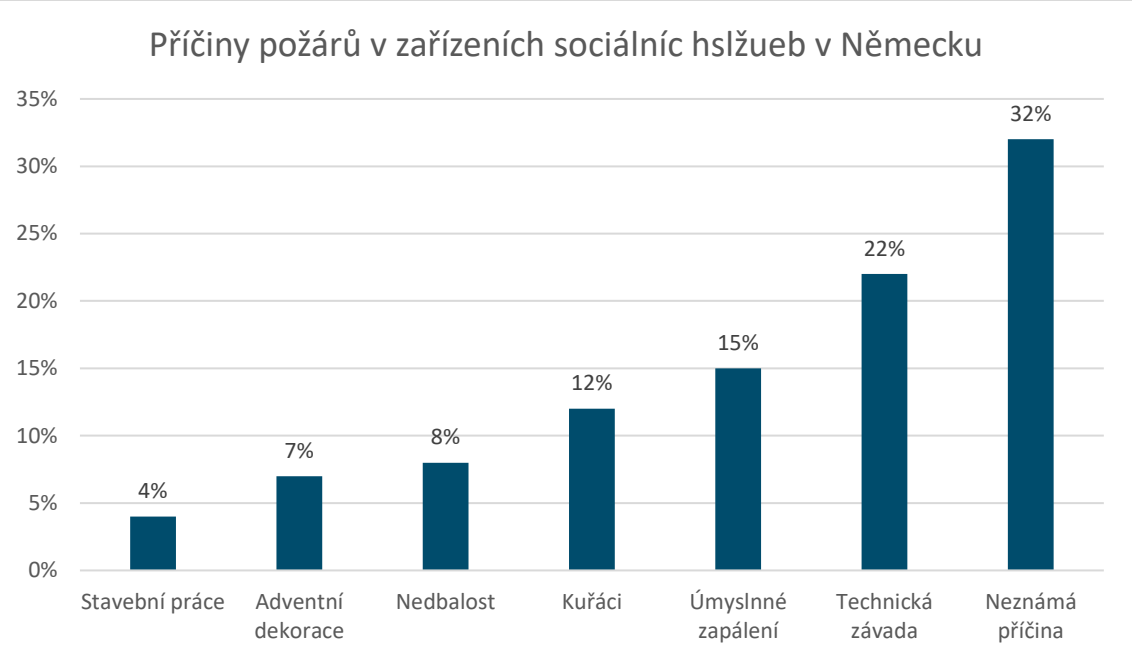

Zdroj: https://www.bvfa.de/178/presse-medien/publikationen/brandschutzkompakt/, *vlastní zpracování*

Bundesverband Technischer Fireschutz e.V. (dále jen „BVFA“) dále ve své analýze uvádí, že přibližně **60 % požárů** v zařízených pobytových služeb v Německu **vzniká mezi 19:30 hod. a 6:00 hod.** a **27 % požárů mezi 22:00 hod. a 1:00 hod.** Pokud jde o příčiny požárů, často hraje rozhodující roli **zapomnětlivost, fyzické omezení, schopnost reakce, neznalost možného rizika, zvýšená potřeba tepla či upoutání na lůžko.**

Mezi nejčastější **elektronická zařízení, která způsobují požár** v zařízeních pobytových sociálních sužeb se uvádí:

- žehličky;
- varné konvice;
- elektrické přikrývky;
- ohřívače;
- kávovary.

Zpracovatel se dále zabýval problematikou **planých poplachů a jejich případným zpoplatněním**. Tato problematika je v Německu **v gesci**

jednotlivých spolkových zemí a dokonce i v gesci jednotlivých obcí. Nelze tedy popsat univerzální přístup k planým poplachům. Obecně lze uvést, že zpoplatněn je výjezd jednoho kusu techniky, a to po minutách, přičemž se cena liší dle druhu techniky. **Poplatek se pak vztahuje rovněž na plané poplachy zapříčiněné EPS**. Tyto skutečnosti se pak nevyhýbají ani poskytovatelům sociálních služeb a skutečnost, zda poskytovatel sociální služby bude poplatek povinen uhradit obvykle rozhodují soudy. Tuto skutečnost Zpracovatel demonstruje na dvou případech, kdy v obou se jednalo o planý poplach zapříčiněný připáleným jídlem.

V prvním případě spustila požární signalizace v domově pro seniory dva plané požární poplachy, přičemž tyto plané poplachy, resp. výjezdy k nim byly ze strany hasičského sboru zpoplatněny (400 EUR za každý z planých výjezdů). Provozovatel domova pro seniory se obrátil na Správní soud ve městě Neustadt ve spolkové zemi Porýní-Falc (Verwaltungsgericht Neustadt), který rozhodl ve smyslu, že první poplach nemůže být zpoplatněn s odůvodněním, že nešlo předpokládat, že se o planý poplach jedná. Ve druhém případě pak již k poplatku přistoupil, a to s odůvodněním, že se jednalo o planý poplach zapříčiněný nesprávným nastavením elektronické signalizace (blíže viz: Verwaltungsgericht Neustadt, Az.: 5 K 491/14.NW)[33].

V druhém případě opět spustil kouř z připáleného jídla plané poplachy (celkem se jednalo o 5 planých poplachů v roce 2014). V tomto případě Správní soud ve městě Koblenz ve spolkové zemi Porýní-Falc (Verwaltungsgericht Koblenz) provozovatele domova vyměřeného poplatku zprostil, a to s odůvodněním, že falešné poplachy nebyly způsobeny nesprávným nastavením elektronické signalizace (blíže viz: Verwaltungsgericht Koblenz, Az.: 3 K 376/17.KO)[34].

V ČR pak počet planých poplachů zapříčiněný EPS tvoří 55,7% (v roce 2021) podíl na celkovém počtu planých poplachů. Jejich počet pak každoročně v absolutním vyjádření narůstá.

[33] Dostupné z: https://www.landesrecht.rlp.de/bsrp/document/MWRE150000536 [cit. 9. 12. 2022]

[34] Dostupné z: https://www.landesrecht.rlp.de/bsrp/document/MWRE200000718 [cit. 9. 12. 2022]

Graf 25 – Příčiny planých výjezdů HZS a jejich počty v ČR v letech 2016 až 2021

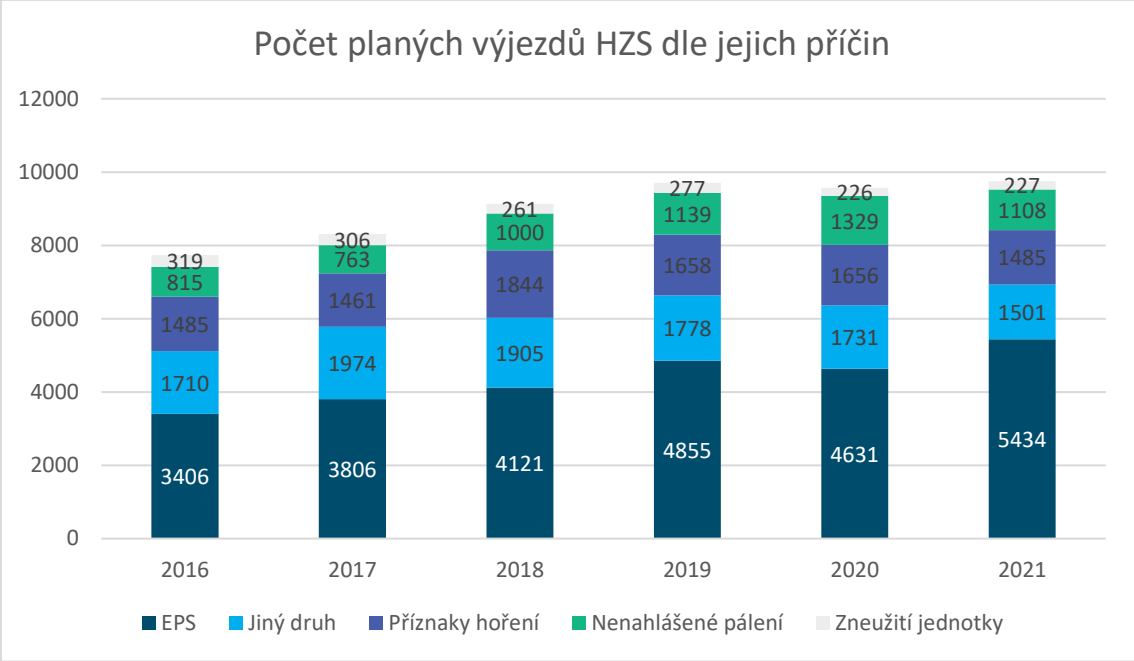

Zdroj: Statistická ročenka HZS 2021

Ve všech německých spolkových zemích jsou budovy určené pro poskytování sociálních služeb z pohledu stavebního práva **speciálními či zvláštními budovami** (jedná se o analogii zařazení do kategorie provozovaných činností, blíže viz kapitola 3). Jejich přesné vymezení se nicméně mezi jednotlivými spolkovými zeměmi liší. Díky zvláštnímu vymezení těchto staveb je možné na budovy ve výstavbě či na již fungující zařízení klást ze strany jednotlivých stavebních úřadů zvláštní požadavky z pohledu požární ochrany. Tyto požadavky pak vycházejí primárně z legislativních požadavků jednotlivých spolkových zemí (viz výše), ale může se jednat rovněž o požadavky vycházející z norem.

Vodítkem pro zajištění požární ochrany může být dokument Krankenhäuser, Pflegeheime und ähnliche Einrichtungen zur Unterbringung oder Behandlung von Personen - Richtlinien für den Brandschutz (Pokyny požární ochrany pro

nemocnice, pečovatelské domy a obdobná zařízení pro ubytování nebo léčbu osob)[35].

V tabulce níže jsou uvedeny jednak definice speciálních (zvláštních) budov ve vztahu k budovám určených k poskytování sociální či zdravotní péče ve vybraných spolkových zemích. Dále je zde uveden rozsah a rovněž frekvence testování protipožárních systémů a požárních kontrol. Jak bylo uvedeno výše, je přístup k předmětné problematice v jednotlivých spolkových zemích rozdílný, a to zejména v rozsahu a frekvenci testování protipožárních systémů a provádění požárních kontrol.

Tabulka 12 – Definice speciálních budov ve vztahu k budovám určených pro poskytování zdravotní a sociální péče ve vybraných spolkových zemích

Spolková země	Vymezení speciální budovy	Testování protipožárních systémů	Požární kontrola
Bádensko-Würtenbersko	Speciální budovou jsou zařízení pro péči, ubytování nebo péči o děti, osoby se zdravotním postižením nebo seniory, nemocnice a podobná zařízení (vymezení v § 38 LBO BW)	Na základě „Pokynů ministerstva hospodářství Bádenska-Württemberska o stavební požární ochraně v nemocnicích a stavebních zařízeních s odpovídajícím účelem“ se kontrolují zařízení na odsávání kouře, hasicí zařízení, požární signalizace a poplašné systémy Testování se provádí: • před prvním použitím, • po významné změně, • každé 3 roky. Testování požární ochrany topení,	V případě nemocnic a podobných zařízení, zařízení pro péči, ubytování nebo péči o zdravotně postižené nebo staré lidi (vyjma „asistovaného bydlení“, které se považuje za bydlení) probíhá kontrola požární bezpečnosti každých 5 let.

[35] Krankenhäuser, Pflegeheime und ähnliche Einrichtungen zur Unterbringung oder Behandlung von Personen Richtlinien für den Brandschutz. Köln. 2008. VdS Schadenverhütung GmbH.

		ventilací a klimatizací se provádí: • před prvním použitím, • každé 3 roky. Testování elektrických systémů a vybavení potřebné k udržení provozu se provádí: • před prvním použitím, • každé 3 roky[36].	
Bavorsko	Speciální budovou jsou nemocnice, další ubytovací zařízení a ubytovny, denní stacionáře pro děti, osoby se zdravotním postižením a seniory, kde je pečováno o více než 10 osob (vymezení v § 2 Abs. 4 BayBO).	Testují se všechny prvky požární ochrany: • ventilační systémy • Varovné systémy CO • Odtah kouře a systémy bez kouře • Hasicí systémy • Požární detekční a poplašné systémy • Bezpečnostní napájecí zdroje K testování dochází jednou za 3 roky.	Vyhláška o požárních prohlídkách určuje, že kontroly požární bezpečnosti, resp. jejich frekvenci stanovují jednotlivé obce.
Berlín	Budovy určené pro ošetřování nebo péči o lidi, kteří potřebují péči druhé osoby nebo se zdravotním postižením, jejichž schopnost se	Testují se bezpečnostní systémy budov vyžadované stavebním zákonem ve všech budovách:	Kontrolou prochází všechna pečovatelská zařízení, která jsou klasifikována jako speciální budovy (viz vlevo).

[36] Může se jednat o 5 let, pokud provozovatel mezitím zajistí kontrolu systémů a zařízení odborníky v souladu s předpisy Verband der Elektrotechnik, Elektronik und Informationstechnik (VDE).

	zachránit je omezena (vymezení v § 2 Abs. 4 BauO Bln). Jedná se o stavby: • jednotlivé pro více než 8 osob, • které jsou určeny osobám s potřebami intenzivní péče, • které mají společnou únikovou cestu a jsou určeny celkem pro více než 16 osob. • nemocnice • zařízení denní péče pro osoby se zdravotním postižením a seniory.	• ventilační systémy, • varovné systémy CO, • systémy odsávání kouře a nucené ventilace, • hasicí systémy, • požární detekční a poplašné systémy, • bezpečnostní napájecí zdroje. K testování dochází jednou za 3 roky.	Kontrola požární bezpečnosti minimálně každých 5 let
Braniborsko	Budovy určené pro ošetřování nebo péči o lidi, kteří potřebují péči druhé osoby nebo se zdravotním postižením, jejichž schopnost se zachránit je omezena (vymezení § 2 (4) BbgBO). Jedná se o stavby: • jednotlivé pro více než 8 osob, • které jsou určeny osobám s potřebami	Testují se bezpečnostní systémy budov vyžadované předpisy pro stavbu nemocnic a pečovatelských domů v Braniborsku: • mechanické ventilační systémy, • odtah kouře a systémy bez kouře, • hasicí systémy, neautomatické hasicí systémy, • požární detekční a	Kontrolou prochází všechny stavby, ve kterých by byl při požáru nebo výbuchu ohrožen velký počet osob nebo významný majetek. Jedná se o nemocnice, domovy pro seniory a další obdobné objekty.

	intenzivní péče, • které mají společnou únikovou cestu a jsou určeny celkem pro více než 16 osob. • nemocnice zařízení denní péče pro osoby se zdravotním postižením a seniory.	poplašné systémy, • elektrické systémy a zařízení související s bezpečností včetně bezpečnostního napájení a bezpečnostního osvětlení. K testování dochází jednou za 3 roky.	

Zdroj: https://www.haufe.de/arbeitsschutz/arbeitsschutz-office-professional/brandschutz-in-pflegeeinrichtungen-21-baurechtliche-einstufung_idesk_PI13633_HI4240245.html

5.3 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Polsko

Tato část analýzy se zabývá legislativním rámcem a popisem a porovnáním technických požadavků na zařízení a provozovatele těchto zařízení v předmětné oblasti. Polsko je parlamentní republika s cca 37,9 mil. obyvateli, kde hlavou státu je prezident a v čele vlády stojí premiér. V parlamentní republice drží zákonodárnou moc v rukou dvoukomorový parlament (Sejm a Senát). **Země se dělí na 16 vojvodství.**

Realizace veřejné moci v Polské republice je skrze státní správu a samosprávu, tedy **jak na centrální (ústřední) úrovni, tak na lokální (místní) úrovni**, které je trojstupňové. Decentralizace spočívá v delegaci části pravomocí a úkolů na nižší složky správy. V tomto ohledu není právní úprava v České republice příliš odlišná. Územní samospráva má dle Ústavy zaručeno právo vykonávat vlastní záležitosti samostatně a k tomu jí slouží také právo vydávat normativní právní akty. **Normotvorná činnost je tedy přiznána i obcím a krajům.**

V Polsku je zaveden **Krajowy System Ratowniczo-Gaśniczy** (*Národní hasičský záchranný systém*)**,** který je nedílnou součástí organizace vnitřní bezpečnosti státu a jež je zaměřen na záchranu životů, zdraví, majetku nebo životního prostředí, ale také na předpovídání, zjišťování a zdolávání požárů, přírodních katastrof či jiných místních hrozeb.

5.3.1 Legislativní rámec

Cílem této části je identifikovat základní právní předpisy v oblasti požární ochrany v dotčených objektech v Polsku. V této oblasti byly identifikovány následující základní právní předpisy a standardy:

- **Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej** (zákon o požární ochraně ze dne 24. srpna 1991);
- **Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane** (stavební zákon ze dne 7. července 1994);
- **Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać**

budynki i ich usytuowanie (nařízení ministra infrastruktury o technických podmínkách budov a jejich umístění ze dne 12. dubna 2002);

- **Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów** (nařízení ministra vnitra a správy o požární ochraně staveb, jiných staveb a ploch ze dne 7. června 2010);
- **Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych** (nařízení ministra vnitra a správy o zásobování požární vodou a požárních cest ze dne 24. července 2009);
- **Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej** (nařízení ministra práce a sociálních věcí o domovech sociální péče ze dne 23. srpna 2012) v aktuálním znění z roku 2018;
- **Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie** (sdělení ministra rozvoje a technologie o vyhlášení konsolidovaného znění nařízení ministra infrastruktury o technických podmínkách, které musí stavby splňovat, a jejich umístění ze dne 15. dubna 2022);
- **Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego z 2021** (Požární bezpečnostní instrukce z roku 2021);
- **PN-EN ISO 7010:2020-07** (Standard pro Bezpečností značky a evakuaci);
    - Předmětem standardu jsou bezpečnostní značky určené pro účely prevence nehod, požární ochrany, informace o ohrožení zdraví a nouzové evakuaci);
- **PN-N-01256-4:1997** (Standard pro Technická protipožární opatření);

- Předmětem standardu jsou značení evakuačních cest a požárních cest (včetně požárních značek – tvar, barva aj.);

- **PN-B-02867:2013-06** (Standard pro Požární ochranu staveb);
  - Standard specifikuje zkušební postup a klasifikační kritéria pro vnější stěny budov zvenčí z hlediska stupně šíření požáru;
- **PN-EN 81-72:2020-12** (Standard pro Bezpečnostní pravidla pro konstrukci a montáž výtahů);
  - Standard specifikuje dodatečné požadavky pro nové osobní a nákladní osobní výtahy, které lze použít pro účely evakuace;
- **PN-B-02870:2017-10** (Standard pro Požární zkoušky – komíny pro topná zařízení s tepelným výkonem do 150 kW);
  - Standard specifikuje požární zkoušky komínů a komínových systémů prováděné za zvýšených teplot, a to bez ohledu na druh konstrukčního materiálu komína).

Z uvedeného výčtu platné legislativy je patrné, že v Polsku je tato oblast upravena zejména **zákonem o požární ochraně z roku 1991** (v aktuálním znění), **stavebním zákonem z roku 1994** (v aktuálním znění) a **nařízeními ministra infrastruktury či ministra vnitra k požární bezpečnosti**. Součástí jsou **i standardy** v předmětné oblasti, jež jsou vydávané certifikační autoritou Polski Komitet Normalizacyjny, a které popisují detailní technické parametry a odrážejí uznávaná pravidla mj. v oblasti požární ochrany.

5.3.2 *Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení*

Uvedená legislativa v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení uvádí, že **vlastník či správce je povinen zejména**:

- udržovat hasicí přístroje v plné technické funkčnosti;
- vybavit objekt požárními spínači (v souladu s technickými a stavebními předpisy);
- zveřejnit požární pokyny na viditelné místě (spolu se seznamem telefonních kontaktů);
- označit evakuační cesty / východy, umístění hasicích přístrojů, evakuační žebříky, požární vodní nádrže, protipožární dveře apod. (viz ukázka – obrázky č. 1 a č. 2);
- kolem skladovacích prostor s hořlavou látkou mít ochranný pás (nejméně 2 metry).

Obrázek 1 – Nouzové označení „nouzový východ“

Zdroj: https://www.znakowo.pl/blog/norma-pn-92-n-01256-02/

Obrázek 2 – Nouzové označení „směr k nouzovému východu – po schodech vpravo“

Zdroj: https://www.znakowo.pl/blog/norma-pn-92-n-01256-02/

Evakuace

U každého místa v objektu musí být zajištěny vhodné evakuační podmínky umožňující rychlé a bezpečné opuštění požárem ohroženého místa. **Musí být zajištěny tyto technické parametry**:

- zajištění dostatečného počtu nouzových východů;
- zajištění průchodnosti únikových cest;
- zajištění technického zabezpečení (jako jsou protikouřové zábrany či jiné technické zabezpečení odvodu kouře);
- zajištění nouzového osvětlení;
- zajištění možnosti vysílání varovných signálů a hlasových zpráv prostřednictvím zvukového výstražného systému.

Vlastník či správce dále musí **u zařízení, které je určené pro více než 50 osob**, **zajistit praktickou kontrolu podmínek a organizace evakuace, alespoň jednou za 2 roky. U zařízení,** kde se **cyklicky mění skupiny osob (opět více než 50),** zejména školy, školy, studentské internáty, je nutné **zajistit praktickou kontrolu** evakuace, **minimálně jednou za rok.**

Hašení požárů – hydranty

V dotčených objektech se používají tyto druhy odběrných míst pro účely hašení požárů, a to:

- **vnitřní hydranty** s polotuhou hadicí **o minimálním průměru hadice 25 mm a 33 mm;**
- **vnitřní hydranty** s naplocho skládanou hadicí **o průmětu hadice 52 mm**;
- **hydrantový ventil**.

Napájení vnitřních hydrantů musí být zajištěno **po dobu minimálně 1 hodiny**. Minimální kapacita nasávání vody (měřená na výstupu z trysky) je pro **hydrant 25 mm – 1,0 dm³ / s**; pro **hydrant 35 mm – 1,5 dm³ / s**; pro **hydrant 52 mm – 2,5 dm³ / s**, a pro **ventil 52 mm, taktéž 2,5 dm³ / s**. **Tlak** na vnitřním uzavíracím ventilu hydrantu **nesmí být menší než 0,2 Mpa / 0,7 Mpa / 1,2 Mpa.**

Požární signalizace

Dále je vyžadováno používání systému požární signalizace včetně signalizačních poplachových zařízení pro automatickou detekci a přenos informací o požáru, jakož i zařízení pro příjem požární signalizace a zařízení pro příjem poruchových signálů.

Vlastník či správce se **dohodne s místně příslušným okresním velitelem Państwowa Straż Pożarna** (*Hasičský záchranný sbor*) **na způsob propojení signalizačních a poplachových zařízení požární signalizace.**

Hasicí přístroje

Zařízení musí být vybaveno hasicími přístroji, které splňují požadované normy dle výše uvedených standardů. Typ hasicích přístrojů by měl být přizpůsoben k hašení skupin požárů, které se mohou v zařízeních vyskytnout:

- **A – pevné látky (obvykle organického původu);**
- **B – tající kapaliny a pevné látky;**
- **C – plyny;**
- **D – kovy;**
- **E – tuky a oleje v kuchyňských spotřebičích.**

Na jednu jednotku hmotnosti hasiva 2 kg (nebo 3 dm^3) obsažené v hasicích přístrojích připadá na každých 100 m^2 plochy požární zóny v objektu.

V dotčených objektech musí být k dispozici hasicí přístroje na snadno dostupných a viditelných místech, zejména u vchodu do budovy, na schodech, na chodbách a u východů. Ve vícepodlažních budovách na uvedených místech v každém podlaží.

Při **umístění hasicích přístrojů** musí vyhovovat následující podmínky:

- vzdálenost od jakéhokoliv místa v objektu, kde se může osoba zdržovat, k nejbližšímu hasicímu přístroji by neměla být delší než 30 metrů;
- přístup k hasicímu přístroji by měl být široký alespoň 1 metr.

Další právní předpis v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení, konkrétně **Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie** (sdělení ministra rozvoje a technologie o vyhlášení konsolidovaného znění nařízení ministra infrastruktury o technických podmínkách, které musí stavby splňovat, a jejich umístění ze dne 15. dubna 2022), uvádí následující.

Schodiště, rampy a místnosti

Ve veřejných budovách a výrobních budovách by se měla celková využitelná šířka ozubených kol a celková využitelná šířka podest na schodištích, tvořících únikovou cestu, vypočítat v poměru k počtu osob, které mohou být současně přítomny na podlaží, kde se očekává jejich největší počet, za předpokladu šířky alespoň 0,6 m pro 100 osob.

Užitná šířka vnějších schodišť do budovy by měla být alespoň 1,2 m a nesmí být menší než využitelná šířka schodiště v budově.

Užitná šířka pevných schodů se měří mezi vnitřními okraji zábradlí a v případě jednostranné balustrády mezi hotovou plochou stěny a vnitřní hranou zábradlí této zábradlí. Tyto šířky nemohou být omezeny instalovanými zařízeními a stavebními prvky.

Počet schodů v jednom rameni pevných schodů by neměl být větší než:

- 14 schodů – v budově zdravotní péče;
- 17 schodů – v ostatních budovách.

Počet schodů v jednom rameni vnějších schodů by neměl být větší než 10.

Šířka stupňů pevných vnitřních schodů by měla vyplývat z podmínky uvedené ve vzorci: 2h + s = 0,6 až 0,65 m (kde h je výška stupně, s jeho šířka).

Šířka stupňů vnějších schodišť u hlavních vchodů do budovy by měla být v bytových domech pro více rodin a veřejných budovách nejméně 0,35 m.

V budově zdravotnického zařízení je zakázáno používat léčebné a ventilátorové schody, určené pro pohyb pacientů.

Maximální sklon ramp souvisejících s budovou nesmí překročit tyto hodnoty pro pěší provoz a pro osoby se zdravotním postižením na invalidním vozíku ve výšce rampy:

- do 0,15 m (mimo, bez zakrytí: 15 % sklonu / uvnitř budovy nebo pod střechou: 15 % sklonu);
- do 0,5 m (mimo, bez zakrytí: 8 % sklonu / uvnitř budovy nebo pod střechou: 10 % sklonu);
- více než 0,5 m (mimo, bez zakrytí: 6 % sklonu / uvnitř budovy nebo pod střechou: 8 % sklonu).

Rampy určené pro osoby se zdravotním postižením by měly mít šířku roviny pohybu 1,2 m, obrubníky výšku minimálně 0,07 m a oboustranné zábradlí, vzdálenost mezi nimi by měla být v rozmezí rozsah od 1 m do 1.1 m. Délka vodorovné roviny na začátku a na konci rampy by měla být alespoň 1,5 m. Plocha u rampy pro invalidní osoby na invalidním vozíku by měla mít rozměry minimálně 1,5 x 1,5 m mimo otevírací plochu vstupních dveří do objektu.

Výška pokojů v obytných domech a pokojů pro osoby v domech hromadného bydlení je stanovena na 2,5 m.

Nouzové osvětlení

Objekt, ve kterém může výpadek elektrické energie v napájecí síti způsobit ohrožení lidského života nebo zdraví, vážné ohrožení životního prostředí, jakož i značné materiální ztráty, by měl být napájen nejméně ze dvou nezávislých, samouzavíracích zdrojů elektřiny a vybaveny samouzavíracím nouzovým osvětlením (záložní nebo evakuační).

Nouzové záložní osvětlení by mělo být použito v místnostech, kde je po výpadku základního osvětlení nutné pokračovat v činnostech nezměněným způsobem nebo je bezpečně dokončit, přičemž doba provozu tohoto osvětlení by měla být přizpůsobena podmínkám vyplývajících z vykonávaných činností a podmínek v místnosti.

Mělo by být použito nouzové evakuační osvětlení:

- uvnitř s čistou plochou nad 2000 m² ve veřejně prospěšných budovách, budovách hromadného bydlení a ve výrobních a skladovacích budovách;
- na únikových cestách.

Nouzové evakuační osvětlení musí fungovat minimálně 1 hodinu od výpadku základního osvětlení.

Požární vypínač

Požární vypínač, odpojující napájení všech obvodů, s výjimkou obvodů napájejících instalace a zařízení, jejichž činnost je nezbytná při požáru, by měl být používán v požárních zónách nad 1000 m³ nebo s nebezpečím výbuchu.

Požární vypínač by měl být umístěn poblíž hlavního vchodu do zařízení nebo konektoru a měl by být vhodně označen.

Požární bezpečnost – hlavní pravidla / parametry

Budova a zařízení s ní spojená by měla být navržena a postavena způsobem, který omezí možnost požáru a v případě jeho vzniku zajistí:

- zachování nosnosti konstrukce po určitou dobu;
- omezení šíření ohně a kouře uvnitř budovy;
- omezení šíření požáru na sousední budovy nebo přilehlé oblasti;
- možnost evakuace osob nebo jejich záchrany jiným způsobem;
- zohlednění bezpečnosti záchranných týmů.

Ustanovení o požární ochraně zejména uvádějí:

- pravidla pro posuzování nebezpečí výbuchu a stanovení zón s nebezpečím výbuchu;
- podmínky pro vybavení budov nebo jejich částí signalizačními a poplašnými systémy a stabilními hasicími zařízeními;
- zásady zásobování požární vodou;
- požadavky na požární cesty.

Výše uvedené polské standardy zejména uvádějí:

- hustotu požárního zatížení místností a požárních zón;
- třídy požární odolnosti a kouřotěsnosti stavebních prvků a prvků používaných v instalacích, včetně uzávěrů otvorů;
- třídy odolnosti střechy proti vnějšímu požáru;
- funkční vlastnosti zařízení používaných k požárnímu větrání;
- stupeň šíření požáru vnějšími stěnami zvenčí;
- třídy reakce stavebních výrobků (materiálů) na požár;
- toxicitu produktů rozkladu při hoření materiálů.

Evakuační žebříky by měly být umístěny na snadno přístupných místech. Umístění žebříků naproti světlíkům a oknům je zakázáno.

Požární odolnost staveb

Budovy a části budov tvořící samostatné požární zóny, označované jako ZL, spadají do jedné nebo více z následujících kategorií ohrožení člověka:

- ZL I – obsahující místnosti určené pro více než 50 osob, které nejsou jejich pravidelnými uživateli, a nejsou určeny primárně pro osoby se sníženou pohyblivostí;
- ZL II – určeno především pro osoby s omezenou schopností pohybu, např. nemocnice, jesle, školky, domovy pro seniory;
- ZL III – veřejně prospěšná, nekvalifikované pro ZL I a ZL II;
- ZL IV – obytné;
- ZL V – hromadné bydliště, nekvalifikované pro ZL I a ZL II.

Je stanoveno pět tříd požární odolnosti staveb nebo jejich částí, uvedených v pořadí od nejvyšší po nejnižší a označených písmeny: „A“, „B“, „C“, „D“ a „E“.

Tabulka 4 – Přehled požadovaných tříd požární odolnosti pro objekty zařazené do kategorie ZL

BUDOVA	ZL I	ZL II	ZL III	ZL IV	ZL V
1	2	3	4	5	6
Nízké budovy:	B	B	C	D	C
Středně vysoké budovy:	B	B	B	C	B
Vysoké budovy:	B	B	B	B	B
Výškové budovy:	A	A	A	B	A

Zdroj: Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, vlastní zpracování

Je povoleno snížit požadovanou třídu požární odolnosti v uvedených objektech v níže znázorněné tabulce.

Tabulka 5 – Přehled možného snížení tříd požární odolnosti pro objekty zařazené do kategorie ZL

POČET NADZEMNÍCH PODLAŽÍ	ZL I	ZL II	ZL III
1	2	3	4
1	D	D	D
2[37]	C	C	D

Zdroj: Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie, vlastní zpracování

Požární zóny

Požární zóna je stavba nebo její část oddělená od ostatních staveb nebo jiných částí stavby požárně dělícími prvky, nebo pásy volné půdy o šířce ne menší, než

[37] Když úroveň stropu nad prvním nadzemním podlažím není více než 9 m nad úrovní terénu.

jsou přípustné vzdálenosti od ostatních staveb. Plocha požární zóny se vypočítá jako vnitřní plocha budovy nebo její části, včetně plochy mezipatra.

Přípustná plocha požární zóny ZL včetně podzemní části stavby by neměla přesáhnout 50 % přípustné plochy požární zóny stejné kategorie ohrožení osob pro první nadzemní podlaží předmětného objektu.

Zmenšení přípustné plochy požární zóny se nevztahuje na případ, kdy nouzové východy z podzemního podlaží vedou přímo mimo budovu.

Z požární zóny ZL II o výměře přesahující 750 m² ve vícepodlažní budově musí být umožněna evakuace osob do další požární zóny ve stejném podlaží.

Požární předsíň by měla mít půdorysné rozměry nejméně 1,4 x 1,4 m, stěny a strop, jakož i kryty nebo pouzdra pro elektrické vodiče a kabely, s výjimkou těch, které se používají ve vestibulu a s výjimkou kabelů (s třídou požární odolnosti minimálně E I 60 z nehořlavých materiálů a měl by být uzavřen dveřmi a odvětráván).

Ve stěně požárního oddělení je dovoleno vyplnit otvory světlopropustným materiálem, jako jsou skleněné tvárnice, skleněné cihly nebo jiné zasklení, pokud povrch vyplněných otvorů nepřesahuje 10 % povrchu stěny.

Požární dělicí stěna by měla být postavena na vlastním základu nebo na stropě na základě nosné konstrukce s třídou požární odolnosti ne nižší, než je požární odolnost této stěny. Požárně dělicí stěna by měla být prodloužena minimálně o 0,3 m za líc obvodové stěny objektu nebo po celé výšce obvodové stěny, použít svislý pás z nehořlavého materiálu o šířce minimálně 2 m a požární odolnosti třídy E a 60.

V objektu s požárně šířící střechou by měly být požárně dělicí stěny vyvedeny nad střešní krytinu do výšky minimálně 0,3 m, nebo pás z nehořlavého materiálu o šířce alespoň 1 m s požární odolností (třídy E I 60). V objektu na jehož střeše jsou světlíky nebo kouřové průlezy, požárně dělicí stěny umístěné od nich ve vodorovné vzdálenosti menší než 5 m, by měly vést nad jejich horní hranou do výšky minimálně 0,3 m.

Únikové cesty

Z užívaných prostor musí být zajištěna možnost evakuace na bezpečné místo mimo objekt nebo do přilehlé požární zóny, a to únikovými cestami. Východy z místností do únikových cest by měly být uzavřeny dveřmi.

Dveře, které jsou nouzovým východem z budovy určené pro více než 50 osob, by se měly otevírat směrem ven. Tento požadavek se nevztahuje na stavbu zapsanou v seznamu památek.

V místnostech, od nejvzdálenějšího místa, kde se může osoba zdržovat, po nouzový východ na únikové cestě nebo do jiné požární zóny nebo mimo budovu, by měl být průchod, v délce nepřesahující 40 m. Místnost by měla mít alespoň dva nouzové východy vzdálené od sebe alespoň 5 m.

Celková šířka dveří, které je nouzovým východem z místnosti, by se měla vypočítat v poměru k počtu osob, které v nich mohou být současně, za předpokladu šířky minimálně 0,6 m na 100 osob a v případě dveří používaných k evakuaci až 3 osob – 0,8 m.

Pro účely evakuace je zakázáno používat otočné a zvedací dveře.

Na posuvných vratech a stěnách na únikových cestách by měly být ručně otevírané dveře nebo v bezprostřední blízkosti těchto bran a stěn by měly být umístěny a zřetelně označeny dveře za účelem evakuace.

Dveře, vrata a jiné otvory s požadovanou třídou požární odolnosti nebo kouřotěsnosti by měly být vybaveny zařízením, které zajistí automatické uzavření otvoru v případě požáru. Rovněž by mělo být možné ručně otevřít dveře používané pro evakuaci.

Šířka vodorovných únikových cest by měla být vypočtena úměrně počtu osob, které mohou být současně v daném patře budovy, za předpokladu minimálně 0,6 m na 100 osob, ne však méně než 1,4 m. Je povoleno zmenšit šířku vodorovné únikové cesty na 1,2 m, pokud je určena k evakuaci nejvýše 20 osob.

Křídla dveří, které jsou východem do únikové cesty, nesmí při plném otevření snižovat požadovanou šířku této komunikace. Požadavky se nevztahují na dveře vybavené samozavíračem.

Chodby tvořící únikovou cestu v požárních zónách by měly být rozděleny do úseků delších než 50 m pomocí příček s kouřotěsnými dveřmi nebo jinými technickými zařízeními zabraňujícími šíření kouře.

5.3.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče

Poskytování sociální péče, resp. sociálních služeb z pohledu materiálně-technického vybavení (vedle metodiky a přístupů k péči o uživatele těchto služeb) doznalo v Polsku po roce 1990 nebývalých změn. Z hlediska požární ochrany může být zajímavé, že v roce 1992 nebyla většina budov vybavena nouzovým napájením v případě výpadku proudu, 80 % domů mělo vlastní kotelnu (z toho 90 % byly kotelny na uhlí) a 2 % procenta budov bylo dokonce vytápěno kachlovými kamny. Celkem v jedné třetině objektů pak byly dřevěné stropy bez přítomnosti jakýchkoli zařízení pro detekci požáru. Zařízení pro detekci požáru pak ještě v roce 2006 nemělo 99 domovů sociální péče, jedná se přitom o jeden ze standardů pro poskytování sociálních služeb a o oblast, do které putují značné finanční výdaje.[38] Na konci roku 2019 pak v Polsku fungovalo 823 domovů pobytových sociálních služeb s celkovou kapacitou 81 004 uživatelů.[39]

Systemizace sociálních služeb v Polsku je blízká České republice. Specifikem Polska jsou pak **nelegálně poskytované pobytové sociální služby** bez příslušného povolení, přičemž v letech 2015 a 2018 se jednalo o více než 200 zařízení napříč Polskem. Vedle samotné péče má tato problematika **dopad do požární ochrany budov**, ve kterých jsou tyto služby poskytovány. Vysoké náklady na zajištění požární bezpečnosti (jedná se o jednu z podmínek pro povolení k poskytování sociální služby) jsou pak jedním z argumentů provozovatelů nelegálních sociálních služeb pro jejich provoz. Ve vícepodlažním zařízení, například musí být instalován výtah (osobní výtah)[40], musí být odstraněny architektonické bariéry z budov a jejich okolí (které by mohly bránit evakuaci či požární technice), dostatečně velké obytné místnosti musejí být

[38] GRABUSIŃSKA, Zuzana. Domy pomocy społecznej w Polsce. Warszawa 2013: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich. ISBN: 978-83-61638-85-8.
[39] Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2019 r. Warszawa. 2020. Monisterstwo Rodziny a Polityki Spolecznej.
[40] Nejedná se specificky o výtah evakuační.

navrženy pro maximálně tři osoby, dostatečně vybavené koupelny pro maximálně 5 osob a toalety maximálně pro 4 osoby.[41] Tyto parametry (vedle dalších) jsou pak specifikovány v Nařízení ministra práce a sociálních věcí o domovech pro seniory ze dne 23. 3. 2018:[42]

§ 6 Dům (domov sociální péče) je považován za vyhovující:

1) v oblasti služeb bydlení:

a) budova a její okolí nemají žádné architektonické překážky,

b) vícepodlažní budova má výtah přizpůsobený potřebám osob se zdravotním postižením;

v případě domů uvedených v čl. 56 bodů 3–5 zákona[43] se doporučuje výtah přizpůsobený potřebám tělesně postižených,

c) budova je vybavena přivolávacím a poplašným systémem a požární signalizací,

d)počet míst v domě není větší než 100;

3) obývací pokoj:

a) jednolůžkový pokoj má plochu nejméně 9 m²

b) vícelůžkový pokoj má plochu nejméně 6 m2 na osobu:

je v případě samostatně se pohybujících osob určen pro maximálně 3 osoby

je v případě ležících osob určen pro maximálně 4 osoby.

[41] Dostupné z: https://i.pl/prywatne-domy-opieki-poza-kontrola-alarmujacy-raport-nik-pozorny-nadzor-panstwa/ar/c1-14931354 [cit. 27. 12. 2022]
[42] Dostupné z: https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20180000734/O/D20180734.pdf [cit. 27. 12. 2022]
[43] Jedná se o pobytové služby určené pro chronicky duševně nemocné, dospělé s mentálním postižením a děti a mladistvé s mentálním postižením.

Dozor nad dodržováním požární ochrany v domech, ve kterých jsou sociální služby poskytovány, má hasičský sbor. Tato zařízení jsou pak kvalifikována jako objekty vyžadující zvláštní dohled ze dvou důvodů:

- zařazení do skupiny objektů označovaných jako ZL II (viz výše), tj. objektů určených pro osoby s omezenou schopností pohybu,
- umístění domů v různých typech objektů (obvykle se jedná o objekty, které původně nebyly určeny pro poskytování sociální péče a nesplňují tak specifické požadavky požární ochrany.[44]

Na rozdíl od České republiky jsou **v Polsku kategorie staveb dle požárního nebezpečí určeny pevně** (nikoli na základě posouzení[45]), což zejména pro provozovatele sociálních služeb znamená mnohem jasnější vymezení postupů a materiálně-technického vybavení při zajištění požární bezpečnosti.[46]

Z prováděných kontrol pak vyplývá, že mezi nejčastější prohřešky v oblasti požární ochrany patří blokování chodeb (které slouží k evakuaci) předměty, a to i takových, které jsou z hořlavých materiálů (stoly, křesla apod.). Mezi další nedodržování předpisů patří uzamykání nouzových východů (to se týká zejména starších objektů, ty modernější mají již dveře nouzových východů ovládány automaticky). Dále se jedná o blokování příjezdových komunikací, což v případě požáru významně komplikuje hasební práce.[47] Tato zjištění pak analogicky korespondují se zjištěními, která vzešla z dotazníkového šetření mezi poskytovatelů v České republice.

V budovách, ve kterých jsou v Polsku poskytovány sociální služby, se lze běžně setkat s využitím hořlavých materiálů pro vnitřní úpravu budov, jako jsou např. nejrůznější dřevěné či plastové obklady zdí a stropů, které jsou jednak hořlavé

[44] Pozary w DPS-ach. Dostupné z: https://oficynamm.pl/wp-content/uploads/2019/06/Po%C5%BCary-w-DPS-ach.pdf [cit. 27. 12. 2022]
[45] Jedná se o mnohem jednodušší postup, než je tomu v případě ČR, kde ke kategorizaci dochází na základě kritérií stanovených ve vyhlášce č. 460/2021 Sb., ze dne 6. prosince 2021 o kategorizaci staveb z hlediska požární bezpečnosti a ochrany obyvatelstva. Na základě těchto kritérií může být zejména u rozsáhlejších objektů kategorizace složitá.
[46] Pozary w DPS-ach. Dostupné z: https://oficynamm.pl/wp-content/uploads/2019/06/Po%C5%BCary-w-DPS-ach.pdf [cit. 27. 12. 2022]
[47] Dtto.

a jednak jsou při hoření toxické a generují značné množství dýmu, což rovněž ztěžuje orientaci v prostoru a/při evakuaci.[48]

V rámci kontrol hasičský sbor také velmi často naráží na skutečnost, že nejsou řádně kontrolována zařízení protipožární ochrany. Typicky se jedná o hydranty, evakuační osvětlení, zařízení pro odvětrávání kouře apod**. Prohlídky těchto zařízení by pak měly probíhat jednou ročně**.[49]

V případě organizačních opatřeních jsou nejčastější chybou u poskytovatelů pobytových sociálních služeb nedostatečně vypracované bezpečnostní pokyny (případně jejich aktualizace) a zejména pak **žádné ověření evakuace v praxi**.[50] V tomto směru se opět situace v Polsku, nevymyká situaci v ČR (dle provedeného dotazníkového šetření).

Zjištěné nedostatky jsou ze strany hasičů uvedeny v protokolu. **Hasičský sbor má pak ve své pravomoci vydat správní rozhodnutí s příkazem zjištěné nedostatky ve stanovené lhůtě odstranit**. Po uplynutí této lhůty je ověřováno, zda k odstranění závad došlo. **Velitel hasičského sboru pak disponuje pravomocí zákazu užívání budovy** (či její části) a zařízení, která mohou představovat ohrožení života nebo přímé nebezpečí vzniku požáru.[51] Bezesporu se jedná o příklad dobré praxe.

V případě příčin vzniku požárů se situace v Polsku významně neliší od situace v ČR nebo v jiných zemích. Mezi nečastější příčiny vzniku požáru patří kouření v místech, která k tomu nejsou určena (např. v posteli), dále se jedná o používání otevřeného ohně (např. zapálená svíčka). Další významnou příčinou vzniku požárů jsou závady na inženýrských instalacích. Typicky se jedná o zastaralou

[48] Pozary w DPS-ach. Dostupné z: https://oficynamm.pl/wp-content/uploads/2019/06/Po%C5%BCary-w-DPS-ach.pdf [cit. 27. 12. 2022]
[49] Dtto.
[50] Dtto.
[51] Dtto.

elektroinstalaci v podobě hliníkových rozvodů,[52] které jsou při jejich přetížení či zanedbané údržbě náchylné ke vzniku požáru.[53]

Mnoho požárů pak vzniká v rámci stavebních pracích, a to zejména v případě prací prováděných na střeše. V neposlední řadě patří mezi příčiny vzniku požáru úmyslné zapálení ze strany uživatelů služby.[54]

Požární ochrana a příčiny požárů v zařízení sociální péče Krakov, Polsko

Dům sociální péče ve městě Krakov zpracoval instrukci (pokyny) pro požární ochranu[55] (*Pakula J., DOM POMOCY SPOŁECZNEJ Kraków – INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO, grudzień 2016*), která mj. uvádí nejčastější příčiny požárů v tomto zařízení. Popisuje, že k většině požárů dochází nejčastěji tam, kde je požární ochrana nevhodně organizovaná či tam, kde nejsou požární předpisy dodržovány či jsou zcela ignorovány. **Nejčastější příčiny vzniku požárů** v zařízení sociální péče Krakov jsou:

- porucha či havarijní stav elektrických zařízení či elektrických instalací (přetížení, nedostatečná údržba, používání provizorních zařízení);
- vznícení požáru způsobené ponecháním nedopalku cigarety v blízkosti hořlavých materiálů;
- provádění stavebních prací spočívajících ve svařování, řezání, či lakování;
- nesprávné skladování hořlavých či jiných nebezpečných látek (nesprávné umístění, nedostatečné větrání);

[52] Pozary w DPS-ach. Dostupné z: https://oficynamm.pl/wp-content/uploads/2019/06/Po%C5%BCary-w-DPS-ach.pdf [cit. 27. 12. 2022]
[53] Tato skutečnost by měla být brána v úvahu při poskytování pobytových služeb v komunitní formě ve starších objektech, resp. v objektech se zastaralou elektroinstalací. Ideálně by služby v takovém objektu neměly být poskytovány vůbec a pokud ano, měl by být personál na tuto skutečnost upozorněn (např. vyvarováním se přetěžování elektrické sítě).
[54] Pozary w DPS-ach. Dostupné z: https://oficynamm.pl/wp-content/uploads/2019/06/Po%C5%BCary-w-DPS-ach.pdf [cit. 27. 12. 2022]

[55] Dostupné z: https://www.bip.krakow.pl/wyszukiwarka?type=simple&query=DOM++POMOCY+SPO%C5%81ECZNEJ+KRAKOW&submit=Szukaj&order=s&page=1. [cit. 5. 11. 2022]

- ponechání bez dozoru elektrické přístroje, které nejsou přizpůsobeny dlouhodobému provozu;
- zakládání otevřeného ohně;
- odplombování plynové instalace;
- úmyslné zapálení.

Uvedená instrukce dále popisuje, jakým protipožárním vybavením Domov sociální péče disponuje, a to v souladu s výše uvedenou legislativou. **Domov sociální péče je vybaven následujícími protipožárními zařízeními:**

- soustavou požárních hlásičů, požárních tlačítek a akustickou signalizační technikou umístěnou v celém objektu, která je napojena na ústřednu požární signalizace a zároveň je propojena na hasičský sbor města Krakov;
- zařízením pro odvod zplodin a plynů (kouřové klapky);
- nouzovým evakuačním osvětlením;
- vnitřními hydranty, jež jsou umístěny v každém podlaží;
- protipožárním vypínačem, který v případě požáru umožňuje vypnout elektrické napětí v celém objektu (vyjma nutných záložních zdrojů).

Kontrola této protipožární techniky probíhá **jednou ročně.**

Mezi **povinnosti zaměstnanců** Domova sociální péče **patří:**

- účast na školení požární ochrany;
- znalost požárních předpisů;
- dodržování platných požárních předpisů;
- znalost pravidel chování v případě požáru;
- znalost pravidel chování v případě vyhlášení evakuačního poplachu v objektu;
- znalost obsluhy a používání ruční hasičské techniky;

- okamžité vyrozumění nadřízených o nebezpečí požáru;
- účast na záchranných a hasičských akcích.

Školení

Školení zaměstnanců v oblasti požární ochrany je jedním ze zásadních prvků prevence v oblasti požární bezpečnosti. **Účast na požárním školení je povinností všem zaměstnanců**. Je Cílem školení je seznámit zaměstnance s:

- nebezpečím požáru v objektu;
- povinnostmi zaměstnanců v oblasti požární prevence;
- povinnostmi zaměstnanců v případě požáru (záchrana, hašení, evakuace);
- obsluhou ruční hasičské techniky.

Školení zaměstnanců se provádí **při nástupu do zaměstnání** a poté se **periodicky opakuje jednou za dva roky.**

5.4 Požární ochrana v zařízeních pobytových sociálních služeb – Dánsko

Tato část analýzy se zabývá legislativním rámcem a popisem a porovnáním technických požadavků na zařízení a provozovatele těchto zařízení v předmětné oblasti.

Dánsko je konstituční monarchií s cca 5,8 mil. obyvateli, kde moc výkonnou má formálně v rukou monarcha, ve skutečnosti však vláda a její ministerský předseda (*statsminister*). Všichni ministři jsou odpovědní parlamentu. Parlament je jednokomorový, má 179 křesel a nazývá se *Folketinget.* Vládní agenda je zajišťována Státní radou (královna, následník trůnu, premiér, ministři – v zásadních a vyhrazených záležitostech), resp. Radou ministrů (premiér, ministři – v běžných záležitostech).

Dánsko je rozděleno na 5 regionů a 98 obcí. Koordinací agendy směrem k území je pověřena ministryně sociálních věcí a vnitra (dozor nad výkonem samosprávy, místní referenda, legislativa, územní hranice, granty, místní daně).

Autonomie samospráv je garantována Ústavou (čl. 82) a rozpracována speciálními zákony, zejména zákonem č. 696/2008 Sb., o místní správě, a zákonem č. 1055/2008 Sb., o regionální správě. Obě úrovně samosprávy vykonávají též přenesené úkoly, které na ně přešly státem formou zákonné úpravy. Na regionální úrovni existuje dvojkolejnost územní veřejné správy, přičemž mezi jejich hlavní kompetence patří dozor nad výkonem správy obcí a krajů, občanství, rodinné právo a dozor v oblasti sociální péče.

V Dánsku je zaveden **jednotný komunikační systém tzv. SINE (*Safety Network*)**, který záchranným službám poskytuje podmínky pro efektivní komunikaci při pomoci a ochraně občanů.

5.4.1 Legislativní rámec

Cílem této části je identifikovat základní právní předpisy v oblasti požární ochrany v dotčených objektech v Dánsku. V této oblasti byly identifikovány následující základní právní předpisy a standardy:

- **Bekendtgørelse af byggeloven** – LBK nr 1178 af 23/09/2016 (stavební zákon ze dne 23.9.2016);
- **Bekendtgørelse om bygningsreglement** 2018 – BEK nr 1615 af 13/12/2017 (prováděcí nařízení ke stavebním předpisům ze dne 13.12.2017);
- **Bekendtgørelse af lov om arbejdsmiljø** – LBK nr 2062 af 16/11/2021 (zákon o pracovním prostředí ze dne 16.11.2021);
- DS/EN 615:2009 **– Brandbeskyttelse – Brandslukningsmidler – Pulverspecifikationer** (med undtagelse af klasse D-pulver) (Standard pro Požární ochranu – Hasiva – Specifikace prášku (kromě třídy D));
    - Standard pro hasicí prášky pro třídy požáru A, B a C. Stanovuje pomocí definovaných zkušebních metod minimální požadavky na chemické a fyzikální vlastnosti a minimální hasicí schopnosti;
- **DS/EN 12236:2002 – Ventilation i bygninger – Kanaler, ophængning og understøttelse – Styrkekrav** (Standard pro Větrání v budovách);
    - Standard se zabývá požárními požadavky a požární ochranou potrubí a nosných systémů;
- **DS/EN 1366-11:2018+A1:2021 – Prøvning af installationers brandmodstandsevne – Del 11: Systemer til brandbeskyttelse af kablingssystemer og tilhørende komponenter** (Standard pro Zkoušení požární odolnosti instalací – Část 11: Systémy požární ochrany kabelážních systémů a souvisejících komponent);
    - Standard popisuje metodu hodnocení výkonu ochranných systémů pro elektrické kabelové a přípojnicové systémy za účelem zachování integrity obvodu v podmínkách požáru pro klasifikaci ochranného systému;
- **DS/EN 12416-1 + A2:2007– Faste brandbekæmpelsessystemer – Pulversystemer – Del 1: Krav og prøvningsmetoder for komponenter**

(Standard pro Stabilní hasicí systémy – Práškové systémy – Část 1: Požadavky a zkušební metody);

  - Standard specifikuje požadavky a zkušební metody pro materiály, jež jsou určené pro použití v práškových hasicích systémech;

- **DS/EN 50615:2015 – Elektriske apparater til husholdningsbrug o.l. – Sikkerhed – Særlige krav til udstyr til forebyggelse og bekæmpelse af brand, til elektriske kogeplader** (Standard pro Elektrické spotřebiče pro domácí použití – Bezpečnost – Zvláštní požadavky na protipožární a hasicí zařízení);

  - Standard se zabývá bezpečností elektrických zařízení používaných k detekci, prevenci a potlačení požáru vzniklého z procesu vaření nebo z hořlavých materiálů;

- **DS/EN 12101-6:2022 – Brandventilation – Del 6: Specifikation for Trykdifferenssystemer – Sæt** (Standard pro Požární ventilace – Část 6: Specifikace pro tlakové diferenciální systémy);

  - Standard se vztahuje na soupravy a komponenty tlakového rozdílového systému, které jsou uváděny na trh a jsou určeny k provozu jako součást tlakového systému. Účelem je zabránit šíření kouře v chráněných prostorech;

- **DS/EN 1838:2013 – Belysning – Nødbelysning** (Standard pro Osvětlení – nouzové osvětlení);

  - Standard specifikuje požadavky na svítivost pro nouzové únikové osvětlení a záložní osvětlovací systémy instalované v prostorách, kde jsou takové systémy vyžadovány;

- **DS/EN 3-7 + A1:2007 – Håndildslukkere – Del 7: Karakteristika, ydeevnekrav og prøvningsmetoder** (Standard pro Ruční hasicí přístroje – Část 7: Požadavky na výkon a zkušební metody);

  - Standard specifikuje požadavky na výkon a zkušební metody pro přenosné hasicí přístroje;

- **DS/EN 671-1:2012 – Stationære brandslukningssystemer – Slangesystemer – Del 1: Slangevinder med formfast slange** (Standard pro Stacionární hasicí systémy – Hadicové systémy – Část 1: Hadicový buben s pevnou hadicí);
    - Standard specifikuje požadavky a zkušební metody pro konstrukci a výkon systémů navíjení požárních hadic s polotuhou hadicí pro instalaci v budovách;
- **DS/EN 13794:2003 – Åndedrætsværn – Kredsløbsapparat for evakuering – Krav, prøvning, mærkning** (Standard pro Ochranu dýchacích cest – Obvodová aparatura pro evakuaci – Požadavky, zkoušení, značení);
    - Standard specifikuje minimální požadavky na autonomní dýchací přístroje s uzavřeným okruhem, typ s chemickým kyslíkem (KO2, NaClO3) a typ stlačeného kyslíku;
- **DS/EN 403:2004 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Engangshætte med filter til evakuering ved brand – Krav, prøvning, mærkning** (Standard pro Ochranu dýchacích cest pro evakuační použití – Jednorázová kukla s filtrem pro evakuaci v případě požáru);
    - Standard se týká filtračních zařízení při úniku částic oxidu uhelnatého a dalších toxických plynů produkovaných požárem. Specifikuje minimální požadavky na tato zařízení;
- **DS/EN 402:2003 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Trykflaskeapparat med lungeautomat og helmaske eller bidemundstykke – Krav, prøvning, mærkning** (Standard pro Respirátory pro evakuační použití – Přístroje na tlakové láhve s automatickým plicním ventilem a maskou);
    - Standard specifikuje minimální požadavky na plicní samoobslužné dýchací přístroje na stlačený vzduch s otevřeným okruhem pro únikové přístroje;

- **DS/EN 404:2005 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Filtrerende åndedrætsværn til carbonmonoxid – Krav, prøvning og mærkning** (Standard pro Respirátory pro evakuační použití – Filtrační respirátory);
    - Standard se týká filtračních zařízení navržených pro ochranu před oxidem uhelnatým;
- **DS/EN 1146:2006 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Trykflaskeapparat med hætte – Krav, prøvning, mærkning** (Standard pro Respirátory pro evakuační použití – Tlaková láhev s uzávěrem);
    - Standard specifikuje minimální požadavky na samostatný dýchací přístroj na stlačený vzduch s otevřeným okruhem;
- **DS/EN ISO 15027-2:2012 – Beskyttelsesbeklædning – Redningsdragter – Del 2: Evakueringsdragter, krav inklusive sikkerhed** (Standard pro Ochranné oděvy – Záchranné obleky – Část 2: Evakuační obleky, požadavky včetně bezpečnosti);
    - Standard specifikuje požadavky na ochranné oděvy.

Z uvedeného výčtu platné legislativy je patrné, že v Dánsku je tato oblast upravena zejména stavebním zákonem z roku 2016 (v aktuálním znění z roku 2021) a prováděcím nařízením ke stavebním předpisům z roku 2018 (v aktuálním znění z roku 2019). Součástí jsou i standardy v předmětné oblasti, jež jsou vydávané certifikační autoritou Danish Standards Foundation, a které popisují detailní technické parametry a odrážejí uznávaná pravidla mj. v oblasti požární ochrany.

5.4.2 Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení

Uvedená legislativa v oblasti požární bezpečnosti pro dotčená zařízení uvádí ve vybraných oblastech následující.

Požární bezpečnost

Budovy musí být požárně zabezpečené v případě požáru a musí mít přijatelné podmínky pro záchranu osob a zvířat. Požární bezpečnost ve stavbě musí být zachována po celou dobu životnosti stavby. Projektování, plánování, provádění,

provoz a údržba budov musí probíhat s ohledem na využití budovy a s ohledem na to, že:

- použité materiály, stavební díly, konstrukce a instalace jsou vhodné pro požár ve vztahu ke svému umístění a použití;
- musí proběhnout bezpečná evakuace osob v budově a jejím okolí;
- konstrukce mají dostatečnou únosnost v případě požáru;
- je zajištěno, aby se požár nerozšířil na budovy na jiných pozemcích, aby bylo omezeno šíření ohně a kouře na další budovy na vlastním pozemku a aby bylo omezeno šíření ohně a kouře v budově, kde požár vznikl;
- je zajištěno, aby záchranné složky měly přiměřenou dobu vyhledávání a vyprošťování osob a možnost provádění hasebních prací, které jsou nezbytné pro vyhledávání, vyprošťování a omezení šíření požáru;
- je zajištěno, aby provoz stavby probíhal tak, aby byla po celou dobu životnosti stavby zachována bezpečnost v případě požáru;
- je zajištěna průběžná kontrola a údržba konstrukcí, stavebních částí a požárně technických instalací tak, aby byla zachována bezpečnost v případě požáru po celou dobu životnosti stavby.

Materiály, konstrukce a stavební díly, které musí přispívat k požární bezpečnosti stavby, musí být použity a provedeny s ohledem na jejich požárně související vlastnosti, jako je šíření plamene, tvorba kouře či tvorba hořících částic.

Kategorie a třída rizika

Při určování, která požární ochrana je nezbytná pro splnění výše uvedených požadavků, musí být stavba rozdělena na jednu nebo více stavebních částí se srovnatelným požárním zabezpečením.

Každá část budovy musí být zařazena do kategorie použití a třídy rizika. Kategorie použití musí být stanovena na základě toho, zda je část budovy vybavena místy na spaní, zda osoby v části budovy mají znalosti o únikových

cestách, schopnosti osob dostat se do bezpečí a na základě maximálního počtu osob.

Třída rizika pro stavební úsek je stanovena na základě využití objektu, složitosti evakuace osob (s přihlédnutím k řešení stavby) a na základě požárního zatížení v úseku stavby.

Je-li budova uspořádána do více částí budovy se společnými únikovými cestami, musí být počet osob při stanovení třídy rizika stanoven jako celkový počet osob v částech budovy, které mají společné únikové cesty.

Pokud má budova několik částí budovy, které jsou umístěny v různých třídách rizika, a části budovy mají společné únikové cesty, musí se třída nejvyššího rizika, ve které je umístěna jedna z částí budovy, vztahovat na všechny části budovy.

Požárně technická zařízení

Požárně technická zařízení instalovaná v budovách a v jejich blízkosti musí přispívat k požární bezpečnosti budovy. Při výběru požárně technických zařízení je třeba vzít v úvahu následující:

- požár je detekován v rané fázi procesu požáru;
- pohotovostní služby jsou rychle upozorněny;
- osoby v budově jsou upozorněny, aby mohla rychle začít evakuace;
- evakuaci osob zdržujících se v objektu lze bezpečně provést únikovými cestami;
- kouř je odváděn pryč z budovy;
- osoby v objektu a v jeho blízkosti vidí únikové cesty a mají možnost se v souvislosti s evakuací snadno zorientovat;
- záchranná služba má zajištěny záchranné podmínky.

Požárně technická zařízení budov a hasicí zařízení musí být navrženy a instalovány podle následujícího určení:

- automatická požární signalizace;

- systém automatického zavírání protipožárních dveří;
- automatický sprinklerový systém;
- automatický přetlakový systém;
- hasicí přístroje;
- hasičský výtah;
- požární panel;
- požární přikrývka;
- požární ventilace;
- systémy únikových cest a nouzového osvětlení;
- systém redukce kyslíku;
- komunikační systém;
- kouřová signalizace;
- odvětrání kouře;
- čerpadlo pro zvýšení tlaku;
- hadicový buben plněný vodou;
- výstražný systém.

Automatické požární poplachové systémy a automatické sprinklerové systémy musí být implementovány s automatickým přenosem poplachu na záchranné služby.

Evakuace a záchrana osob

Budovy musí být navrženy, naplánovány a postaveny tak, aby v případě požáru mohla proběhnout bezpečná evakuace a záchrana osob. Budovy musí být navrženy tak, aby se lidé mohli včas dozvědět o vzniku požáru a aby mohla rychle začít bezpečná evakuace. Toto je třeba provést s ohledem na:

- potřebu včasné detekce;
- nutnost vyrozumění osob v objektu;

- schopnost osob dostat se do bezpečí vlastní pomocí;
- potřebu upozornit pohotovostní služby.

Požadavky na požárně technická zařízení pro varování osob a varování záchranných složek

Musí být instalována požárně-technická zařízení, která varují osoby a varují záchranné složky, jak je popsáno níže:

- stavební úseky v kategorii užívání 2 a 3 s přidruženými únikovými cestami, které jsou určeny pro více než 150 osob, musí být provedeny s ohlášením;
- v úsecích budov v kategorii užívání 3 s přidruženými únikovými cestami, které jsou určeny pro více než 150 osob, musí být varování dáno mluveným sdělením;
- v úsecích budov v kategorii užívání 3 se sdruženými únikovými cestami, které obsahují obytné prostory určené pro více než 150 osob, musí být obytné prostory s navazujícími únikovými cestami vybaveny automatickým vyrozuměním, které je aktivováno automatickou požární signalizací, pokud obytný prostor je využíván způsobem, který zhoršuje možnost bezpečné evakuace;
- bytová jednotka v části budovy v kategorii užívání 4 musí být vybavena kouřovou signalizací, která je napojena na napájecí zdroj a je vybavena záložní baterií;
- stavební úseky kategorie užívání 5 s navazujícími únikovými cestami, které jsou vybaveny více než 10 ložnicemi nebo více než 50 místy na spaní, musí být vybaveny automatickým výstražným systémem, který je aktivován automatickým systémem požární signalizace;
- stavební úseky kategorie užívání 6 s přidruženými únikovými cestami musí být vybaveny automatickým výstražným systémem, který je aktivován automatickým požárním poplachem. Pokud osoby nemohou na varování reagovat samy nebo se nemohou samy dostat do bezpečí, musí být o tom informován personál.

Projektování únikových cest pro evakuaci osob

Úniková cesta je souvislý systém východů, chodeb a schodišť a musí zajišťovat, aby lidé mohli bezpečně opustit budovu. Jedná se o tyto podmínky:

- znalost lidí o únikových cestách v budově;
- únikové cesty musí být snadno identifikovatelné, dostupné a použitelné;
- možnost a schopnost osob využívat únikové cesty v objektu;
- aby evakuace osob mohla proběhnout bezpečně na volné prostranství nebo na bezpečné místo v budově a odtud bezpečně na volné prostranství;
- v době, kdy musí být k evakuaci použity únikové cesty, nenastanou kritické teploty, koncentrace kouře, tepelné záření nebo podobné kritické podmínky;
- únikové cesty musí být dimenzovány na příslušný počet osob;
- dveře na únikových cestách musí být snadno otevíratelné bez použití klíčů a nářadí;
- únikové cesty musí být volné v celé potřebné šířce.

Automatický sprinklerový systém musí být instalován v budově, když má budova jednu nebo více ložnic v kategorii užívání 6 a tyto ložnicové sekce mají dohromady podlahovou plochu větší než 1 000 m² a budova je zároveň ve více než jednom nadzemním podlaží.

Vznícení a šíření ohně a kouře

Stavby musí být navrženy a provedeny tak, aby bylo zajištěno, že v případě požáru nedochází k výraznému šíření ohně a kouře. To je třeba provést s ohledem na to, že:

- riziko vzniku požáru je omezené;
- v požární jednotce, kde požár vznikl, je omezeno šíření ohně a kouře;
- po dobu nezbytnou pro evakuaci a úsilí záchranných složek je zabráněno šíření požáru a kouře na další jednotky související s požárem;

- šíření požáru na další budovy na stejném místě je omezeno;
- požár se nerozšíří na budovy na jiných pozemcích.

Zařízení, která mohou představovat zvláštní nebezpečí vzniku požáru, včetně elektrických panelů, nabíjecích stanic, topných systémů, výfukových systémů a podobně, musí být v budově umístěny a prováděny tak, aby bylo riziko vznícení minimalizováno. Musí být zajištěno, že prostupy potrubí, potrubí a podobná opatření pro odvod kouře nepřispívají k vznícení stavebních částí. Vnitřní povrchy v únikových cestách musí být řešeny tak, aby po dobu, kdy úniková cesta slouží k evakuaci osob, významně nepřispívaly k šíření požáru a kouře.

Budovy musí být rozděleny na jednu nebo více požárních jednotek. Rozdělení na požárně související jednotky musí zajistit, aby únikové cesty bylo možné používat po dobu nezbytnou k evakuaci osob v objektu a nedocházelo k výraznému šíření požáru. Stavební sekce v různých kategoriích použití musí tvořit samostatné požární jednotky.

Instalační šachty, schodišťové šachty, výtahové šachty a podobně, které spojují několik požárně souvisejících jednotek, musí být požárně odděleny od ostatních částí budovy. Požární oddělení lze provést tak, že budou provedeny jako samostatné protipožární jednotky.

Vnější stěny a střechy musí být navrženy a provedeny tak, aby bylo zajištěno, že:

- šíření ohně v / a na vnějších stěnách a střechách je zamezeno;
- v budovách s více než jednou požární jednotkou se požár nešíří mezi jednotlivými požárními jednotkami přes vnější stěny a střechy po dobu nezbytnou pro evakuaci a úsilí záchranných složek;
- nedochází k odpadávání částí vnější stěny, které by mohlo způsobit zranění osob.

Požární zařízení k omezení šíření ohně a kouře

Vodou naplněné hadicové navijáky musí být instalovány v budovách, jak je popsáno níže, aby bylo zajištěno, že lidé v budově mohou provést počáteční opatření:

- stavební část v kategorii užívání 1, která je určena pro skladové objekty, pokud je podlahová plocha větší než 1000 m²;
- stavební sekce v kategorii užívání 2 a 3, které jsou určeny pro více než 150 osob;
- všechny části budovy v kategorii užívání 5 a 6.

V místnostech větších než 1000 m² musí být **instalována automatická požární ventilace nebo automatické sprinklerové systémy,** aby se snížilo riziko šíření požáru v místnosti. Jedná se o:

- sekce budovy v kategorii užívání 1, pokud je podlahová plocha větší než 5 000 m². Pokud mají zmíněné stavební části požární zatížení větší než 800 MJ/m² podlahové plochy, musí být vybaveny automatickými sprinklerovými systémy při podlahové ploše stavební části větší než 2000 m²;
- ve skladových budovách se stavebními sekcemi v kategorii použití 1, kde je výška nad 8 m a podlahová plocha je větší než 600 m²;
- části budovy v kategorii užívání 2 a 3, pokud má část budovy podlahovou plochu větší než 2 000 m²;
- části budovy v kategoriích užívání 4, 5 a 6, pokud je část budovy větší než 600 m² a budova má více než jedno podlaží;
- stavební sekce v kategorii užívání 4, 5 a 6, pokud je stavební sekce větší než 2 000 m² a budova je jednopodlažní;
- budovy s podlažími v posledním patře vyšším než 22 m nad zemí.

Zajištění přístupu pro zásah záchranné složky

Musí být zajištěno, aby v případě požáru byla přiměřená možnost pro záchranné složky provést pátrání a záchranu a pomáhat při evakuaci osob a zvířat. Musí být také zajištěno provedení hasebních prací.

Požárně technická zařízení včetně hasičských panelů, sprinklerových systémů apod. musí být zřetelně označena.

V budovách s únikovými poklopy, kde se k záchranným poklopům lze dostat pouze po sjízdných žebřících záchranného týmu, musí být požární záchranné prostory vytyčeny tak, aby měl záchranný tým přístup k provedení záchranné akce pomocí záchranných poklopů.

Budovy musí být řešeny tak, aby bylo možno záchranné a hasicí zařízení záchranné služby přivézt na jakékoli místo v objektu, kde je to nutné pro:

- vyhledávání a záchranu osob;
- provádění hasebních prací v souvislosti s vyhledáváním a záchranou osob.

Musí existovat možnost ventilace kouře. V částech budov, kde nelze odvětrání kouře provádět přirozenou ventilací okny ve vnější stěně, dveřmi, vraty nebo střešními prvky, musí být zřízen jiný způsob odvětrávání kouře. V úsecích budov s podlažím v posledním patře vyšším než 22 m nad úrovní terénu musí být s ohledem na možnosti zásahu záchranných složek instalován alespoň jeden hasičský výtah.

Funkční testování a testování systémové integrace

Před uvedením stavby do užívání musí být provedena funkční zkouška a kontrola požárně technických zařízení a hasicích zařízení v budově, která prokáže, že jednotlivé požárně technické zařízení a jednotlivá hasicí zařízení fungují tak, jak mají. Funkční zkoušení a kontrola se provádí v souladu se stavebními předpisy pro požárně technická zařízení.

U stavebních úseků v rizikové třídě 2-4 musí funkční testování a kontrolu provádět akreditovaná společnost, a to v souladu s příslušným standardem.

Jedná se zejména o hasicí přístroje, požární deky, únikové cesty, systém nouzového osvětlení, kouřový poplašný systém apod.

Pokud musí spolupracovat několik požárně technických zařízení, musí být před uvedením do provozu proveden test systémové integrace, který prokáže, že koherentní systém instalací má požadovanou funkci.

Musí být zajištěno zachování bezpečnosti v případě požáru po celou dobu životnosti stavby. Je třeba zajistit, že:

- únikové cesty jsou udržovány přístupné a použitelné uvnitř i vně budovy;
- k dispozici jsou únikové poklopy;
- nouzové trasy jsou dostupné a použitelné;
- riziko vzniku požáru je omezené;
- k dispozici je dostatečné hasicí zařízení a je vhodně umístěno.

Dodržování výše uvedeného musí zajistit vlastník, uživatel nebo osoba určená jako odpovědná osoba.

Před uvedením do provozu musí být pro stavební úseky v rizikové třídě 2-4 vypracován plán provozu, kontroly a údržby, který stanoví, jak lze zachovat požární bezpečnost stavby po celou dobu životnosti stavby.

Pro zajištění výše uvedeného plnění musí být vypracován **plán provozní kontroly a údržby** pro stavební úseky a dále:

- je vypracován popis provozní organizace, včetně informací o osobě odpovědné za provoz po celou dobu s kontaktními údaji. Obecní rada musí být informována o osobě odpovědné za provoz;
- je vypracován požární a evakuační pokyn;
- obsluha je proškolena a poučena jak o připraveném pořádkovém řádu a pravidlech pro evakuaci, tak o umístění a použití hasicích zařízení a požárně technických instalací;

- ve stávajících ložnicích v pečovatelských ústavech, kde nejsou instalovány automatické požární signalizace, je umístěn strážce 50 metrů v každém patře;
- je zajištěno zřízení dostatečného hasicího zařízení.

Požární plán

Požární plány musí uvádět požární dispozice budovy a musí obsahovat zprávu o požární strategii. **Požární plány musí obsahovat**:

- umístění stavby na pozemku ve vztahu k ostatním stavbám a sousedním hranicím;
- podmínky přístupu pro záchranné složky;
- umístění stoupaček a přípojek stoupaček;
- dispozice únikových cest, východů a záchranných poklopů;
- rozmístění požárních jednotek v objektu;
- umístění vodou naplněných hadicových navijáků, ručních hasicích přístrojů apod.;
- umístění hasičských stanic a sprinklerových systémů.

Práce certifikovaných statiků a požárních poradců

Účelem práce certifikovaného statika a požárního poradce je, že budova je navržena a provedena v souladu s ustanoveními stavebních předpisů a že nosné konstrukce jsou v souladu s definovanými požadavky na bezpečnost a použitelnost, dále jsou vhodné pro daný účel a dodržují správnou stavební praxi.

Certifikovaný statik a požární poradce musí:

- pracovat v souladu s platnými předpisy ve stavební legislativě;
- prokázat vlastní kompetence a vyhledat kvalifikovanou pomoc v situacích, kdy lze vznést pochybnosti o vlastních kompetencích a
- jednat nestranně a objektivně.

Při žádosti o stavební povolení pro stavební práce v požární třídě 2-4 musí být přidělen **certifikovaný požární poradce,** a to v souladu s prováděcím nařízením o certifikačním schématu pro dokumentaci technických podmínek. Není-li certifikovaný poradce pro stavební práce v požární třídě 2-4, musí stavební případy související s požárem řešit zastupitelstvo obce.

Ke stavebnímu případu může být přidružen **pouze jeden certifikovaný statik a jeden požární poradce**.

5.4.3 Problematika požární ochrany v zařízeních sociální péče

V roce 2017 byla zpracována statistická analýza (*autoři: Gummesen, P. B., Dederich, A. S.)*, publikovaná Technickou univerzitou v Dánsku, která se zabývá požáry nejen v obytných domech v Dánsku. Analýza uvádí, že **během let 1998 a 2015 zemřelo při požárech obytných domech v Dánsku ročně asi 69–85 lidí.** Trend se v průběhu let nezměnil. Aby bylo možné zlepšit požární bezpečnost pro osoby v obytných domech je důležité identifikovat rizikové faktory těchto požárů, a tedy určit rizikové skupiny při vzniku požárů.

Dánský institut požární a bezpečnostní technologie (*Dansk Brand – og sikringsteknisk Institut*) již dříve zveřejnil dvě zprávy o smrtelných požárech v Dánsku (za období 2000–2005) a jednu studii z roku 2007. Tato analýza se zaměřuje na charakteristiku fatálních požárů obytných domů v Dánsku a na příčiny těchto požárů v období od roku 2007–2015. Data pocházející z reportů od hasičského sboru, policie a také z oddělení plastické chirurgie a léčby popálenin nemocnice Rigshospitalets v Kodani.

Analýza má následující **závěry**:

- nejvíce úmrtí se vyskytuje u **věkové skupiny 50-66 let** a častěji umírají při požárech muži než ženy;
- **k požárům v domácnostech dochází častěji v zimě** než v létě;
- k velkému **počtu smrtelných požárů obytných budov dochází v pozdních večerních a nočních hodinách**. Důvodem je zejména fakt, že je dlouhá doba detekce, vzhledem k situaci, že lidé spí;

- dále bylo zjištěno že většina požárů vzniká v kuchyni, nicméně nejvíce smrtelných požárů (50 %) vypukne v posteli (21 % požárů) nebo v obývacím pokoji;
- 50 % požárů souviselo s kouřením;
    - V tomto směru situace v Dánsku nevybočuje od jiných zemí včetně České republiky.
- za sledované období došlo ke **124 úmrtím v bytových jednotkách, 88 v domech a 76 osob zemřelo v pečovatelských domech, kde žije 1,49 % dánské populace**. Tedy **lidé žijící v pečovatelských domech častěji zemřou při požárech, než lidé žijící v jiných typech obydlí**.[56]

Jako příklad požáru pečovatelského domu lze uvést ten, který se stal 3 srpna 2018 v pečovatelském centru Farsøhthus ve městě Allingåbro. Při tomto požáru zemřely tři ženy ve věku 91, 93 a 95 let. V rámci následného šetření, jehož výsledky byly představeny ministrem dopravy, stavebnictví a bydlení, se uvádí, že **v zařízení nebyl instalován automatický sprinklerový systém** a současně byly únikové cesty zataraseny nábytkem. Vedle toho nebyla úniková cesta rozdělena kouřotěsnými a samozavíracími dveřmi.

Bylo také zjištěno, že požárem zasažená část budovy nesplňovala požární požadavky, které platily při přestavbě pečovatelského domu provedené v roce 1997. Rovněž se dospělo k závěru, že pečovatelské centrum nesplňuje požární požadavky, které jsou v současnosti pro pečovatelská centra platná. Zařízení pak fungovalo na základě výjimky (díky které nemuselo mít zařízení instalovaný sprinklerový systém), která byla udělena municipalitou, která ale současně zařízení vlastní/zřizuje, a to na základě argumentu, že zařízení bylo umístěno v blízkosti hasičské stanice. V návaznosti na tuto událost došlo k vyzvání příslušných municipalit ke zvážení udělování výjimek obdobného charakteru.[57]

[56] Dostupné z: https://backend.orbit.dtu.dk/ws/portalfiles/portal/223417786/Pages_from_Abstracts_NFSD_18.pdf [cit. 27. 12. 2022]
[57] Dostupné z: https://www.tv2ostjylland.dk/norddjurs/tre-aeldre-dode-i-brand-rapport-afslorer-fejl-pa-stribe [cit. 27. 12. 2022]

V rámci dalšího šetření bylo totiž zjištěno, že výjimky jsou běžnou praxí v i v dalších pečovatelských centrech napříč Dánskem.[58]

V reakci na předmětný požár přijal 21. 2. 2019 dánský parlament právní předpis[59], který výjimky z protipožárních požadavků stavebních předpisů, jako je výše zmíněná, významně omezuje. Dále zákon rozšiřuje provádění protipožárních kontrol v těchto zařízeních.[60]

Ani zpřísnění legislativy nicméně požárům v pečovatelských centrech zabránit nedokáže. Což je možné demonstrovat na případu, který se stal 24. 12. 2022, kdy při požáru pečovatelského centra ve městě Ribe zemřela 79letá klientka.[61] Zajímavostí může být, že požár vypukl po 1 hodině ranní, kdy (resp. v nočních hodinách obecně) dle statistik vzniká v zařízeních poskytujících pobytové sociální služby nejvíce (fatálních) požárů (viz předchozí text).

[58] Dostupné z: https://www.doi.dk/en/havenergi/artikel/folketingsflertal-strammer-krav-til-brandsikkerhed-p-plejehjem [cit. 29. 12. 2022]
[59] Jedná se o obdobný proces, který proběhl v ČR po požáru v DOZP ve Vejprtech (viz výše).
[60] Dostupné z: https://www.doi.dk/en/havenergi/artikel/folketingsflertal-strammer-krav-til-brandsikkerhed-p-plejehjem [cit. 29. 12. 2022]
[61] Dostupné z: https://www.thelocal.dk/20221224/fire-at-nursing-home-in-ribe-claims-life-of-79-year-old-woman/ [cit. 29. 12. 2022]

5.5 Komparativní analýza a vyhodnocení oblasti požární ochrany v zařízeních pobytových sociálních služeb ve vybraných zemích

Na základě výše uvedené analýzy v oblasti požárního zabezpečení objektů ve vybraných zemích lze uvést **následující závěry komparace ve stanovených oblastech ve vazbě na nastavení v České republice**, včetně možných námětů na aplikaci do prostředí v České republice (nicméně jednotlivá doporučení ke zlepšení stávajícího stavu zabezpečení požární ochrany a návrhy de lege ferenda jsou uvedeny v kap. 6 „Shrnutí a doporučení“).

Pro potřeby předmětné komparace byly stanoveny následující oblasti zkoumání (parametry), které jsou níže vyhodnoceny. Jedná se o tyto oblasti:

- Nastavení legislativního rámce;
- Technické požadavky na požární zabezpečení;
- Systém evakuace (vč. provádění zkušební evakuace);
- Školení personálu.

Oblast – Nastavení legislativního rámce

Legislativní uspořádání v oblasti požární ochrany ve vybraných zemích je shodně nastaveno tak, že na centrální (ústřední) úrovni je dotčená legislativa upravena převážně rámcově a dále je již konkrétně rozpracována na místní (lokální) úrovni veřejné moci. Poté je přizpůsobena příslušnému zařízení, jež poskytuje sociální služby na daném místě. Nicméně v této oblasti zkoumání, tedy parametru nastavení legislativního rámce, lze uvést, že jak v České republice, tak i ve zkoumaných zemí je legislativní rámec nastaven nejen příslušným zákonem (příp. zákony) a dalšími právními předpisy (jako jsou zejména prováděcí vyhlášky k dotčeným zákonům či nařízení aj.), ale je rovněž **doplněn řadou mezinárodně uznávaných standardů** (norem) v předmětných oblastech zkoumání, jež jsou vydávané příslušnou certifikační autoritou dané země.

Požární ochrana je u všech zkoumaných zemí legislativně řešena nejčastěji v rámci stavebního zákona či jeho prováděcího předpisu. Na Novém Zélandu

a v Polsku je navíc tato problematika řešena i zvláštním právním předpisem, a to zákonem o požární ochraně.

Nicméně shodným prvkem, který se vyskytuje u všech zkoumaných zemí, je aplikace příslušného standardu v dotčené oblasti požární ochrany. Tedy nezbytnou součástí pravidel požární ochrany jsou standardy v předmětné oblasti, jež popisují detailní technické parametry a odrážejí tak tato pravidla v oblasti požární ochrany.

Tabulka 7 – Nastavení legislativního rámce

ZEMĚ	ZÁKON (či součást zákona) *– ANO / NE*	PROVÁDĚCÍ PRÁVNÍ PŘEDPIS (vyhláška, nařízeni apod.) *– ANO / NE*	STANDARD (norma) *– ANO / NE*
Nový Zéland	ANO	ANO	ANO
Německo	ANO	ANO	ANO
Polsko	ANO	ANO	ANO
Dánsko	ANO	ANO	ANO
Česká republika	ANO	ANO	ANO

Zdroj: vlastní zpracování

Ačkoli další níže porovnávané oblasti vycházejí právě z příslušné legislativy (např. frekvence školení v oblasti PO), je v případě nastavení legislativního rámce zajímavé zabývat se např. vymezením kategorií staveb z hlediska požární ochrany, což ve výsledku určuje rozsah technických a organizačních prvků požární ochrany. Asi nejlépe je tato problematika ošetřena v Polsku, kde je legislativně ukotvena skutečnost, že budovy, které slouží k poskytování pobytových sociálních služeb, jsou automaticky zařazeny do jedné z příslušných kategorií. V České republice jsou tyto kategorie rovněž nastaveny, nicméně příslušná legislativa se explicitně o sociálních službách nikterak nezmiňuje. V Německu jsou pravidla pro zařazení budovy určené k poskytování sociální služby determinována podmínkami v jednotlivých spolkových zemích.

Oblast – Technické požadavky na požární zabezpečení

Zkoumané země **v oblasti technických požadavků na požární zabezpečení objektů** mají obdobně nastaveny tyto základní podmínky:

- požární bezpečnost ve stavbě musí být zachována po celou dobu životnosti stavby;
- použité materiály, stavební díly, konstrukce a instalace jsou vhodné pro požár ve vztahu ke svému umístění a použití, a tedy musí přispívat k požární bezpečnosti stavby;
- je zajištěna bezpečná evakuace osob v budově a jejím okolí;
- konstrukce mají dostatečnou únosnost v případě požáru;
- je zajištěno, aby se požár nerozšířil na budovy na jiných pozemcích, aby bylo omezeno šíření ohně a kouře na další budovy na vlastním pozemku a aby bylo omezeno šíření ohně a kouře v budově, kde požár vznikl;
- musí být zajištěn přístup vozidel hasičské záchranné služby na zpevněné stání, ze kterého je volná cesta k objektu či k požárním hydrantovým systémům;
- je zajištěna průběžná kontrola a údržba konstrukcí, stavebních částí a požárně technických instalací tak, aby byla zachována bezpečnost v případě požáru po celou dobu životnosti stavby.
- stavby, které jsou zvláště ohroženy bleskem nebo kde může blesk způsobit vážné následky, musí být opatřeny trvale účinnými systémy ochrany před bleskem.

Co se týče oblasti **požární odolnosti staveb a požárních zón** lze zdůraznit nastavení v Polsku či v Dánsku, jež mají tuto oblast detailně upraveny. V Polsku je zaveden systém pěti tříd požární odolnosti staveb nebo jejich částí, jež stanovují konkrétní technické požadavky. V Dánsku je pak systém nastaven na základě zařazení do kategorií a tříd rizik.

Oproti tomu v případě nastavení **protipožárních bariér (tzv. Firewall),** je možno zmínit legislativní nastavení v Německu, kde je uvedeno, že požární stěny jako

prvky uzavírající místnost k uzavření budov nebo k rozdělení budov na požární úseky (vnitřní požární stěna), musí po dostatečně dlouhou dobu bránit šíření požáru. Požární stěny musí být ohnivzdorné a sestávat se z nehořlavých stavebních materiálů. Otvory v protipožárních bránách nejsou povoleny.

V případě konstrukcí vnějších stěn, které mohou podporovat boční šíření požáru, jako jsou obklady venkovních stěn s odvětráváním nebo dvojité fasády, je třeba přijmout zvláštní opatření, aby se zabránilo šíření požáru v oblasti požárních stěn. Vnější obklady čelních stěn budovy, včetně izolačních materiálů a spodních konstrukcí, musí být nehořlavé. Díly mohou zasahovat do protipožárních stěn pouze v takové míře, aby nebyla narušena jejich požární odolnost (to platí obdobně pro vedení, štěrbiny vedení a komíny).

Požárně technická zařízení budov a hasicí zařízení. Touto oblastí se nejvíce zabývá legislativa v Dánsku či v Německu. V Dánsku musí být tato zařízení navržena a instalována podle následujícího určení:

- automatická požární signalizace;
- systém automatického zavírání protipožárních dveří;
- automatický sprinklerový systém;
- automatický přetlakový systém;
- hasicí přístroje;
- evakuační výtah;
- požární panel;
- požární přikrývka;
- požární ventilace;
- systémy únikových cest a nouzového osvětlení;
- systém redukce kyslíku;
- komunikační systém;
- kouřová signalizace;

- odvětrání kouře;
- čerpadlo pro zvýšení tlaku;
- hadicový buben plněný vodou;
- výstražný systém.

Automatický sprinklerový systém musí být instalován v budově, když má budova jednu nebo více ložnic (v kategorii užívání 6) a tyto ložnicové sekce mají dohromady podlahovou plochu větší než 1 000 m² a budova je zároveň ve více než jednom nadzemním podlaží. Automatické požární poplachové systémy a automatické sprinklerové systémy musí být implementovány s automatickým přenosem poplachu na záchranné služby.

V legislativě v Německu v této oblasti lze pak zmínit **systém odvodu kouře**, kde je uvedeno, že musí být možné odvádět kouř ze shromažďovacích místností a jiných salonků s podlahovou plochou větší než 50 m². Tento požadavek je ovšem splněn, jestliže:

- shromažďovací místnosti a jiné společenské místnosti o podlahové ploše do 200 m² mají okna v souladu s příslušným ustanovením dotčeného předpisu;
- shromažďovací místnosti, jiné společenské místnosti, sklady a sklady s podlahovou plochou nejvýše 1 000 m² mají buď nahoře otvory pro odvod kouře s volným průřezem celkem 1 % podlahové plochy nebo otvory, dveře uspořádané v horní třetině vnějších stěn nebo mají okna s celkovým volným průřezem 2 % podlahové plochy a plochy přiváděného vzduchu celkově stejné velikosti, ale s volným průřezem ne více než 12 m², které by měly být umístěny ve spodní třetině místnosti;
- shromažďovací místnosti, jiné společenské místnosti a skladovací prostory s podlahovou plochou větší než 1 000 m² mají systémy pro odvod kouře, ve kterých je uspořádáno alespoň jedno zařízení na odsávání kouře s aerodynamicky účinnou plochou alespoň 1,5 m² v horní třetině místnosti na maximálně 400 m² podlahové ploše a na každých maximálně 1 600 m² podlahové plochy a ploch přívodu vzduchu je vytvořena alespoň jedna

aktivační skupina pro zařízení pro odvod kouře o celkovém volném průřezu ve spodní třetině místnosti je k dispozici alespoň 12 m²;

- jsou shromažďovací místnosti vybaveny automatickým hasicím zařízením.

Porovnání legislativních požadavků na zavedení sprinklerových systémů v Dánsku, Německu, Polsku, Novém Zélandu a České republice je uveden v tabulce níže. Zpracovatel vedle pobytových sociálních služeb uvádí v tabulce rovněž nemocnice, hotely a školy, a to za účelem získání ucelenějšího obrazu problematiky v daném státě.

Tabulka 13 – Přehled problematiky sprinklerových systémů v jednotlivých státech

Kategorie budovy	Sociální služby	Nemocnice	Hotely	Školy
Česká republika	Neošetřeno	Neošetřeno	Úniková cesta >30m	Neošetřeno
Dánsko	Podlahová plocha obytných místností >1000m^2	Podlahová plocha obytných místností >1000m^2	Neošetřeno	Neošetřeno
Německo	Neošetřeno	Neošetřeno	Podlahová plocha >3600m^2 s pokoji >400m^2 nebo výška budovy >22m	Výška budovy >22m nebo >60m pokud jsou součástí budovy balkóny zabraňující vnějšímu šíření ohně a pokoji <200m^2
Nový Zéland	Dle kategorie budovy (viz výše)	N/A	N/A	N/A

Polsko	Neošetřeno	Neošetřeno	Výška budovy >55m	Neošetřeno

Zdroj: https://www.eurosprinkler.org/wp-content/uploads/2020/11/Summary-Legislation-1.pdf, vlastní zpracování

Mechanické systémy odvodu kouře musí být navrženy na dobu provozu 30 minut při teplotě kouřových plynů 600 °C. Mechanické větrací systémy mohou být provozovány jako systémy mechanického odsávání kouře, pokud splňují požadavky na ně kladené. Uzávěry otvorů pro odvod kouře se musí automaticky otevírat při přetlaku 350 Pa. Je povoleno automatické spouštění vhodnými teplotními detektory.

Oproti tomu oblast **ručních hasicích přístrojů a požárních hydrantů** je vhodně popsána v Polsku, kde je uvedeno, že v dotčených objektech se používají tyto druhy odběrných míst pro účely hašení požárů, a to:

- vnitřní hydranty s polotuhou hadicí o minimálním průměru hadice 25 mm a 33 mm;
- vnitřní hydranty s naplocho skládanou hadicí o průmětu hadice 52 mm;
- hydrantový ventil.

Napájení vnitřních hydrantů musí být zajištěno po dobu minimálně 1 hodiny. Minimální kapacita nasávání vody (měřená na výstupu z trysky) je pro hydrant 25 mm – 1,0 dm³ / s; pro hydrant 35 mm – 1,5 dm³ / s; pro hydrant 52 mm – 2,5 dm³ / s, a pro ventil 52 mm, taktéž 2,5 dm³ / s. Tlak na vnitřním uzavíracím ventilu hydrantu nesmí být menší než 0,2 Mpa, resp. 0,7 Mpa, resp. 1,2 Mpa.

Zařízení musí být vybaveno **hasicími přístroji**, které splňují požadované normy. Typ hasicích přístrojů by měl být přizpůsoben k hašení skupin požárů, které se mohou v zařízeních vyskytnout:

- A – pevné látky (obvykle organického původu);
- B – tající kapaliny a pevné látky;

- C – plyny;
- D – kovy;
- E – tuky a oleje v kuchyňských spotřebičích.

Na jednu jednotku hmotnosti hasiva 2 kg (nebo 3 dm³) obsažené v hasicích přístrojích připadá na každých 100 m² plochy požární zóny v objektu.

V dotčených objektech musí být k dispozici hasicí přístroje na snadno dostupných a viditelných místech, zejména u vchodu do budovy, na schodech, na chodbách a u východů. Ve vícepodlažních budovách na uvedených místech v každém podlaží.

Umístění hasicích přístrojů musí vyhovovat následujícím podmínkám:

- vzdálenost od jakéhokoliv místa v objektu, kde se může osoba zdržovat, k nejbližšímu hasicímu přístroji by neměla být delší než 30 metrů;
- přístup k hasicímu přístroji by měl být široký alespoň 1 metr.

V České republice se požadavky požární bezpečnosti budov, v nichž se provozují sociální služby, zabývá norma ČSN 73 0835. Základní podmínky požární bezpečnosti jsou zejména následující:

- Rozdělení objektu do požárních úseků, jež jsou prostory, které jsou navzájem oddělené požárně dělicími konstrukcemi (stěnami, stropy a uzávěry s dostatečnou požární odolností).
- Omezení hořlavosti zabudovaných stavebních výrobků (minimálně hořlavé tak mohou být stěny, podhledy nebo jiné nenosné konstrukce uvnitř požárního úseku; okna, světlíky a prosklené části dveří musí být nehořlavé).
- Dva směry úniku (až na výjimky, kterými jsou velmi krátké únikové cesty sloužící maximálně pro 12 klientů sociální péče, je potřeba, aby se z prostoru sociální péče unikalo dvěma směry).
- Zajištění bezpečné evakuace. V rozměrnějším objektu (objekt s více podlažími) je nutné navrhnout alespoň jednu chráněnou únikovou cestu.

Únikové cesty musí být udržovány tak, aby byly v případě požáru byly volně průchodné a evakuace po nich nebyla omezována.

- Navržení evakuačních výtahů. U vyšších objektů od 4 podlaží je nutné navrhovat evakuační výtahy. V ústavech sociální péče je nutné navrhnout alespoň dva, minimální rozměry klece jsou 1,2 x 2,3 m.
- Příprava exteriéru pro požární zásah (prostory kolem objektu musí být navrženy tak, aby byl možný požární zásah. U vyšších objektů, obvykle 3 podlaží a výše, je potřeba zřídit také nástupní plochu. Všechny tyto prostory musí být trvale volné a přístupné.
- Zajištění dostatečného počtu funkčních zařízení pro prvotní protipožární zásah (přenosné hasicí přístroje a nástěnné hydranty).

Oblast – Systém evakuace

Obecně je u zkoumaných zemí **v případě evakuace** nastavena legislativa tak, že vlastník a každý nájemce budovy je povinen udržovat pro budovu únikové cesty před požárem tak, aby únikové dveře byly neustále přístupné, odemčené a bez zábran a blokád a byly otevírány směrem ven.

Na základě zkoumané problematiky u dotčených zemí v této oblasti lze uvést, že do systému evakuace jsou zařazeny zejména **únikové cesty, nouzové osvětlení, evakuační výtahy a provádění zkušební (cvičné) evakuace.**

Jednotlivé technické parametry jsou uvedeny výše (v části „Popis a porovnání technických požadavků na zařízení a na provozovatele těchto zařízení“) u zkoumaných zemí, potažmo v detailním popisu v dotčené legislativě. Nicméně lze uvést, že ve srovnání s nastavením v České republice je nejlépe popsán systém evakuace v případě Německa či Polska, zejména v oblasti únikových cest a nouzového osvětlení. Oblast evakuačních výtahů ovšem nebyla ve zkoumané legislativě detailně popsána.

V oblasti nastavení pravidel provádění zkušební (cvičné) evakuace lze oproti tomu vyzdvihnout **legislativní nastavení na Novém Zélandu**, ve kterém se mj. uvádí, že vlastník budovy musí provést zkušební evakuaci obyvatel budovy v intervalech ne delších než 6 měsíců. Vlastník budovy musí zároveň oznámit

Hasičskému záchrannému sboru (FENZ) program školení evakuace, a to nejpozději do 30 dnů po prvním schválení evakuačního plánu budovy.

Hasičský záchranný sbor (FENZ) může písemným oznámením požádat vlastníka budovy, aby provedl zkušební evakuaci budovy v určeném čase a k určitému datu (nejméně 2 dny po oznámení vlastníkovi budovy).

Při zkušební evakuaci zařízení s osobami, které vyžadují zvláštní pomoc nebo s osobami pod nutnou kontrolou či dohledem není nutné, aby tyto osoby přímo vycházely z budovy. V tomto případě je však nutné, aby byly při zkušební evakuaci shromážděny co nejblíže východu z budovy nebo na bezpečném místě.

Technické požadavky na označení evakuačních východu apod. pak vycházejí z jednotlivých standardů.

V rámci vyhodnocení této oblasti lze závěrem uvést, že v případě České republiky je tato oblast vhodně popsána (vedle nastavení v legislativním rámci) v Doporučeném postupu č. 3/2021 (Požární bezpečnost v pobytových zařízeních sociální péče – metodika). V rámci této Metodiky je mj. nastavena strategie postupné (horizontální) evakuace[62], která uvádí, že musí být splněny tyto podmínky:

- každé podlaží objektu je rozděleno do více tzv. evakuačních sekcí, které tvoří samostatné požární úseky (propojené kouřotěsnými požárními uzávěry);
- z požárem zasažené evakuační sekce je možné přesunout klienty po rovině přímo do chráněné únikové cesty, na volné prostranství nebo do sousední evakuační sekce, která je chráněna proti účinkům požáru;

[62] Současná technická norma (standard) pro Požární bezpečnost staveb pro zdravotnická zařízení a ústavy sociální péče (ČSN 73 0835), definuje základní stavebně-technické podmínky pro vedení horizontální evakuace (ve větších lůžkových jednotkách a v ústavech sociální péče vyžaduje rozdělit podlaží minimálně do dvou požárních celků s dostatečnou kapacitou pro ochranu klientů před účinky požáru).

- chráněná úniková cesta nebo sousední evakuační sekce podle předchozího bodu je dimenzovaná tak, aby pojala všechny klienty z požárem zasažené sekce a zároveň plnila svůj účel;
- v objektu je k dispozici dostatečný počet personálu, který v požadovaném čase (přibližně do 10 minut) umožní evakuovat všechny klienty neschopné samostatného pohybu z požárem zasažené evakuační sekce.

Strategie postupné (horizontální) evakuace je složena z těchto fází:

- evakuace v rámci evakuační sekce (z místnosti zasažené požárem by měly být osoby evakuovány / zachráněny jako první do přibližně 2 až 3 minut od zjištění požáru);
- horizontální evakuace do sousední požárem nezasažené evakuační sekce (s ohledem na dispozici, maximálně do 10 minut od zjištění požáru) nebo případně rovnou do chráněné únikové cesty nebo na volné prostranství;
- navazující vertikální evakuace po schodišti tvořícím chráněnou únikovou cestě nebo evakuačním výtahem a dále na volné prostranství.

Co se týče navržení evakuačních výtahů v podmínkách České republiky, tak předmětná metodika dále uvádí, že u vyšších objektů od 4 podlaží je nutné navrhovat evakuační výtahy. V ústavech sociální péče je nutné navrhnout alespoň dva evakuační výtahy (minimální rozměry klece jsou 1,2 x 2,3 m), jak bylo uvedeno výše.

Oblast – Školení personálu

Školení personálu v oblasti požární ochrany je shodně ve všech sledovaných zemích nastaveno tak, že **se provádí při nástupu do zaměstnání**, a je tedy součástí vstupního školení pro všechny nové zaměstnance. Co se týče školení následného (periodického), tak tady je tato oblast u zkoumaných zemí odlišná (vyjma České republiky a Polska, kde je periodicita následného proškolování u zaměstnanců jednou za dva roky).

Na **Novém Zélandu** je následné školení povinné **každých šest měsíců**. V Německu pak **nejméně jednou ročně**. V Polsku se periodicky opakuje jednou za dva roky. V Dánsku nebyla předmětná oblast v legislativě dohledána.

V České republice se školení provádí zvlášť pro vedoucí zaměstnance a pro ostatní zaměstnance. Školení vedoucích zaměstnanců provádí **odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany**, a to vždy při nástupu do funkce. Dále se opakuje jednou za tři roky. Školení zaměstnanců pak může provádět **proškolený vedoucí zaměstnanec nebo preventista požární ochrany**. Školení se provádí při nástupu do zaměstnání, případně při změně pracoviště a opakuje se nejméně jednou za dva roky. Samostatně je také upravena odborná příprava preventistů požární ochrany a zaměstnanců zařazených do preventivních požárních hlídek. Školení těchto osob provádí odborně způsobilá osoba nebo technik požární ochrany, a to nejméně jednou za rok. Účast na požárním školení je tedy povinností všem zaměstnanců.

Obsahem proškolování zaměstnanců v uvedených frekvencích jsou:

- povinnosti zaměstnanců v oblasti požární prevence (včetně předpisů o požární ochraně);
- povinnosti zaměstnanců v případě požáru (záchrana, hašení, evakuace);
- obsluha poplašných zařízení a ruční hasičské techniky.

Metoda poskytování školení se ovšem odlišuje dle typu zařízení.

Tabulka 8 – Frekvence školení personálu v oblasti požární ochrany

ZEMĚ	VSTUPNÍ ŠKOLENÍ	FREKVENCE NÁSLEDNÉHO PROŠKOLOVÁNÍ	POZNÁMKA
Nový Zéland	ANO	Každých šest měsíců	
Německo	ANO	Nejméně jednou ročně	
Polsko	ANO	Jednou za dva roky	
Dánsko	N/A	N/A	V Dánsku nebyla předmětná oblast v legislativě dohledána
Česká republika	ANO	Nejméně jednou za dva roky	U vedoucích pracovníků – jednou za tři roky

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě jednak provedené analýzy v oblasti požární ochrany ve vybraných zemích světa a jednak na základě výše uvedené komparativní analýzy lze učinit závěr, že zkoumané oblasti (parametry) jsou co do míry rozpracovanosti u dotčených zemí odlišné. Tudíž **nelze jednoznačně vybrat „vzorové" legislativní nastavení v předmětné věci pro případnou aplikaci do prostředí v České republice**. Lze se však inspirovat dílčími příklady dobré praxe ve výše zkoumaných zemích.

Lze konstatovat, že v **Dánsku a zejména pak na Novém Zélandu legislativa více akcentuje sprinklerové systémy**. Dále rovněž skutečnost, že **Polsko a Nový Zéland mají oproti ČR jasnější vymezení, resp. zařazení budov do jednotlivých kategorií z hlediska požárního rizika**. V **Německu a na Novém Zélandu je pak větší důraz kladen na školení zaměstnanců** poskytovatelů sociálních služeb. Na **Novém Zélandu je pak legislativně více akcentován cvičný nácvik evakuace**, a to jak zaměstnanců, tak i uživatelů služeb. Na tomto místě však nutné dodat, že **nastavení v oblasti požární ochrany je v České republice na velmi dobré úrovni**, je ovšem nezbytné průběžně reagovat a přijímat adekvátní opatření a současně zpracovávat související legislativu (vč.

provádění nezbytných kontrol ze strany povinných orgánů a edukace v této oblasti), na což ostatně poukazují i výše uvedené studie či analýzy, jež se zabývají tímto tématem.

6. SHRNUTÍ A DOPORUČENÍ

Na základě provedených analýz lze konstatovat, že **právní úprava v České republice a ve vybraných zahraničních zemích se významným způsobem věcně neodlišuje** (a to jak v zákonných, tak i podzákonných normách), a pokud ano, jedná se o nezásadní parametrické změny. Přestože je systém požární ochrany v ČR nastaven účelně a v souladu se standardem v zahraničí, dochází v pobytových sociálních službách k desítkám požárů ročně, které mají nezřídka za následek zraněné nebo zemřelé osoby.

Ze statistických údajů pak vyplývá, že **oproti zahraniční praxi připadá v ČR vyšší podíl požárů zapříčiněných nedbalostí** na jejich celkovém počtu. Z provedených analytických prací Zpracovatel vyvozuje, že ačkoli má ČR odpovídající normy v oblasti požární ochrany, dochází k jejich dodržování, stejně tak jako k dodržování požární bezpečnosti u poskytovatelů (pobytových) sociálních služeb mnohdy formalisticky. Příkladem může být např. forma provádění školení v oblasti požární ochrany (viz výše). Důvodem uplatňování tohoto přístupu pak je zejména neznalost problematiky požární ochrany a zejména pak nedostatek finančních prostředků (a potřebného personálu).

Navrhovaná opatření jsou tak zaměřena (mino jiné) na **posílení kontrolní činnosti** a **edukace v oblasti požární ochrany**, a to jak v případě řadových a vedoucích zaměstnanců, tak i v případě ředitelů (statutárních orgánů) poskytovatelů sociálních služeb.

Vedle výše uvedeného je nutné zejména metodicky a případně též v rámci legislativního procesu **reflektovat nové výzvy v oblasti požární ochrany,** jako je používání dopravních **prostředků poháněných lithiovými bateriemi** nebo **využívání „chytrých“** (umělá inteligence, internet věcí apod.) **řešení v oblasti prevence a boje proti požáru**.

V návaznosti na výše uvedené formuluje Zpracovatel v následující kapitole jednotlivá doporučení.

6.1 Doporučená opatření

Na základě uskutečněných činností zahrnujících vlastní analýzu u poskytovatelů sociálních služeb a na provedené analýzy zahraniční praxe ve vybraných zemích Zpracovatel níže formuluje 14 doporučení, jejichž realizace podle jeho názoru významným způsobem přispěje ke zlepšení stavu požární ochrany u poskytovatelů pobytových služeb sociální péče v České republice. Jednotlivá doporučení vždy obsahují:

- tematickou oblast doporučení,
- název doporučení,
- popis doporučení,
- gestora doporučení.

Jednotlivé identifikované oblasti doporučení jsou pak následující:

- kontrolní činnost,
- analytická činnost,
- metodická činnost,
- financování,
- vzdělávání,
- osvěta,
- legislativní opatření.

Tabulka 14 – Navrhovaná doporučení

ID	Oblast	Doporučení	Popis doporučení	Gestor
1	Kontrolní činnost	Zvýšení dozoru nad subjekty poskytující pobytové služby sociální péče	Z provedených analytických prací vyplynulo, že ve významné části poskytovatelů sociálních služeb proběhla kontrola ze strany HZS, či nezávislé ověření stavu požární ochrany ve velmi dávné době, případně vůbec. Ve spolupráci s GŘ HSZ ČR a s jednotlivými krajskými HZS – SPD (státní požární dozor) lze doporučit ze strany MPSV projednat možnosti zvýšeného dozoru nad subjekty poskytující pobytové služby sociální péče – tj. legislativní oporu, termíny a rozsah kontrolní činnosti pro provádění pravidelné kontroly SPD v oblasti PO: • zda vypracované PBŘ odpovídá skutečnosti (pokud je pro objekt vypracováno), • stanovený rozsah dokumentace PO, • zda je zajištěna OZO v PO, • zda jsou zjištěné závady OZO PO odstraňovány v předepsaných termínech, • spolupráce HZS při nácviku evakuací z objektů soc. péče ve své spádové oblasti, apod. Zpracovatel ve svém doporučení vychází zejména ze zahraniční praxe, kde je na kontrolní činnost kladen větší důraz. Např. v Polsku je frekvence provádění kontrol stanovena jednou za dva roky, v Německu (konkrétně v Berlíně) jednou za rok. Toto opatření nepochybně vytvoří větší tlak na dodržování povinností v oblasti PO u poskytovatelů sociálních služeb a potažmo tak k větší ochraně zaměstnanců a	GŘ HZS

			zejména pak uživatelů těchto služeb.	
2	Analytická činnost	Vyhodnocování dat z dohledu	V rámci dohledu (viz opatření č. 1) lze doporučit systematicky shromažďovat a vyhodnocovat získané informace, zejména pak požadavky jednotlivých zařízení na zlepšení technických opatření pro zvýšení požární bezpečnosti (evakuační výtahy, EPS, detektory kouře, evakuační křesla či pojízdná lůžka, protipožární deky, apod.). Na základě tohoto vyhodnocování je možné na straně jedné získat podrobný přehled o stavu požární ochrany v jednotlivých zařízeních. Na straně druhé pak předpokládaný objem finančních prostředků nutný k zajištění/zlepšení požární ochrany u poskytovatelů sociálních služeb obecně.	HZS ČR, MPSV
3	Financování	Zajištění finančních prostředků na investice a následně provoz protipožárních opatření	V návaznosti na zjištěná slabá místa v problematice požární ochrany u poskytovatelů pobytových sociálních služeb je nutné zajistit finanční prostředky pro optimalizaci protipožárních opatření v budovách pobytové sociální péče[63]. Forma zajištění finančních prostředků se nabízí prostřednictvím dotačního titulu, a to buď z národních zdrojů či ze zdrojů EU. Objem potřebných finančních prostředků lze doporučit analyzovat z vyhodnocování dat z dohledu (viz opatření č. 2). V praxi se může jednat o dovybavení budov určených pro poskytování sociálních služeb evakuačními výtahy, kterými mnohé budovy vybaveny nejsou, jak	MPSV

[63] Problematiku je nutné řešit současně se zajištěním fyzické ochrany budov, což spolu vzájemně souvisí. Samostatně realizovaná opatření pro zajištění či zvýšení fyzické bezpečnosti může narušit již nastavená protipožární opatření. Poskytovatelé sociálních služeb, resp. budovy, ve kterých jsou tyto služby poskytovány pro náročnost zajištění péče i v kontextu počtu personálu v oblasti fyzické bezpečnosti zranitelná.

			bylo v rámci analytických prací zjištěno. V návaznosti na provedenou optimalizaci protipožárních opatření, resp. v návaznosti na investice do této oblasti lze předpokládat rovněž zvýšení provozních nákladů poskytovatelů (pobytových) sociálních služeb. Tato skutečnost by měla být reflektována v dotačních titulech určených na úhradu provozních nákladů těchto poskytovatelů.	
4	Legislativní opatření	Zkrácení frekvence školení zaměstnanců v oblasti PO	V současné době musí zaměstnavatel proškolit zaměstnance v oblasti požární ochrany při nástupu zaměstnance a pak ve frekvenci dvou, resp. tří let (v případě řadových zaměstnanců se jedná o 2 roky, v případě vedoucích pracovníků o 3 roky). S ohledem na skutečnost, že příčinou značené části požárů v pobytových sociálních službách bývá nedbalost, lze doporučit zkrátit tuto frekvenci na cca 6 až 12 měsíců u řadových zaměstnanců a jednou do roka u vedoucích pracovníků.[64] Jedná se jednak o zahraniční praxi a jednak již v současné době řada poskytovatelů tuto frekvenci z vlastní vůle zkracuje.	MVČR
5	Legislativní opatření	Odpuštění poplatků za plané požární poplachy	Poskytovatelé sociálních služeb se setkávají s problematikou planých poplachů, které si vyžádají výjezd jednotek HZS. Jedná se zejména o případy zapříčiněné poruchou EPS (v ČR tvoří poruchy EPS více než 55 % planých poplachů)[65] nebo jinou	MVČR

[64] Doporučení se týká výhradně poskytovatelů sociálních služeb, nikoli všech zaměstnavatelů obecně.
[65] V souvislosti s povinností poskytovatelů pobytových sociálních služeb (s kapacitou více než 50 lůžek) lze předpokládat, že se danou problematikou bude potýkat značná část poskytovatelů těchto služeb.

			příčinou (jednání uživatele apod.). Tyto plané poplachy pak mohou být zpoplatněny. V návaznosti na provedené analýzy lze doporučit v případě poskytovatelů sociálních služeb (s ohledem na charakter těchto služeb, uživatele apod.) tyto plané výjezdy nezpoplatňovat, resp. nastavit toleranci četnosti těchto poplachů na 2 plané poplachy do roka (resp. 1 planý poplach za pololetí. Návrh opatření vychází zejména ze zahraniční praxe. Je však nutné zmínit, že v zahraničí (Německo) o povinnosti hradit poplatek za planý poplach často rozhodují soudy.	
6	Vzdělávání	Školení pro zaměstnance a vedení poskytovatelů sociálních služeb v oblasti PO	S ohledem na zjištěné příklady špatné praxe v oblasti požární ochrany u poskytovatelů pobytových sociálních služeb lze doporučit vytvoření uceleného systému vzdělávání jednak pro zaměstnance (řadové vedoucí) a jednak pro samotné vedení poskytovatelů sociálních služeb v oblasti PO se zaměřením na stanovenou legislativu, sankce za její nedodržování, trestně právní dopady apod.	MPSV, HZS
7	Vzdělávání	Nácvik používání hasícího přístroje (v případě služeb poskytovaných v komunitní formě)	Z dotazníkového šetření vyplynulo, že jen část poskytovatelů sociálních služeb trénuje s pracovníky používaní hasících přístrojů. V tomto směru lze doporučit zařadit tento nácvik jako povinnost pro všechny zaměstnance, a to zejména u těch poskytovatelů, u kterých nebude povinnost instalace EPS (např. typicky u služeb poskytovaných v komunitní formě).	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé sociálních služeb
8	Vzdělávání	Zaměření školení na	Školení požární ochrany probíhá v případě některých poskytovatelů spíše formalisticky. V některých zařízeních pak nemají jak	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé

		praktické nácviky	zaměstnanci, tak i klienti zkušenosti s praktickým nácvikem evakuace. V této souvislosti lze doporučit zaměřit při školení se na praktické nácviky (evakuace, používání hasících přístrojů a dalších prostředků požární ochrany apod.), a to s frekvencí minimálně dvakrát do roka. Jako vhodné se jeví do této aktivity zapojit, pokud možno, rovněž uživatele sociálních služeb (zejména v případě nácviku evakuace, používání prostředků požární ochrany apod.). Zpracovatel ve svém doporučení vychází zejména ze zahraniční praxe, konkrétně na Novém Zélandu, kde např. dochází k povinnému nácviku evakuace osob každých 6 měsíců.	sociálních služeb
9	Metodická činnost	Metodické ošetření specifik požární ochrany v případě komunitních pobytových služeb	Metodika v současné době nereflektuje specifika poskytování sociálních služeb v komunitní formě. Rizikovým místem je v případě služeb poskytovaných v komunitní formě zejména kuchyně, a to i s ohledem na skutečnost, že se na přípravě stravy obvykle podílejí rovněž uživatelé sociálních služeb. Do úvahy je nutné vzít rovněž skutečnost, že komunitní pobytové služby mohou být poskytovány v pronajatých prostorách (např. v bytových domech v běžné zástavbě), kde nemusí být problematika požární ochrany řádně ošetřena (viz výše).	MPSV[66]
10	Metodická činnost	Vybavení komunitních služeb hasícími dekami	S ohledem na skutečnost, že častou příčinou požárů u poskytovatelů pobytových sociálních služeb patří vznícení potravin, lze v případě služeb poskytovaných v komunitní	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé

[66] Ve spolupráci s GŘ HZS.

			formě doporučit jejich vybavení hasícími dekami, a to i s ohledem na skutečnost, že se na přípravě stravy v komunitních formách služeb podílejí i samotní uživatelé těchto služeb. Doporučení pak nemusí být vztaženo výhradně na služby poskytované v komunitní formě, ale na pobytové služby obecně.	sociálních služeb
11	Metodická činnost	Metodické ošetření problematiky instalace fotovoltaických panelů	V souvislosti s rozšířením instalace fotovoltaických panelů je nutné tuto oblast v případě pobytových sociálních služeb metodicky upravit. Instalace solárních panelů na střechách významným způsobem střešní konstrukce požárně zatěžuje. Vedle toho je samotné hašení hořících fotovoltaických panelů komplikované. V tomto směru lze doporučit buď na obytných částech budov tyto panely neinstalovat, případně je nutné ověřit změnu celkového požárního zatížení objektu a dle toho posoudit (např. v PBŘ), zda je možné fotovoltaický panel bezpečně nainstalovat. Pro bezpečnou instalaci fotovoltaických panelů je možné odkázat se v Metodice na již zveřejněné postupy (např. postup vypracovaný ČVUT společně s dalšími organizacemi[67]).	MPSV[68]
12	Metodická činnost	Metodické ošetření problematiky elektrických automobilů a dalších a dalších prostředků	V souvislosti s rozvojem elektromobility (automobily, koloběžky apod.) lze předpokládat, že tyto dopravní prostředky budou využívány rovněž poskytovateli (pobytových) sociálních služeb. S ohledem na skutečnost, že samotný požár a hašení dopravních prostředků poháněných lithiovými bateriemi přináší sebou vlastní	MPSV[69]

[67] Zásady protipožárního zabezpečení střešních instalací FVE a opatření požární prevence.
[68] Ve spolupráci s GŘ HZS.
[69] Dtto.

		obsahující lithiové baterie	specifika (např. možnost opětovného samovznícení atd.), je nutné metodicky ošetřit např. místa parkování a stání těchto vozidel v budově či areálu poskytovatele. V praxi pak mohou být pohonem na lithiové baterie vybaveny rovněž invalidní vozíky uživatelů sociálních služeb. Je tedy zapotřebí metodicky doporučit zejména způsob jejich bezpečného umístění v zařízení a seznámit se se specifiky případného hašení.	
13	Osvěta	Využití nových prvků v požární ochraně	V případě pobytových služeb sociální péče lze doporučit zavádět moderní prvky požární ochrany, a to zejména u zařízení s kapacitou menší než 50 lůžek (zejména pak služby poskytované v komunitní formě). Užitečným nástrojem pro včasnou detekci požáru může být vybavení kritických míst (např. kuchyně) termovizní kamerou. Dalším prvkem mohou být např. čidla kouře, teploty a požáru v jednotlivých místnostech. Nevýhodou těchto řešení může být jednak vyšší pořizovací cena a jednak vyšší nároky na zajištění kybernetické bezpečnosti (v případě napojení těchto prvků k síti internet).	Poskytovatelé sociálních služeb, zřizovatelé sociálních služeb
14	Osvěta	Zvýšení znalosti Metodiky mezi poskytovateli	Metodika je velmi dobře zpracovaná a dává poskytovatelům jasný návod na zajištění požární ochrany. Z provedených analýz nicméně vyplynulo, že více než 21 % oslovených poskytovatelů tuto Metodiku nezná. Lze doporučit ze strany MPSV intenzivnější propagaci Metodiky mezi poskytovateli, a to prostřednictvím osvětových aktivit. Obsah Metodiky pak může být jedním ze zdrojů obsahu školení (více viz opatření č. 6).	MPSV

Zdroj: vlastní zpracování

SEZNAM ZKRATEK

Zkratka	Význam
BVFA	Bundesverband Technischer Fireschutz e.V. (Spolkový svaz technické požární ochrany)
CAWI	Computer Assisted Web Interviewing
DOZP	Domov pro osoby se zdravotním postižením
DS	Domov pro seniory
DZR	Domov se zvláštním režimem
EPS	Elektrická požární signalizace
ESF	Evropský sociální fond
FENZ	Fire and Emergency New Zealand (Hasičský záchranný sbor)
GŘ HZS	Generální ředitelství hasičského záchranného sboru
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
SPD	Státní požární dozor
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
MVČR	Ministerstvo vnitra České republiky
OZO PO	Odborná způsobilost v požární ochraně
PBŘ(S)	Požárně bezpečnostní řešení (stavby)
PCO	Pult centrální ochrany
PO	Požární ochrana
PS PČR	Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

Právní předpisy:

- Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně;
- Vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb;
- Vyhláška 268/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 23/2008 Sb., o technických podmínkách požární ochrany staveb;
- Vyhláška MV č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci);
- Vyhláška č. 202/1999 Sb., kterou se stanoví technické podmínky požárních dveří, kouřotěsných dveří a kouřotěsných požárních dveří;
- Vyhláška č. 87/2000 Sb., kterou se stanoví podmínky požární bezpečnosti při svařování a nahřívání živic v tavných nádobách;
- Nařízení vlády č. 172/2001 Sb., k provedení zákona o požární ochraně;
- Vyhláška č. 34/2016 Sb., o čištění, kontrole a revizi spalinové cesty;
- Vyhláška č. 460/2021 Sb., o kategorizaci staveb z hlediska požární ochrany;
- Fire and Emergency New Zealand Act 2017 (Public Act 2017 No 17) – Version as at 12 April 2022 (zákon o požární ochraně a mimořádných situacích);
- Fire and Emergency New Zealand (Fire Safety, Evacuation Procedures, and Evacuation Schemes) Regulations 2018 (LI 2018/96) – Version as at 1 August 2021 (požární a nouzové předpisy Nového Zélandu – požární bezpečnost, evakuační postupy a evakuační schémata);
- Building Regulations 1992 (SR 1992/150) – Version as at 15 November 2021 (stavební předpisy – součástí je i stavební zákon);
- Health Act 1956 – Version as at 1 July 2022 (zákon o zdravotnictví);

- NZS/BS 476.22:1987 – Fire tests on building materials and structures – Methods for determination of the fire resistance of non-loadbearing elements of construction (Standard pro Požární zkoušky stavebních materiálů a konstrukcí – Metody stanovení požární odolnosti nenosných prvků konstrukcí);
- NZS 4503:2005 – Hand operated fire-fighting equipment (Standard pro Ruční hasicí zařízení);
- NZS 4512:2021 – Fire detection and alarm systems in buildings (Standard pro Systémy požární signalizace a signalizace v budovách);
- NZS 4515:2009 – Fire sprinkler systems for life safety in sleeping occupancies (up to 2000 square metres) / (Standard pro Protipožární sprinklerové systémy pro bezpečnost života v pobytových prostorech (až 2000 metrů čtverečních);
- NZS 4517:2010 – Fire sprinkler systems for houses (Standard pro Požární sprinklerové systémy pro domy);
- NZS 4520:2010 – Fire-resistant doorsets (Standard pro Protipožární dveřní sestavy);
- NZS 4541:2020 – Automatic fire sprinkler systems (Standard pro Automatické hasicí systémy);
- AS/NZS 5601.1:2013 Gas installations (Standard pro Projektování, instalaci a uvádění do provozu plynových zařízení);
- NZS 6104:1981 – Specification for emergency electricity supply in buildings (Standard pro Specifikace pro nouzové dodávky elektřiny v budovách);
- AS/NZS 60598.1:2017 – Luminaires – Part 1: General requirements and tests (Standard pro Svítidla – Část 1: Všeobecné požadavky a zkoušky);
- SNZ PAS 4509:2008 New Zealand Fire Service Firefighting Water Supplies Code of Practice;

- Baugesetzbuch 1960 (federální stavební zákon), Baugesetzbuch in der Fassung der Bekanntmachung vom 3. November 2017 (BGBl. I S. 3634), das zuletzt durch Artikel 11 des Gesetzes vom 8. Oktober 2022 (BGBl. I S. 1726) geändert worden ist (v platném znění, poslední novelizace ze dne 8. 10. 2022);
- Verordnung über die bauliche Nutzung der Grundstücke 1962 (Baunutzungsverordnung) / (federální vyhláška o stavebním využití nemovitosti – nařízení o využití budov);
- Raumordnungsgesetz 2008 (federální zákon o územním plánování);
- Landesbauordnung für Baden-Württemberg (státní stavební zákon Bádensko-Württemberska z roku 2010);
- Verordnung des Ministeriums für Landesentwicklung und Wohnen über den Bau und Betrieb von Versammlungsstätten (vyhláška Ministerstva pro místní rozvoj a bydlení o výstavbě a provozu shromažďovacích míst Bádensko-Württemberska z roku 2004);
- Bayerische Bauordnung (státní stavební zákon Bavorska z roku 2007);
- Verordnung über den Bau und Betrieb von Beherbergungsstätten (vyhláška
  o výstavbě a provozu ubytovacích zařízení Bavorska z roku 2007);
- Verordnung über den Bau und Betrieb von Versammlungsstätten (vyhláška o výstavbě a provozu shromažďovacích míst Bavorska z roku 2007);
- Bauordnung für Berlin (státní stavební zákon Berlína z roku 2005);
- Verordnung über den Betrieb von baulichen Anlagen, Betriebs-Verordnung Berlin (vyhláška o provozu konstrukčních systémů – provozní vyhláška Berlína z roku 2007);
- Technischer Arbeitsschutz (inkl. Technische Regeln) - ASR A2.2 Maßnahmen gegen Brände, Ausgabe: Mai 2018 (GMBl 2018, S. 446, zuletzt geändert GMBl 2022, S. 247), Erste Änderung: Im März 2021

wurden in der ASR formale Änderungen vorgenommen (GMBl 2021, S. 560), Zweite Änderung: Im März 2022 wurden in der ASR formale Änderungen vorgenommen (GMBl 2022, S. 247) / (ASR A2.2 Protipožární opatření – technické pravidlo pro pracoviště z roku 2018, v platném znění, poslední novelizace z března 2022);

- Bauordnung für das Land Nordrhein-Westfalen (Landesbauordnung 2018 – BauO NRW 2018) / (stavební předpisy pro spolkovou zemi Severní Porýní-Vestfálsko z roku 2018, v platném znění, poslední novelizace z roku 2021);
- Verordnung über Bau und Betrieb von Sonderbauten (Sonderbauverordnung - SBauVO), Vom 2. Dezember 2016, Zuletzt geändert durch Verordnung vom 2. August 2019 - Landesrecht Nordrhein-Westfalen (Vyhláška Severního Porýní – Vestfálska o výstavbě a provozu speciálních staveb z roku 2016, v platném znění, poslední novelizace z roku 2019);
- DIN 4102-1 Brandverhalten von Baustoffen und Bauteilen (Standard pro Chování stavebních materiálů a dílů při požáru);
- DIN 14675 Brandmeldeanlagen – Aufbau und Betrieb (Standard pro Systémy požární signalizace – konstrukce a provoz);
- DIN 4844-1 Graphische Symbole – Sicherheitsfarben und Sicherheitszeichen (Standard pro Grafické symboly – Bezpečnostní barvy a bezpečnostní značky);
- DIN 14406-4 Tragbare Feuerlöscher (Standard pro Přenosné hasicí přístroje);
- DIN 18232 Rauch – und Wärmefreihaltung (Standard pro Systémy odvodu kouře);
- DIN EN 1634-1 Feuerwiderstandsprüfungen und Rauchschutzprüfungen für Türen, Tore, Abschlüsse, Fenster und Baubeschläge (Standard pro Odolnost a zkoušky kouřové ochrany dveří, vrat, uzávěrů, oken a stavebního kování);

- DIN EN ISO 11925-2 Brandverhalten von Baustoffen – Entzündbarkeit von Bauprodukten bei direkter Flammeneinwirkung (Standard pro Chování stavebních materiálů při požáru – Hořlavost stavebních výrobků při vystavení přímému plameni);
- DIN EN 13501-1 Klassifizierung von Bauprodukten und Bauarten zu ihrem Brandverhalten (Standard pro Požární klasifikaci stavebních výrobků a stavebních prvků);
- DIN 18093 Feuer – und/oder Rauchschutzabschlüsse – Einbau und Wartung (Standard pro Požární a/nebo kouřotěsné uzávěry – instalace a údržba);
- DIN EN 15423 Lüftung von Gebäuden, Brandschutz von Lüftungsanlagen in Gebäuden (Standard pro Větrání budov, Požární ochrana ventilačních systémů v budovách);
- DIN 18095 Türen; Rauchschutztüren; Begriffe und Anforderungen (Standard pro Protipožární dveře);
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (zákon o požární ochraně ze dne 24. srpna 1991);
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (stavební zákon ze dne 7. července 1994);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 12 kwietnia 2002 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (nařízení ministra infrastruktury o technických podmínkách budov a jejich umístění ze dne 12. dubna 2002);
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (nařízení ministra vnitra a správy o požární ochraně staveb, jiných staveb a ploch ze dne 7. června 2010);
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009 r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz

dróg pożarowych (nařízení ministra vnitra a správy o zásobování požární vodou a požárních cest ze dne 24. července 2009);

- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (nařízení ministra práce a sociálních věcí o domovech sociální péče ze dne 23. srpna 2012);
- Obwieszczenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 15 kwietnia 2022 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Infrastruktury w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie (sdělení ministra rozvoje a technologie o vyhlášení konsolidovaného znění nařízení ministra infrastruktury o technických podmínkách, které musí stavby splňovat, a jejich umístění ze dne 15. dubna 2022);
- PN-EN ISO 7010:2020-07 (Standard pro Bezpečností značky a evakuaci);
- PN-N-01256-4:1997 (Standard pro Technická protipožární opatření);
- PN-B-02867:2013-06 (Standard pro Požární ochranu staveb);
- PN-EN 81-72:2020-12 (Standard pro Bezpečnostní pravidla pro konstrukci a montáž výtahů);
- PN-B-02870:2017-10 (Standard pro Požární zkoušky – komíny pro topná zařízení
  s tepelným výkonem do 150 kW);
- Bekendtgørelse af byggeloven – LBK nr 1178 af 23/09/2016 (stavební zákon ze dne 23.9.2016);
- Bekendtgørelse om bygningsreglement 2018 – BEK nr 1615 af 13/12/2017 (prováděcí nařízení ke stavebním předpisům ze dne 13.12.2017);
- Bekendtgørelse af lov om arbejdsmiljø – LBK nr 2062 af 16/11/2021 (zákon o pracovním prostředí ze dne 16.11.2021);

- DS/EN 615:2009 – Brandbeskyttelse – Brandslukningsmidler – Pulverspecifikationer (med undtagelse af klasse D-pulver) (Standard pro Požární ochranu – Hasiva – Specifikace prášku (kromě třídy D));
- DS/EN 12236:2002 – Ventilation i bygninger – Kanaler, ophængning og understøttelse – Styrkekrav (Standard pro Větrání v budovách);
- DS/EN 1366-11:2018+A1:2021 – Prøvning af installationers brandmodstandsevne – Del 11: Systemer til brandbeskyttelse af kablingssystemer og tilhørende komponenter (Standard pro Zkoušení požární odolnosti instalací – Část 11: Systémy požární ochrany kabelážních systémů a souvisejících komponent);
- DS/EN 12416-1 + A2:2007– Faste brandbekæmpelsessystemer – Pulversystemer – Del 1: Krav og prøvningsmetoder for komponenter (Standard pro Stabilní hasicí systémy – Práškové systémy – Část 1: Požadavky a zkušební metody);
- DS/EN 50615:2015 – Elektriske apparater til husholdningsbrug o.l. – Sikkerhed – Særlige krav til udstyr til forebyggelse og bekæmpelse af brand, til elektriske kogeplader (Standard pro Elektrické spotřebiče pro domácí použití – Bezpečnost – Zvláštní požadavky na protipožární a hasicí zařízení);
- DS/EN 13794:2003 – Åndedrætsværn – Kredsløbsapparat for evakuering – Krav, prøvning, mærkning (Standard pro Ochrana dýchacích cest – Obvodová aparatura pro evakuaci);
- DS/EN 403:2004 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Engangshætte med filter til evakuering ved brand – Krav, prøvning, mærkning (Standard pro Ochranu dýchacích cest pro evakuační použití – Jednorázová kukla s filtrem pro evakuaci v případě požáru);
- DS/EN 402:2003 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Trykflaskeapparat med lungeautomat og helmaske eller bidemundstykke – Krav, prøvning, mærkning (Standard pro Respirátory pro evakuační

použití – Přístroje na tlakové láhve s automatickým plicním ventilem a maskou);

- DS/EN 404:2005 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Filtrerende åndedrætsværn til carbonmonoxid – Krav, prøvning og mærkning (Standard pro Respirátory pro evakuační použití);
- DS/EN 1146:2006 – Åndedrætsværn til evakueringsbrug – Trykflaskeapparat med hætte – Krav, prøvning, mærkning (Standard pro Respirátory pro evakuační použití – Tlaková láhev s uzávěrem);
- DS/EN ISO 15027-2:2012 – Beskyttelsesbeklædning – Redningsdragter – Del 2: Evakueringsdragter, krav inklusive sikkerhed (Standard pro Ochranné oděvy – Záchranné obleky – Část 2: Evakuační obleky, požadavky včetně bezpečnosti);
- DS/EN 12101-6:2022 – Brandventilation – Del 6: Specifikation for Trykdifferenssystemer – Sæt (Standard pro Požární ventilace – Část 6: Specifikace pro tlakové diferenciální systémy);
- DS/EN 1838:2013 – Belysning – Nødbelysning (Standard pro Osvětlení – nouzové osvětlení);
- DS/EN 3-7 + A1:2007 – Håndildslukkere – Del 7: Karakteristika, ydeevnekrav og prøvningsmetoder (Standard pro Ruční hasicí přístroje – Část 7: Charakteristika, požadavky na výkon a zkušební metody);
- DS/EN 671-1:2012 – Stationære brandslukningssystemer – Slangesystemer – Del 1: Slangevinder med formfast slange (Standard pro Stacionární hasicí systémy – Hadicové systémy – Část 1: Hadicový buben s pevnou hadicí)

Ostatní:

- Rahouti A., Lovreglio R., Nilsson D., Kuligowski E., Jackson P., Rothas F. Investigating Evacuation Behaviour in Retirement Facilities: Case Studies from New Zealand, October 2020 [online]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/344865846_Investigating_Evac

uation_Behaviour_in_Retirement_Facilities_Case_Studies_from_New_Zealand [cit. 21. 10. 2022];

- BRANDSCHUTZ kompakt. Der Informationsbrief des bvfa – Bundesverband Technischer Brandschutz e. V., Ausgabe Nr. 34 1/2009, Januar 2009 [online]. Dostupné z: https://www.bvfa.de/178/presse-medien/publikationen/brandschutzkompakt/ [cit. 21. 10. 2022];
- Pakula J., DOM POMOCY SPOŁECZNEJ Kraków – INSTRUKCJA BEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO, grudzień 2016 [online]. Dostupné z: https://www.bip.krakow.pl/wyszukiwarka?type=simple&query=DOM++POMOCY+SPO%C5%81ECZNEJ+KRAKOW&submit=Szukaj&order=s&page=1 [cit. 25. 10. 2022];
- https://www.stats.govt.nz/topics/population [cit. 14. 11. 2022];
- https://www.eldernet.co.nz/ [cit. 14. 11. 2022];
- Ministry of Business, Innovation & Employment. Design Guide – Fire Safety – Residential Community Housing, Wellington 2018 [online]. Dostupné z: https://www.building.govt.nz/assets/Uploads/building-code-compliance/c-protection-from-fire/fire-safety-design-residential-community-housing.pdf [cit. 14. 11. 2022];
- Gummesen, P. B., Dederich, A. S., Residential fires in Denmark: A statistical Analysis. In Book of Abstracts: Nordic Fire & Safety Days 2017 [online]. Dostupné z: https://backend.orbit.dtu.dk/ws/portalfiles/portal/223417786/Pages_from_Abstracts_NFSD_18.pdf [cit. 7. 11. 2022];
- https://www.businessinfo.cz/navody/novy-zeland-souhrnna-teritorialni-informace/2#mzv-sti-novy-zeland [cit. 21. 10. 2022];
- https://www.businessinfo.cz/navody/nemecko-souhrnna-teritorialni-informace/2#0-uvod [cit. 21. 10. 2022];

- https://www.businessinfo.cz/navody/polsko-souhrnna-teritorialni-informace/2#0-uvod [cit. 25. 10. 2022];
- https://www.znakowo.pl/blog/norma-pn-92-n-01256-02/ [cit. 25. 10. 2022];
- https://www.businessinfo.cz/navody/dansko-souhrnna-teritorialni-informace/2#0-uvod [cit. 7. 11. 2022];
- https://denmark.dk/quick-facts [cit. 16. 11. 2022];
- https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/borgere/befolkning/befolkningstal [cit. 16. 11. 2022];
- https://www.imf.org/en/Countries/DNK#countrydata [cit. 16. 11. 2022];
- https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/National-Accounts-Domestic-Product/Tables/gdp-bubbles.html [cit. 14. 11. 2022];
- https://www.gov.pl/web/civilservice/basic-information-about-poland [cit. 15. 11. 2022];
  https://stat.gov.pl/en/topics/population/ [cit. 15. 11. 2022];
- https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe [cit. 15. 11. 2022];
- Instrukcja bezpieczeństwa pożarowego, 2021 [online]. Dostupné z: https://www.gov.pl/web/kgpsp/ppoz2 [cit. 16. 11. 2022];
- Rozsudek Verwaltungsgericht Neustadt, Az.: 5 K 491/14.NW) Dostupné z: https://www.landesrecht.rlp.de/bsrp/document/MWRE150000536 [cit. 9. 12. 2022];
- Rozsudek Verwaltungsgericht Koblenz, Az.: 3 K 376/17.KO) Dostupné z: https://www.landesrecht.rlp.de/bsrp/document/MWRE200000718 [cit. 9. 12. 2022];
- Časopis 112 ROČNÍK XV ČÍSLO 3/2016 Dostupné z: https://www.hzscr.cz/clanek/casopis-112-rocnik-xv-cislo-3-2016.aspx?q=Y2hudW09Mw%3D%3D [cit. 5. 12. 2022].
- MPSV, Doporučený postup č. 3/2021 Požární bezpečnost v pobytových zařízeních sociální péče – metodika, Praha 2021. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Doporu%C4%8Den%C3%BD+postup+%C4%8D.+3_2021_Po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD+bezpe%C4%8Dnost+v+pobytov%C3%BDch+za%C5%99%C3%ADzen%C3%ADch+soci%C3%A1ln%C3%AD+p%C3%A9%C4%8De_+metodika.pdf/392f91be-e465-9f78-3700-a2678d96eba9

SEZNAMY TABULEK, GRAFŮ A OBRÁZKŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1 – Přehled počtu poskytovatelů a poskytovaných druhů sociálních služeb v jednotlivých krajích ČR 36

Tabulka 2 – Přehled, kdy došlo naposledy k cvičnému požárnímu poplachu v jednotlivých krajích ČR 47

Tabulka 3 – Přehled, kdy naposledy proběhla kontrola zařízení ze strany HZS 52

Tabulka 4 – Přehled četnosti provádění školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců v jednotlivých krajích ČR 55

Tabulka 5 – Přehled četnosti provádění školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO vedoucích zaměstnanců v jednotlivých krajích ČR 57

Tabulka 6 – Přehled, kdy u poskytovatelů došlo naposledy k požáru, a to v jednotlivých krajích ČR 69

Tabulka 7 – Přehled, kdy u poskytovatelů došlo naposledy k požáru, a to dle formy poskytování služby 70

Tabulka 8 – Přehled, zda mají poskytovatelé zpracováno nezávislé posouzení stavu požární ochrany 71

Tabulka 9 – Počet a podíl zařízení, která nejsou seznámena s Metodikou v jednotlivých krajích ČR 73

Tabulka 10 – Způsob rozdělení budov do kategorií z hlediska požární bezpečnosti určených pro poskytování pobytových sociálních služeb 85

Tabulka 11 – Minimální nároky protipožární ochrany dle jednotlivých kategorií budov 86

Tabulka 12 – Definice speciálních budov ve vztahu k budovám určených pro poskytování zdravotní a sociální péče ve vybraných spolkových zemích 113

Tabulka 13 – Přehled problematiky sprinklerových systémů v jednotlivých státech 160

Tabulka 14 – Navrhovaná doporučení 171

Seznam grafů

Graf 1 – Počet požárů u poskytovatelů pobytových sociálních služeb v letech 2010 až 2019 26

Graf 2 – Přehled podílu jednotlivých příčin požárů v sociálních službách v letech 2010 až 2019 28

Graf 3 – Druhy nedbalostí – příčin požárů v sociálních službách v letech 2010 až 2019..... 29

Graf 4 – Druhy a počty zjištěných závad v rámci kontrol poskytovatelů pobytových sociálních služeb ze strany HZS 31

Graf 5 – Počet vybraných poskytovaných druhů sociálních služeb zapojených do dotazníkového šetření..... 35

Graf 6 – Forma poskytování sociálních služeb..... 37

Graf 7 – Počet budov, ve kterých se sociální služba (sociální služby) poskytována 38

Graf 8 – Umístění sociálních služeb dle podlaží, na kterých jsou poskytovány 39

Graf 9 – Druh stavby, ve které jsou sociální služby poskytovány z hlediska její účelovosti..... 40

Graf 10 – Má objekt, ve kterém jsou sociální služby poskytovány zpracováno požárně bezpečnostní řešení stavby? 42

Graf 11 – Rozsah zpracovaného požárně bezpečnostního řešení stavby 43

Graf 12 – Je objekt členěn do požárních úseků umožňujících horizontální evakuaci? 44

Graf 13 – Vybavení prostředky protipožární ochrany, kterými jsou budovy, ve kterých jsou poskytovány sociální služby 45

Graf 14 – Forma cvičného poplachu..... 49

Graf 15 – Přehled, kým jsou vyhodnocovány výsledky cvičného poplachu 50

Graf 16 – Přehled, jakým způsobem je prováděno školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO v případě řadových zaměstnanců..... 53

Graf 17 – Četnost školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců 54

Graf 18 – Četnost školení při předcházení nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO vedoucích zaměstnanců 56

Graf 19 – Přehled, zda zaměstnanci nacvičují manipulaci s hasícím přístrojem 58

Graf 20 – Skutečnost, zda zařízení udržují volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty, volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům PO a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostnímu zařízení..... 62

Graf 21 – Přehled, zda mají zařízení označená pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO 65

Graf 22 – Přehled, zda mají zařízení označená i místa, na kterých se nachází věcné prostředky PO a požárně bezpečnostní zařízení příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO 66

Graf 23 – Nejčastější příčiny požárů v zařízeních pobytových sociálních služeb – Německo 110

Graf 24 – Příčiny planých výjezdů HZS a jejich počty v ČR v letech 2016 až 2021 112

Seznam obrázků

Obrázek 1 – Nouzové označení „nouzový východ“ 120

Obrázek 2 – Nouzové označení „směr k nouzovému východu – po schodech vpravo“ 120

PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Znění dotazníkového šetření

Vážená paní / vážený pane,

v návaznosti na dopis obdržený ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) si Vás dovolujeme oslovit v souvislosti s realizací veřejné zakázky „**Komparativní analýza praxe v oblasti požární ochrany a řešení krizových situací v zařízeních pobytových sociálních služeb komunitního a ústavního charakteru v ČR**“. Zadavatelem této veřejné zakázky je Ministerstvo práce a sociálních věcí (MPSV) a zpracovatelem je společnost Moore Advisory CZ s.r.o. Veřejná zakázka je realizována v rámci projektu Rozvoj systému sociálních služeb, reg. č. CZ.03.2.63/0.0/0.0/15_017/0003739, realizovaného v rámci Operačního programu Zaměstnanost.

V souvislosti s vyplněním dotazníku budou zpracovány Vaše osobní údaje. Tyto osobní údaje, stejně tak jako údaje o identifikaci poskytovatele, resp. služby slouží výhradně zpracovateli veřejné zakázky k případnému následnému kontaktu. Zpracovatel poskytne MPSV výhradě agregované výsledky dotazníkového šetření, tj. bez možnosti identifikace konkrétního poskytovatele či služby.

Dotazník, prosím, vyplňte nejpozději do 14. 9. 2022.

V případě dotazů či potřeby technické podpory při vyplnění dotazníku, kontaktujte Ing. Petra Štětku, email: xxx.xxx@xxx-xxx.cz, tel.: XXX XXX.

Děkujeme za Váš čas a také za ochotu se podílet na rozvoji kvality a dostupnosti sociálních služeb v ČR.

Kontakt na osobu, která byla vedením organizace pověřena k vyplnění dotazníku.

Jméno a příjmení: _____
Telefon: _____
Email: _____

Pracovní zařazení: _____

Název Vaší organizace:

1. Uveďte kraj, ve kterém Vaše organizace sídlí:
   _____

2. Uveďte, jaké druhy pobytových sociálních služeb Vaše organizace poskytuje. (*kvantitativní, uzavřená*)
   a) Domovy pro seniory
   b) Domovy se zvláštním režimem
   c) Chráněné bydlení
   d) Domovy pro osoby se zdravotním postižením

3. Tyto služby jsou poskytovány: (*kvalitativní, polouzavřená*)
   a) V jedné budově
   b) V různých dvou a více budovách
   c) Jiné, prosím, uveďte: _____
4. Poskytujete službu komunitní Nebo ústavní formou? (*kvalitativní, uzavřená*)
   a) Komunitní
   b) Ústavní
   c) Komunitní i ústavní současně

5. Jaká je maximální kapacita (lůžka) zařízení? (*kvantitativní, otevřená*)

   _____

6. Uveďte počet klientů Vašeho zařízení k 31. 7. 2022: (*kvantitativní, otevřená*)

   _____

7. Uveďte počet imobilních klientů Vašeho zařízení k 31. 7. 2022: (*kvantitativní, otevřená*)

   _____

8. Jaký je minimální počet zaměstnanců na směně ve dne? (*kvantitativní, otevřená*)

   _____

9. Jaký je minimální počet zaměstnanců na směně v noci? (*kvantitativní, otevřená*)

   _____

10. Jaký je maximální počet zaměstnanců na směně ve dne? (*kvantitativní, otevřená*)

    _____

11. Jaký je maximální počet zaměstnanců na směně v noci? (*kvantitativní, otevřená*)

    _____

12. Služba je v zařízení: (*kvalitativní, uzavřená*)
    a) Poskytována v přízemním podlaží
    b) Ve více podlažích včetně přízemního
    c) V jednom podlaží, které ale Není přízemní
    d) Ve více podlažích, ale současně Ne v přízemním podlaží

13. Jedná se o: (*kvalitativní, uzavřená*)
    a) Zařízení umístěné v účelové stavbě (tj. slouží stavba jen pro toto zařízení)
    b) Víceúčelový objekt

14. Je pro stavbu/zařízení zpracováno požárně bezpečnostní řešení? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

15. Pokud Ano, v jakém rozsahu? (*kvalitativní, uzavřená*)
    a) Pro celý objekt
    b) Pro část objektu
    c) Podle současných technických předpisů
    d) Pouze pro změnu stavby

16. Je objekt členěn do požárních úseků umožňujících horizontální evakuaci? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

17. Uveďte počet výtahů používaných k přepravě osob v zařízení? (*kvantitativní, otevřená*)
    _____

18. Kolik z těchto výtahů splňuje technické požadavky na evakuační výtah? (*kvantitativní, otevřená*)
    _____

19. Jakými prostředky je zařízení vybaveno? (*kvalitativní, polouzavřená*)
    a) Evakuačním výtahem
    b) Elektrickou požární signalizací připojenou na PCO HZS
    c) Elektrickou požární signalizací připojenou na místní ohlašovnu požáru
    d) Zařízením autonomní detekce požáru a signalizace

e) Jedinou únikovou cestou
f) Více únikovými cestami
g) Dalším požárně bezpečnostním zařízením, uveďte:
_____

20. Je pro váš objekt zpracovaná a dostupná dokumentace požárně bezpečnostního řešení stavby? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
b) Ne

21. Kdy naposledy (měsíc/rok) jste ověřili prakticky účinnost opatření uvedených v požárních poplachových směrnicích nebo požárním evakuačním plánu formou cvičného požárního poplachu? (*kvantitativní, uzavřená*)
_____

22. Jakou formou? (*kvalitativní, uzavřená*)
a) Scénář cvičení
b) Nácvik fyzické evakuace
c) Jiné, uveďte: _____

23. Jsou zaměstnanci předem o cvičení informováni? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
b) Ne

24. Kde a jak získávají zaměstnanci informace, jak při cvičném požárním poplachu a evakuaci postupovat? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)
a) Při pravidelném školení
b) Z vnitřní směrnice PO
c) Při nácviku evakuace

25. Účastní se cvičené evakuace i klienti? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
b) Ne

26. Znají klienti správné znění požární hlášky, správnou hlasitost, správný tón sirény? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
b) Ne

27. Jakým způsobem jsou cvičná poplach a evakuace vyhodnocovány? Uveďte, prosím:
_____

28. Kým jsou výsledky cvičného poplachu a evakuace vyhodnocovány? (*kvalitativní, uzavřená*)
    a) Zástupcem OZO PO
    b) Statutárním orgánem
    c) Pověřeným pracovníkem
    d) Nikým

29. Účastní se cvičení i jednotky požární ochrany Nebo jiné složky IZS? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

30. Jaké jsou Nejčastější problémy zjištěné při cvičném poplachu Nebo evakuace? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)

    _____

31. V jakém roce byla naposledy provedena kontrola v zařízení ze strany HZS kraje? (*kvantitativní, otevřená*)

    _____

32. Jak probíhá edukace při předcházení Nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců? (*kvalitativní, polouzavřená*)
    a) Prezenční školení zajištěné interním zaměstnancem
    b) Prezenčním školení zajištěné externistou
    c) E-learning
    d) Videoškolení
    e) Jiné, uveďte:

    _____

33. Jak často probíhá edukace při předcházení Nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO řadových zaměstnanců? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Více krát za rok
    b) Jeden krát za rok
    c) Jeden krát za dva roky
    d) Jeden krát za tři roky
    e) Déle jak po třech letech

34. Jak probíhá edukace při předcházení Nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO vedoucích zaměstnanců? (*kvalitativní, polouzavřená*)
    a) Prezenční školení zajištěné interním zaměstnancem
    b) Prezenčním školení zajištěné externistou
    c) E-learning

d) Videoškolení
e) Jiné, uveďte:

_____

35. Jak často probíhá edukace při předcházení Nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO vedoucích zaměstnanců? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Více krát za rok
b) Jeden krát za rok
c) Jeden krát za dva roky
d) Jeden krát za tři roky
e) Déle jak po třech letech

36. Jak probíhá edukace při předcházení Nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO ostatních osob? (*kvalitativní, polouzavřená*)
a) Prezenční školení zajištěné interním zaměstnancem
b) Prezenčním školení zajištěné externistou
c) E-learning
d) Video školení
e) Jiné, uveďte:

_____

37. Jak často probíhá edukace při předcházení Nežádoucích událostí v oblasti PO a školení o PO ostatních osob? (*kvalitativní, uzavřená*)
a) Více krát za rok
b) Jeden krát za rok
c) Jeden krát za dva roky
d) Jeden krát za tři roky
e) Déle jak po třech letech

38. Jsou z této edukace vytvářeny zápisy? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
b) Ne

39. Trénují zaměstnanci manipulaci s hasičskými přístroji? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
b) Ne
c) Pouze část zaměstnanců

40. Jak probíhá příprava členů preventivních požárních hlídek, odborná příprava preventistů PO? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)

_____

41. Které činnosti jsou zajišťovány prostřednictvím osoby odborně způsobilé v PO Nebo technikem PO? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)

_____

42. Kdo zajišťuje kompletní preventivní požární činnosti? (*kvalitativní, uzavřená*)
   a) Interní zaměstnanec
   b) Externí zaměstnanec
   c) Nikdo

43. Jak se provádí vybavení přenosnými hasícími přístroji a zařízením pro zásobování požární vodou? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)

_____

44. Jak probíhají kontroly PO a jak se vede evidence následných kontrol? (*kvalitativní, uzavřená*)
   a) Interně
   b) Externě
   c) Nijak
   d) Jiné

45. Probíhají průběžné kontroly dodržování zásad PO zaměstnancem i zaměstnavatelem na pracovišti? (*kvantitativní, uzavřená*)
   a) Ano
   b) Ne

46. Probíhá upozorňování na zjištěné Nedostatky z těchto kontrol? (*kvantitativní, uzavřená*)

FILTR: Otázka bude položena v případě, kdy Otázka č. 45 = a)

   a) Ano
   b) Ne

47. Dochází k návrhu nápravných opatření? (*kvantitativní, uzavřená*)

FILTR: Otázka bude položena v případě, kdy Otázka č. 45 = a)

   a) Ano
   b) Ne

48. Jak vytváříte podmínky pro hašení požárů a pro záchranné práce? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)

_____

49. Udržujete volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty, volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům PO a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostnímu zařízení? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne
    c) Částečně

50. Pokud Ano/částečně – Jak udržujete volné příjezdové komunikace a nástupní plochy pro požární techniku, únikové cesty, volný přístup k nouzovým východům, k rozvodným zařízením elektrické energie, k uzávěrům vody, plynu, topení a produktovodům, k věcným prostředkům PO a k ručnímu ovládání požárně bezpečnostnímu zařízení? Uveďte, prosím: (*kvalitativní, otevřená*)
    _____

51. Máte označená pracoviště a ostatní místa příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne
    c) Částečně

52. Máte plán Vašeho zařízení uložen na příslušném pracovišti HZS pro rychlou orientaci po Vašem zařízení? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

53. Máte označená i místa, na kterých se nachází věcné prostředky PO a požárně bezpečnostní zařízení příslušnými bezpečnostními značkami, příkazy, zákazy a pokyny ve vztahu k PO? (*kvantitativní, uzavřená*)
a) Ano
    b) Ne
    c) Částečně

54. Probíhají pravidelné kontroly OZO PO každý rok? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

55. Probíhá odstraňování zjištěné závady v termínech stanovených OZO PO? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano

b) Ne

56. V případě, že k odstraňování zjištěných závad Nedochází v termínech stanovených OZO PO, uveďte, prosím, důvod/y (*kvalitativní, otevřená*)

FILTR: Otázka bude položena v případě, kdy Otázka č. 55 = b)

_____

57. Provádíte bezodkladně oznámení územně příslušnému operačnímu středisku HZS kraje každý požár (byť se jedná o sebemenší zahoření) vzniklý při činnostech, které provozujete Nebo v prostorách, které vlastníte či užíváte? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

58. V případě, že k bezodkladnému oznámení Nedochází, uveďte, prosím, důvod/y: (*kvalitativní, otevřená*)

FILTR: Otázka bude položena v případě, kdy Otázka č. 57 = b)

_____

59. Kdy naposledy jste zaznamenali ve vašem zařízení požár (měsíc/rok)? (*kvantitativní, otevřená*)

_____

_____

60. Došlo k oznámení tohoto požáru územně příslušnému operačnímu středisku HZS kraje? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

61. Proběhl v zařízení audit, tj. Nezávislé ověření stavu, požární ochrany? (*kvantitativní, uzavřená*)
    a) Ano
    b) Ne

62. Uveďte prosím rok, ve kterém k provedení auditu došlo: (*kvantitativní, otevřená*)

FITR: Otázka bude položena v případě, kdy Otázka č. 61 = a)

63. Jste seznámeni s metodickou příručkou Doporučený postup č. 3/2021 – Požární bezpečnost v pobytových zařízeních sociální péče – metodika - https://www.mpsv.cz/documents/20142/225517/Doporu%C4%8Den%C3%BD+postup+%C4%8D.+3_2021_Po%C5%BE%C3%A1rn%C3%AD+be

zpe%C4%8Dnost+v+pobytov%C3%BDch+za%C5%99%C3%ADzen%C3%ADch+soci%C3%A1ln%C3%AD+p%C3%A9%C4%8De_+metodika.pdf/392f91be-e465-9f78-3700-a2678d96eba9 ?

a) Ano
b) Ne